

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Otuz dokuzuncu İnikat

17. II. 1958 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa	Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	106:107	
2. — Havale edilen evrak	107:108	
3. — Yoklama	108	
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumi-yeye mâruzatı	108	
1. — Vazife ile yurt dışına giden Hari-ciye Vekili Fatin Rüştü Zorlu'nun avdeti-ne kadar kendisine Devlet Vekili Samet Ağaoğlu'nun Vekillik edeceğine dair Riya-seti Cumhur tezkeresi (3/162)	108	
2. — Riyaset Divanına bir kâtip seçimi	109, 112,114	
5. — Müzakere edilen maddeler	109	
1. — Sıhhat ve İçtimai Muavenet Ve-kâleti teşkilât ve memurları Kanununa bâ-zı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişik-lik yapılmasına dair olan 4862 sayılı Ka-nuna bağlı (1) ve (2) şayılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyi-hası ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet ve Büt-çe encümenleri mazbataları (1/98)	109:110	
2. — Mülga Devlet Denizyolları ve Li-manları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 malî yılı hesabı katîsine ait mutaba-kat beyannamesinin sunulduğuna dair Di-vanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile mül-		
ga Devlet Denizyolları ve Limanları İşlet-me Umum Müdürlüğü 1951 malî yılı He-sabı Katî kanunu lâyihası ve Divanı Mu-hasebat Encümeni mazbatası (3/30, 1/43)	110: 111,121,122,138:142	
3. — Türkiye Cumhuriyeti ile Avustur-ya Cumhuriyeti arasında 6 Nisan 1957 ta-rihinde mektup teatisi suretiyle akdolunan Anlaşma ve eklerinin tasdikı hakkında ka-nun lâyihası ve Hariciye ve Adliye encü-menleri mazbataları (1/11)	111,121,122,143:147	
4. — Jandarma Başgediklisi Nurettin-oğlu Ali Galip Büyükkoçak'a ait cezanın kısmen affına dair kanun teklifi ve Ar-zuhal ve Adliye encümenleri mazbataları (5/3)	111:112	
5. — Nevşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü'nün, Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin son fıkrasının tadili ve aynı maddeye iki fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni maz-batası (2/32)	112:136	
6. — Sualler ve cevaplar	136	
A - Tahriri sualler ve cevabı	136	
1. — Ankara Mebusu Übeyde Elli'nin, Ankara vilâyeti köylerinin hangilerinde okul mevcud olduğuna (7/23)	136:137	

2. — Ankara Mebusu Übeyde Elli'nin, Ankara vilâyetinde öğretmeni bulunmayan okulların hangi köylerde olduğuna (7/24) 136:137

3. — Ankara Mebusu Übeyde Elli'nin, Ankara vilâyetinin hangi köylerinde öğret-

men okulu mevcud olduğuna ve köy öğretmenleri için mesken mevzuunun düşünülüp düşünülmediğine dair suallerine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın tahriri cevabı (7/25) 136:137

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

1958 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanunu lâiyhasının müzakeresine 19 Şubat 1958 Çarşamba günü başlanması kabul edildi.

Hakkâri Mebusu Übeydullah Seven'in, Riyaset Divanıdaki vazifesinden istifa ettiğine dair tahriri okundu.

Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, 2514 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin tadiline ait kanun teklifi, talebi üzerine geriverildi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Refik Koraltan'ın riyasetinde İngiltere'yi ziyarete davet edilen altı kişilik heyet ile

Divanı Riyasette inhilâl eden bir kâtip seçimi için reyler toplandı.

Ankara Mebusu Mustafa Yeşil'in, 1956 - 1957 yıllarında Ankara vilâyet bütçesinden hangi kaza ve nahiye belediyelerine ne miktar yardım yapıldığına dair Dahiliye Vekilinden olan şifahi sualinin cevaplandırılması, vekil hazır bulunmadığından başka İnikada bırakıldı.

Adana Mebusu Melih Kemal Küçüktepepınar'ın, sel felâketi yüzünden tahribata uğrıyan Tarsus - Çukurova Mensucat Fabrikasının işsiz kalan işçilerine ne gibi yardım yapıldığına dair şifahi sualine Çalışma Vekili Hayrettin Erkmek cevap verdi.

Niğde Mebusu Asım Eren'in, memleketimizin kurak bölgelerinin zirai sulama işleri için tatbik edilen Devlet sulama programının neticelerine dair Ziraat Vekilinden olan şifahi suali ile,

Ankara Mebusu Ahmet Üstün'ün, Mineapolis Moline Türk Traktör Fabrikasının faaliyet durumuna dair Sanayi Vekilinden olan şifahi sualinin cevaplandırılması, vekiller hazır bulunmadıklarından başka İnikada bırakıldı.

Tunceli Mebusu Hızır Aydın'ın, Çemişkezek - Elâzığ yolu üzerindeki Aşvan köprüsünün ne zaman ikmal edileceğine,

Tunceli Mebusu Hızır Aydın'ın, Tunceli vilâyetinin Sorpiyan - Mazgirt ve Mazgirt - Muhundu nahiyeleri arasındaki yolların karayolları 8 nci bölgeye devri hakkında ne düşünüldüğüne dair şifahi suallerine, Nafia Vekili Tefik İleri cevap verdi.

Sihhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti teşkilât ve memurları Kanununa bâzı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişiklik yapılmasına dair olan 4862 sayılı Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanun lâiyhasının müzakeresi, ikinci madde henüz encümenden gelmediğinden talik edildi.

1580 sayılı Belediye Kanununun 7 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki Kanun kabul olundu.

Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin tadili hakkındaki kanun teklifinin müzakeresi, alâkalı vekil hazır bulunmadığından bir defaya mahsus olmak üzere talik edildi.

İngiltere'ye gidecek heyet seçimi için toplanan reylerin tasnifi neticesinde Erzurum Mebusu Rifki Salim Burçak, Muğla Mebusu Turhan Akarca, İstanbul Mebusu Nazlı Tıbar, Ağrı Mebusu Kasım Küfrevi, İzmir Mebusu Muammer Çavuşoğlu ve Zonguldak Mebusu Sebati Ataman'ın seçildiği bildirildi.

Riyaset Divanı Kâtipliği seçiminde nısap bulunmadığı anlaşıldığından seçimin tekrarlanaacağı tebliğ olundu.

17 . II . 1958 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili Kâtip
Kayseri Mebusu Zonguldak Mebusu
Fikri Apaydın Mustafa Saraç

Kâtip
Bolu Mebusu
İhsan Gülez

Sualler

Şifahi sualler

1. — Gümüşane Mebusu Sabahattin Kadirbeyoğlu'nun, 1939 ve 1953 kira rayiçlerinin takdiri maksadiyle 1954 ve 1957 yılları arasında İstanbul ve Ankara belediyelerine yapılan müracaatların miktarına dair şifahi suali Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (6/74)

2. — Gümüşane Mebusu Sabahattin Kadirbeyoğlu'nun, İstanbul ve Ankara belediye encümenlerince kiralar hakkında ittihaz olunan kararlar aleyhine 1954 - 1957 yılları arasında açılan dâva miktarına dair şifahi suali Başvekâlete gönderilmiştir. (6/75)

3. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Mardin Lisesi binasının inşasına bu yıl başlanıp başlanılmıyacağına dair şifahi suali Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (6/76)

4. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Midyat, Nusaybin, Cizre, Savur, Kızıltepe ve Derik ortaokullarının öğretmen kadrosuna dair şifahi suali Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (6/77)

5. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Mardin Merkez kazası ile Midyat kazası merkez ilkokullarının durumuna ve her iki kazada yeni okul inşasının düşünülüp düşünülmediğine dair şifahi suali Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (6/78)

6. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, İpek yol güzergâhının değiştirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair şifahi suali Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (6/79)

7. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Cizre'de Dicle nehri üzerinde bir köprü inşası hususunda ne düşünüldüğüne dair şifahi suali Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (6/80)

8. — Zonguldak Mebusu Suat Başol'un, kadrosuzluk yüzünden terfi edemiyen öğretmen mevcud olup olmadığına dair şifahi suali Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (6/81)

9. — Zonguldak Mebusu Suat Başol'un, Bartın çimento fabrikasının inşa durumuna dair şifahi suali Sanayi Vekâletine gönderilmiştir. (6/82)

Tahrirî sualler

1. — Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in, Kredi Anlaşmaları için 1957 yılında Sovyetler Birliğine giden heyetlerimize ve sağlanan kredi miktarına dair tahrirî suali Başvekâlete gönderilmiştir. (7/68)

2. — Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in, Sovyetler Birliği ile yapılan ticari temasların neticelerine, kredi ve teknik yardımla kurulacak fabrikalara dair tahrirî suali Başvekâlete gönderilmiştir. (7/69)

3. — Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in, Sovyet yardımıyla kurulması tasarlanan fabrikaların dolâr veya EPU bölgelerinden sağlanabilecek kredilerle yapılması için teşebbüste bulunulup bulunulmadığına dair tahrirî suali Başvekâlete gönderilmiştir. (7/70)

4. — Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in, Türkiye ile Sovyet Rusya arasındaki kredi ve teknik yardım anlaşmalarının iptaline ve yeni yardımlar için yapılan müzakerelerin durdurulmasına karar verilip verilmediğine dair tahrirî suali Başvekâlete gönderilmiştir. (7/71)

5. — Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in, kurulacak fabrikalar için memleketimize gelmiş veya gelecek olan Sovyet teknisyenlerinin miktarına dair tahrirî suali Başvekâlete gönderilmiştir. (7/72)

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK

Teklifler

1. — Afyon Karahisar Mebusu Murad Âli Ülgen ve Giresun Mebusu Doğan Köymen'in, Maarif Vekâleti Meslekî ve Teknik Öğretim okulları öğretmenlerinin intibakı hakkında kanun teklifi (2/134) (Maarif ve Bütçe encümenlerine)

2. — Yozgad Mebusu Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu'nun, Temsil ödeneği hakkındaki 5027 sayılı Kanununun 1 nci maddesine bağlı cetvelde de-

ğişiklik yapılmasına dair kanun teklifi (2/135) (Dahiliye ve Bütçe encümenlerine)

Mazbatalar

3. — 1958 malî yılı Muvazenei Umumiye kanunu lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/17) (Ruznameye)

4. — Ankara Üniversitesi 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/18) (Ruznameye)

5. — Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/19) (Ruznameye)

6. — Devlet Hava Meydanları İşletme Umum Müdürlüğü 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/20) (Ruznameye)

7. — Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/21) (Ruznameye)

8. — Devlet Üretim Çiftlikleri Umum Müdürlüğü 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/22) (Ruznameye)

9. — Ege Üniversitesi 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/23) (Ruznameye)

10. — Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/24) (Ruznameye)

11. — İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/25) (Ruznameye)

12. — İstanbul Üniversitesi 1958 malî yılı

Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/26) (Ruznameye)

13. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/27) (Ruznameye)

14. — Karayolları Umum Müdürlüğü 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/28) (Ruznameye)

15. — Orman Umum Müdürlüğü 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/29) (Ruznameye)

16. — Petrol Dairesi Reisliği 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/30) (Ruznameye)

17. — Vakıflar Umum Müdürlüğü 1958 malî yılı Bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/31) (Ruznameye)

18. — Yabancı memleketlerde kullanılmak üzere verilecek nüfus (Ahvali Şahsiye) kayıt hulasası suretleri hakkındaki 27 Eylül 1956 tarihli Anlaşmanın tasdikine dair kanun lâyihası ve Hariciye ve Dahiliye encümenleri mazbataları (1/14) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,07

REİS — Reisvekili Ağâh Erozan

KÂTİPLER : Hakkı Kurmel (Kayseri), Mustafa Saraç (Zonguldak)

3. — YOKLAMA

REİS — Ekseriyetin tesbiti için yoklama yapacağız, efendim.
(Hakkâri mebuslarına kadar yoklama ya-

pıldı.)

REİS — Ekseriyetiniz var, celseyi açıyorum.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — Vazife ile yurt dışına giden Hariciye Vekili Fatin Rüştü Zorlu'nun avdetine kadar kendisine Devlet Vekili Samet Ağaoğlu'nun Vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhuriyet tezkeresi (3/162)

REİS — Tezkereyi okuyoruz :
Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Vazife ile memleket haricine giden Hari-

ciye Vekili Fatin Rüştü Zorlu'nun avdetine kadar kendisine, Devlet Vekili Samet Ağaoğlu'nun Vekillik etmesinin, Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
Celâl Bayar

REİS — İttılınıza arz edilmiştir, efendim.

2. — Riyaset Divanına bir kâtip seçimi.

REİS — Riyaset Divanı Kâtipliği için seçim yapacağız, efendim.

Şimdi üç kişilik tasnif heyetini adçekmek suretiyle seçiyoruz :

Rauf Onursal (İzmir), Burada mı? (Yok sesleri)

Ahmet Morgil (Rize), Burada mı? (Yok sesleri)

Tarık Kozbek (Konya), Burada mı? (Yok sesleri)

Faruk Ayanoglu (Tokad), Burada mı? (Burada sesleri)

Faruk Nafiz Çamlıbel (İstanbul), Burada mı? (Burada sesleri)

Mustafa Lâtifoğlu (Tokad), Burada mı? (Yok sesleri)

Abdullah Akın (Zonguldak), Burada mı? (Yok sesleri)

Avni Ural (Uşak), Burada mı? (Burada sesleri)

Üç kişilik tasnif heyeti seçildi.

Reylerin hangi intihap dairesinden başlanarak toplanacağını tesbit için kura çekiyoruz : Samsun.

Efendim; intihabı mütaakıp müzakereye devam edeceğimiz için arkadaşların reylerini kullandıktan sonra yerlerini almalarını rica edeceğim.

(Reyler toplandı)

REİS — Oylarını kullanmayan arkadaşlar varsa lütfen kullansınlar, efendim.

Oylama muamelesi bitmiştir, efendim.

Haklarında müstaceliyet kararı verilen maddelerden müzakereye devam ediyoruz.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti teşkilât ve memurları Kanununa bâzı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişiklik yapılmasına dair olan 4862 sayılı Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâ-yihası ve Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Bütçe encümenleri mazabataları (1/98)

REİS — Efendim, 34 ncü İnikatta 2 nei madde hakkında bir takrir verilmiş ve madde talep üzerine takrirle birlikte encümene verilmiş idi. Encümen bu hususta tanzim ettiği raporu Riyasete vermiş bulunuyor.

Raporu okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti teşkilât ve memurları Kanununa bâzı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişiklik yapılmasına dair olan 4862 sayılı Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanun lâ-yihasının 2 nei maddesine merbut (1) sayılı cetveldeki (Hastaneler ve sıhhat ve içtimai kurumlar) kısmında mevcut (100) lira asli maaşlı kadroların artırılması ve (90) lira asli maaşlı kadroların indirilmesi hakkında Balıkesir Mebusu Vacid Asena ve arkadaşları tarafından verilen takrir encümenimizce tetkik edilmiş ve yapılan müzakere neticesinde takrire uyularak mezkûr

cetvelde münderiç bulunan (10) aded (100) lira asli maaşlı kadro adedinin (60) a îblâğı ve bu kadroların ihdası dolayısıyla (90) liralık kadrolar inihil edeceğinden yeniden (90) liralık kadroya ihtiyaç hâsıl olmayacağı dairesinden alınan malûmattan anlaşılmiş bulunduğundan (50) aded (90) liralık kadronun cetvelden çıkarılması encümenimizce kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Mazbata M.
Balıkesir	Bursa	Zonguldak
H. İmre	H. Köymen	S. Ataman
Kâtip		
Balıkesir	Afyon K.	Ankara
M. H. Timurtaş	M. Â. Ülgen	O. Alışiroğlu
Ankara	Antalya	Çorum
İ. Seçkin	K. Akmanlar	Muhlifim
		Y. Gürsel
Denizli	Diyarbakır	İstanbul
M. Karasan	H. Turgut	N. Kırşan
Konya	Muş	Nevşehir
N. Tahralı	Ş. Ağaoglu	N. Önder
Niğde	Rize	Rize
R. Gürsoy	H. Agun	İ. Akçal
Şiird	Siird	Trabzon
B. Erden	Muhlifim	İ. Şener
	M. D. Süalp	
	Zonguldak	
	T. Öktem	

REİS — Rapor üzerinde konuşmak istiyen arkadaşımız var mı?

Okunan raporu reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir. İkinci maddeyi okuyoruz, efendim.

MADDE 2. — 4862 sayılı Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellere, ilişik (1), (2) ve (3) sayılı cetvellerde yazılı kadrolar eklenmiştir.

REİS — Maddeyi encümen raporunda belirtildiği veçhile kadro cetvellerinde yapılan değişikliklerle reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanuna bağlı (2) sayılı cetvelde yazılı kadrolar 31 . VIII . 1958 tarihinden ve bu kanunun diğer hükümleri neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi cetvelleriyle birlikte reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesi üzerindeki müzakere bitmiştir. Son olarak söz istiyen arkadaşımız var mı, efendim?

Lâyihanın heyeti umumiyesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kanun kabul edilmiştir.

Dahilî Nizamname mucibince bir defa müzakereye tâbi olan maddelerden müzakereye devam ediyoruz.

2. — *Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 malî yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1951 malî yılı Hesabı Katî Kanunu lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/30, 1/43) (1)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen arkadaşımız var mı? Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

(1) 69 sıra sayılı matbuu zaptın sonundadır.

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 bütçe yılı Hesabı Katî Kanunu

MADDE 1. — Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 malî yılı sarfiyatı, ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere 97 791 072 lira 37 kuruştur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 malî yılı tahsilâtı, ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 84 685 486 lira 87 kuruştur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tahsilâtla sarfiyat arasındaki farkı teşkil eden 13 105 585 lira 50 kuruş açık, 4844 ve 5074 sayılı kanunlar gereğince çıkarılan bonolar hasılatı ile karşılanmıştır.

REİS — Söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 1951 ve ondan evvelki yıllarda tahsisat üstünde yapılan ve muvakkat hesaplara alınmış bulunan 6 345 047 lira 83 kuruşluk sarfiyat, karşılıksız borçlar namı altında hesabı katîde açılacak bir sütunda gösterilmek suretiyle mahsubu için tahsisat olarak kabul edilmiştir.

REİS — Söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tahsisattan 1951 bütçe yılı içinde sarf olunmayan ve ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin ayrı bir sütununda gösterilen 13 623 555 lira 63 kuruş imha edilmiştir.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Adı geçen Umum Müdürlüğün 1951 bütçe yılı bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı tasdik edilmiştir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmiyen-ler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Münakalât Vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın heyeti umumiyesinin müzakeresi bitmiştir. Son olarak söz istiyen var mı?

Lâyiha'nın heyeti umumiyesini açık oyunuzla arz ediyorum.

İki defa müzakereye tâbi maddelerin müza-keresine devam ediyoruz.

3. — *Türkiye Cumhuriyeti ile Avusturya Cumhuriyeti arasında 6 Nisan 1957 tarihinde mektup teatisi suretiyle akdolunan Anlaşma ve eklerinin tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Adliye encümenleri mazbataları (1/11) (1)*

REİS — İkinci müzakeresidir. Maddeleri okutuyorum.

Türkiye Cumhuriyeti ile Avusturya Cumhuriyeti arasında 6 Nisan 1957 tarihinde mektup teatisi suretiyle akdolunan Anlaşma ve eklerinin tasdiki hakkında Kanun

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti ile Avus-turya Cumhuriyeti arasında 6 Nisan 1957 tari-hinde mektup teatisi suretiyle akdolunan Anlaş-ma ile ekleri kabul ve tasdik edilmiştir.

REİS — Tadilname yoktur. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Ka-bul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

REİS — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini ic-roya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın heyeti umumiyesinin müzakeresi

(1) Birinci görüşülmesi (36) ncı İnikat zap-tındadır.

bitmiştir. Son olarak söz istiyen arkadaşımız var mı, efendim?

Lâyiha'nın heyeti umumiyesi açık oyunuzla arz edilmiştir.

4. — *Jandarma Başgediklisi Nurettinoğlu Ali Galip Büyükköçak'a ait cezanın kısmen affına dair kanun teklifi ve Arzuhal ve Adliye en-cümenleri mazbataları (5/3) (1)*

REİS — Kanun teklifinin ikinci müzakere-sidir. Maddeleri okutuyorum :

Jandarma Başgediklisi Nurettinoğlu Ali Galip Büyükköçak'a ait cezanın kısmen affına dair Kanun

MADDE 1. — Muş Ağır Ceza Mahkemesinin 20 . VI . 1955 gün ve 1953/9 esas, 1955/63 kar-rar sayılı ilâmiyle Türk Ceza Kanununun 456/4, 251 ve 69 ncu maddelerine binaen 8 ay 13 gün hapis cezasına mahkûm olup, Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesinin 11 . II . 1956 tarihli ve 4141 esas, 511 karar sayılı ilâmiyle yazılı emir yolu ile bu cezası Türk Ceza Kanununun 245 ve 69 ncu maddeleri gereğince 6 ay 10 gün hapis cezasına çevrilen eski Varto Merkez ilçesi, halen Göleük Jandarma Karakol Kumandanı Yozgad'ın Köseoğlu mahallesinden Nurettinoğlu 1333 doğumlu Başgedikli Ali Galip Büyükköçak'ın 6 ay 10 gün hapis cezası 5 ay 10 güne indiril-miştir.

REİS — Madde hakkında tadilname yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükmünü icraya Adliye Vekili memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanun teklifinin heyeti umumiyesi üzerinde-ki müzakere bitmiştir, son olarak söz istiyen ar-kadaş var mı, efendim?

(1) Birinci müzakeresi 36 ncı İnikat zaptın-dadır.

Kanun teklifinin heyeti umumiyesini reyleri-nize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklif kanuniyet kesbetmiştir.

Divan Kâtipliği seçimine ait seçim mazbatası geldi, okuyoruz, efendim :

Yüksek Reisliğe

Riyaset Divanı Kâtipliği için yapılan seçime (270) zat katılmış ve neticede Kırklareli Mebusu Mehmet Ali Ceylân 270 rey almıştır.

Arz olunur.

Âza

Istanbul Mebusu
F. Nafiz Çamlıbel

Âza

Uşak Mebusu
Avni Ural

Âza

Tokad Mebusu
Faruk Ayanoğlu

(İşitmedik, sesleri)

REİS — Efendim, bâzı arkadaşlarımız duymadıklarından bahsetmektedir. Lütfen sükûnetin muhafazasını rica ederim. Mazbatayı tekrar okuyoruz, efendim :

(Seçim neticesi hakkındaki mazbata tekrar okundu.)

REİS — Efendim, arkadaşımız kâtiplik için (270) rey aldığına göre mutlak ekseriyet mevcut değildir. Geçen İnikatta da arkadaşımız ekseriyet olmadığından seçilememiştir. İkinci defa da mutlak ekseriyet temin edilemediğinden seçilemediğine göre Nizamnamemizin 6 ncı maddesine göre üçüncü defa seçime gidilecektir. Bu üçüncü seçim izafidir.

Şimdi tasnif heyetini seçeceğiz, (Aynı tasnif heyeti olsun, sesleri) Efendim, Nizamname hükümlerine göre heyetin tekrar seçilmesi zaruridir.

Nüzhet Akın (Sakarya), burada mı efendim? (Yok sesleri)

Hamza Osman Erkan (Sakarya), burada mı efendim? (Burada sesleri)

Kâmil Kırıkoğlu (Sivas), burada mı efendim? (Yok sesleri)

Hamdi Tekay (Samsun), burada mı efendim? (Yok sesleri)

İnayet Mursaloğlu (Hatay), burada mı efendim? (Burada sesleri)

Orhan Kökten (Afyon Karahisar), burada mı efendim? (Burada sesleri)

Tasnif heyeti tamamlanmıştır efendim. Şimdi hangi intihap dairesinden başlayacağımıza dair kur'a çekiyoruz : Adıyaman.

(Reyler toplandı.)

REİS — Reylerini kullanmayan arkadaşlar varsa lütfen kullansınlar..

Rey toplama muamelesi bitmiştir, efendim.

Birinci müzakeresi yapılacak maddelerden müzakereye devam ediyoruz.

5. — *Nevşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü'nün, Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin son fıkrasının tadili ve aynı maddeye iki fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni mazbatası (2/32) (1)*

REİS — Geçen İnikatta alâkalı vekil bulunmadığından, bir defaya mahsus olmak üzere teklifin müzakeresi geri bırakılmıştır, şimdi heyeti umumiyesinin müzakeresine başlıyoruz. Söz alanları sıra ile okuyorum.

Münib Hayri Ürgüblü (Nevşehir)

Gazi Yiğitbaşı (Afyon Karahisar)

Sıtkı Koraltan (Konya)

Mustafa Runyun (Konya)

Tahsin Cahit Çubukçu (Diyarbakır)

Mahmut Güçbilmez (Bolu)

Hikmet Bayur (Manisa)

Mehmet Kâmil Boran (Mardin)

Mehmet Geçioğlu (Adana)

Halim Ateşalp (Sivas)

Sırrı Atalay (Kars)

Halil Turgut (Diyarbakır)

Münib Hayri Ürgüblü, buyurun.

MÜNİB HAYRİ ÜRGÜBLÜ (Nevşehir) — Muhterem arkadaşlarım, mevzua girmeden evvel cömert müşahahalarınızla memleketin siyasi mukadderatına iştirak etmiş ve ebediyete intikal etmiş bulunan bir yakınımın, babamın, bana teşriî hayatta da bir öğüt olan sözünü tekrar edeceğim. Seveceğim meslek hakkındaki vâkı sualime, (Samimiyet!) diye cevap vermişti ve her hangi bir meslekte muvaffak olmak için samimiyetin esas olduğunu, hattâ bâzılarının aksini düşünmelerine rağmen, siyasi hayatta da başarmın samimiyete dayanacağını ve bunun kendisinin çeşitli ve uzun tecrübelerinin mahsulü bir kanaat olduğunu söylemişti.

(1) 68 sıra sayılı matbuua zaptın sonundadır.

Meclis müzakeratına iştirak ettiğim ilk gün, kapıdan içeriye girerken baba nasihatini yâd ettim. Huzurlarınıza getirilen kanunu hazırlarken aynı samimî düşüncelerle mütehassis idim. Bu samimiyetle çalıştım, inanç getirdim ve ondan sonradır ki, kanunu huzurlarınıza getirdim. Bugün de huzurlarınızda aynı samimî hislerle meşbuum. Allah'tan dilerim ki, bana yakın olan o ruhaniyet bugün bu kürsüde de hamii müşfikim ve muininim olsun.

Muhterem arkadaşlar; her milletin kendisine has hasletleri vardır. Türk milletinin de başta gelen iki vasfı; büyüklere saygı göstermeyi bir edep mevzuu addetmesi diğeri de mânevi bağlılığı bir iman mertebesinde tutmasıdır. O'nun bu necip duygularına aykırı hareket edenler yine O'nu müteessir ederler. Onlar bu hisse ve irfana aykırı durumlar karşısında sükût etmesini bilir. Çünkü yine bilir ki, sabrın sonu zaferdir. (Soldan, bravo sesleri) Müspet reylerinizle bu lâyiha kanuniyet kesbettiği zaman işte milletin bu arzusunun sabrın zaferiyle tedviçetmiş olacaksınız.

Muhterem arkadaşlarım, son zamanlarda maneviyata ve büyük Peggamberimize karşı yersiz, yakışıksız birtakım sözlerin söylendiğini maalesef görmekteyiz. Bu sözleri söyleyenleri tesbit etmek, mânevi telâkkimize göre giybet değil ibrettir. Fakat bu telâkkiye rağmen ne o sözleri tekrar edeceğim, ne de söyleyenlerin isimlerini zikredeceğim. Çünkü o sözlerin tekrarı hepimizi müteessir eder ve söyleyenlerin isimleri Meclis zabıtlarına geçeceği için onları mahçuben muhallet kılar.

Dilerim ki, Yüksek Meclisin kararı ve bu müzakereler o nasipsiz kimseler için bir ikaz ve irşadolsun.

Asrımız ihtisas asrıdır. Din mevzularında ihtisas, üniversitelerde en uzun okuma devresine lüzum hissettiren ve bu zaviyeden daha da incelik isteyen bir safhadır. Fakat bunu tesbit etmemek, mevzuu üzerinde hassasiyetle durmamaı icabettirmez. Bilâkis aynı mevzuun menşe ve sebeplerini tetkik etmek ve üzerinde durmak, tedbirlerimizi almak bakımından esash ve zaruridir.

Muhterem arkadaşlarım, yüksek malûmunuz olduğu üzere uzun müddet din tedrisatından mahrum bir cemiyet olarak yaşadık. Bilhassa bu

devrede yetişmiş olan gençlerimiz üzerinde bu gibi neşriyatın ne gibi bir tahrip ve tesir yaptığını kolaylıkla tesbit etmek mümkün değildir.

Bu vesile ile bir İsviçre üniversitesindeki geçen bir hâdiseyi dikkate şayan bulduğum için müsaadenizle izah edeceğim.

Hocanın sual olarak tesbit ettiği keyfiyet şu idi: (Bir insan denizde boğulmak üzeredir, bu sırada rıhtımdan geçen bir yüzme şampiyonu vâkı imdada cevap vermiyor. Hukukan kendisini mesul addetmek ve cezalandırmak mümkün müdür? Bu adam o esnada ayağına kramp girdi derse ne olacaktır? Onun bu gayrisamimî müdafaasına karşı tatbik edilecek müeyyide nedir?)

Sualini bir sükût takibetti. Ben kalktım ve dedim ki: «Ona hukukan bir müeyyide terettübetmez; buna imkân yoktur. Tek bir müeyyide vardır, o da Allah korkusudur!» Hazreti Peygamberin; (Her hikmetin başı Allah korkusudur.) sözlerini izah ettim. Hoca, «Bu husus beni de aydınlığa çıkarttı.» dedi.

Meşhur Bismark'ın, Hazreti Muhammed hakkındaki sözleri şu idi: «Ey Muhammed, seninle muasır bir vücudolmadığım için çok müteessirim; senin gibi bir beşer ne gelmişir, ne de gelecektir.»

Profesör Marmadok: «Hazreti Muhammed, bir kanun ve ahlâk kitabı olan Kurana tebliğ etmiştir.»

Muhterem arkadaşlar; biliyorsunuz ki, aynı peygamber; «Yalnız Müslümanlara değil, nâsa faydalı ol» emrini vermişti. Bizim ancak yirminci asırda bile hâlâ tekemmül ettirmeye muvaffak olmadığımız Milletler Cemiyetinin esasını 1 300 küsur sene evvel kurmuş ve temelini atmıştır. Bu itibarladır ki, Profesör Edward Monte: «Zuhuru İslâm şuur ve idrakin timsalidir.» demiştir.

Lâmartine; o, Hazreti Muhammedi bir kanun kurucusu ve bir mânevi imparatorluk kurucusu olarak kabul etmiştir.

Hiçbir maarif sistemi, zamanımızda dahi; (Her hikmetin başı Allah korkusudur.) diye esash bir müeyyide kurmuş değildir. Bütün bu vasıfları ile Peygamber, geri bir çöl bedeviyyetinin değil, ileri bir medeniyetin timsalidir. Bu itibarla onun yüksek ve aziz şahsiyetine yöneltilecek olan sözler hepimizi müteessir eder. Eski Ceza Kanunumuzun muaddel 132

nci maddesinde, peygamberlere hakaret suçu bir seneden üç seneye kadar ceza ile tecziye edilirdi. Yeni Ceza Kanunumuzda, bilinemez ve anlaşılabilir bir sebeple bu hüküm ve esas tesbit edilmemiştir. Bu millet bu nişyanın hesabını, bilhassa son zamanlarda çok çekti. İşbu konu dolayısıyla diğer memleketler mevzuatında tesbit edilmiş ve Adliye Encümeni Mazbata Muharriri Sezgin arkadaşımızın kaleminde ifadesini bulan mazbatasında bu mevzuat etraflı ve ihatalı bir şekilde tesbit edilmiştir.

Nitekim İsviçre Ceza Kanununun 261 nci, İsveç Ceza Kanununun 4 nci, İtalyan Ceza Kanununun 724 nci maddesinde bu esaslar vardır. Bilhassa son zamanlarda, haddi aşmış olan teklifsizlikler dolayısıyla bu hüküm ve müeyyideler ne kadar ihtiyacolduğu daha ziyade tebarüz etmektedir.

Teklifim hasebiyle yalnız Peygamberimiz derpiş edilmemiş, dinimizin kabul ettiği bütün peygamberler kabul edilmiştir. Bu itibarla kanuniyet kesbetmesini temenni ettiğimiz bu teklif dolayısıyla diğer camiaların da bundan müşeyyi ve müsterih olacaklarından mutmainim-

Bu kanun aynı zamanda iz'ansız olarak bozulan sükûtu iz'anlı olarak yeniden tesis edecektir. Lâyikliğinin bir esası da asgari olarak karşısındaki hislerine hürmet etmektir. Napolyon ordularını İtalya Harbine teşvik ederken «Gelecek nesiller sizleri İtalya'ya karşı harbetmiş diye birbirlerine göstereceklerdir», demiştir.

Bu güzel sözlere ilham kaynağı olarak ben de ifade edeyim ki; gelecek nesiller sizleri anarken; «İşte peygamberi tebeil eden 11 nci devre mebusları» diyeceklerdir. Bu kanunu tasvibetmekle şahıslarımızla, evlât ve ahfadımızla şu tebşirle de inşaallah mübeşşir olacağız; «Bir gaza ettin ki hoşnut eyledin peygamberi!..»

(Soldan; bravo, sesleri, sürekli alkışlar)

REİS — Riyaset Divanı kâtiplik seçimine ait mazbata gelmiştir, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Riyaset Divanı kâtipliği için yapılan seçim neticesinde Kırklareli Mebusu Mehmet Ali Ceylân (239) rey almıştır.

Arz olunur.

Âza

Sakarya Mebusu
Hamza Osman Erkan

Âza

Afyon K. Mebusu
Orhan Kökten

Âza

Hatay Mebusu
İnayet Mursaloğlu

REİS — Arkadaşımız (239) reyle seçilmiştir, efendim.

Gazi Yiğitbaşı; buyurun, efendim.

GAZİ YİĞİTBAŞI (Afyon Karahisar) — Muhterem arkadaşlar, Sayın Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımızın, müzakeresine başladığımız bu lâyihai kanuniyeyi teklifinden dolayı kendisine ve lâyihayı tadilen kabul eden Adliye Encümeninin sayın âzalarına teşekkürü bir borç bilirim.

Aziz arkadaşlar, yüksek malûmunuz olduğu veçhile her kanun bir ihtiyaç ve zaruret saikasıyla tedvin edilir. İşte bu lâyiha da böyle bir ihtiyaç ve zaruret dolayısıyla huzuruza getirilmiş bulunmaktadır.

Arkadaşlar, şurasını peşinen arz edeyim ki, ben memlekete ve millete zararlı olan softa ve yobazları müdafaa edecek değilim. Arz edeceğim söz ve yazılarda softa ve yobazlar namı altında müslümanlara tecavüz ve hakaret olduğundan söz almış bulunuyorum. Çeşitli maskelere bürünen gizli ve fena niyetli bâzı kimseler bir taraftan dinî hissiyatı tahrik ederek büyüklerimize ve millî kahramanlarımız aleyhine efkârı millette nefret ve husumet yaratıp onların şahsiyetini ve mânevi varlığını tahkir ve tezyif ile yıkmaya ve yok etmeye çalıştıkları gibi, diğer, taraftan da inkılâpçı ve milliyetçi kisvesine bürünerek mukaddes dinimizi, Allahı, Peygamberimizi ve Kur'anımızı tahkir, tezyif ve inkâr ile mânevi cephe-mizi yıkmaya ve yok etmeye çalışmakta olduklarını görüyoruz. Birkaç misal arz etmeliğime lûtfen yüksek müsaadenizi rica edeceğim. Bir yazar, seçimlerde muvafık ve muhalif bütün milletvekillerine Tanrı elçileri hitabıyla «köylümüzü, efendimizi iyi tanımalısınız, hele din ve taassup kisvesini (Bir çöl bedevinin texolojisinin saçma düsturlarını) Büyük Türk Milletine yakıştırmamalısınız» diyor.

Diğer bir yazar «Tanrıya iman, Kemalimizin prensiplerine inançtır, bu prensipleri kaadir olduğunuz nispette yerine getirmek de ibadettir,

mâbedimiz bütün vatan, mihrakımız bütün millet, Anıt - Kabir de Kâbemiz olabilir...»

Başka bir parça da, «Ruslar için dincilik ile Rusçuluk aynı şeylerdir..., Acaba yaranacağız diye ezanı tekrar Arapçaya çevirsek, mevlidi İstiklâl Marşından daha çok okutsak, camilerimiz dolup taşsa, hastalarımızın ilâçlarına ait dövizlerimizi İbni Suuad'un cariyelerini beş on daha çoğaltmak için hacılara tahsis etsek, yüzlerini kara donlu Beytullaha sürttüre sürttüre derilerini aşındırsak yine Komünist Rusya'nın Müslüman din kardeşlerimizle birlikte Türk'e yumruk sıkmalarına engel olamayız...»

Arkadaşlar, bilmem ki, Ruslara hoş görünmek ve yumruklarını bize karşı sıktırmamak için islâmi vecibeleri terk etmeğimizin daha doğrusu islâm dininden vazgeçmeğimizin mi isteniyor?

Yazar devam ediyor: «Bugün artık Arapça Kuran ve çeşitli mezheplerden sıyrılarak beraklaşmamış İslâm dini, mensubolduğu milletlerin kardeşliğini değil, Kremlin yoldaşlığını Türkiye düşmanlığını kamufle eden bir tılsım olmuştur (95)

«...Arapça Kuran ve dini mübini İslâm hakikaten dini mübin haline gelmedikçe yani reformu yapılmış, millileşmiş, ibadette Mukaddes Kitabın beyanı Türk için de anlaşılır hale gelmedikçe, daha doğrusu Kemalistleşmedikçe Komünizme engel değil, Komünistliğe, Türkiye'nin yıkılmasına, istilâsına yardımcı ve destek olduğuna artık iman ediniz.» (111)

«... Atatürk'ün ölümünden sonra kendisinin menettiği Arap lûgatları ve arap tekbirleriyle tazibedilmesine ne kadar içimiz sızlasa yeridir.»

REİS — Kanununun heyeti umumiyesi üzerinde konuşmanızı ve sadet dışına çıkamamanızı rica ederim. (Devam sesleri)

GAZİ YİĞİTBAŞI (Devamla) — (... ruhunun bir şair tarafından mübalağa sanatına bürünmüş methi Muhammedi ile rahatsız edilmesi, bence bir Arap oyunundan ve bir softa zaferinden başka bir şey değildir...) (115)

Muharrir besmelenin aslını ve mânasını taşıyır ve tahrif ederek şöyle diyor : (Atatürk'ü yaratan tanrının adı ile başlarım) Şu da fatihamız olabilir, diyor: (Bütün âlemlerin rabbi olan, esirgiyen, yarlıgayan ve Atatürk'ü yaratan Tanrıya şükürler olsun. Tanrım seni severiz, senin yarattıklarımı severiz, senden yardım

dileriz, bizi Atatürk'ün gösterdiği dostdoğru yola ilet, nimetine erenlerin, gazabına uğramıyanların, Atatürk yolundan sapmıyanların dosdoğru yoluna...) (99)

Artık mevlidi de Atatürk için yazılan şiirlerden, Kuranı da Türkçesinden ve Atatürk'ün şüphesiz (Tanrı ilhamı ile söylenmiş beyan ve nutuklarından okumak...) (115)

Atatürk'den düşünceler kitabı Kemalist Türkün ve Türklüğün Kuramıdır, demektedir.

Vaizler hakkındaki sözlerine bakınız: (Muzır ruhlu vaizlerin çoğunu inceleyiniz: Camiül - ahzar'da veya Rusya'nın hususi yobaz yetiştiren müesseselerinde tahsil ettirilerek Türkiye'ye gönderilenler veya onlar tarafından yetiştirilmiş olan çömezlerdir...) (65)

Hafızlar hakkında: (Camilerde hafız yetiştiriyoruz diye yeni neslin yobazlaştırılması bütün vatana şâmil bir hastalık halindedir.) (... ne yazık ki, ne Hükümette vazife almış hakiki Türk ve vatanseverlerin hüsnüniyeti, ne kanun namına muhtelif vesilelerle sindirilmiş gençliğin sızlanması, ne ideal Türkiye yazarlarımızın makaleleri artık bu iki ejderhayı yenemez hale gelmiştir...) diyor (29)

Daha buna benzer birçok tecavüz ve hakaret dolu yazılar ve sözler vardır. Bendeniz vaktinizi daha fazla almamak için kısa kesiyorum.

Muhterem arkadaşlar, bu adamlar sözde ve zahirde inkılâpçılık ve Atatürkçülük kisvesine bürünerek ve Atatürk'ü kendilerine zırlı bir kalkan yaparak onun gölgesinde kendilerini korumaya çalışsalar derken yüzde 98 i Müslüman olan Türk milletinin mukaddesatına, vicdan hürriyetine, mukaddes iman ve itikatlarına tecavüz ve hakaret ettiklerinden dolayı milletimizin husumet ve nefretini yalnız kendi üzerlerine çekmiş olmakla kalmıyorlar, merhum Atatürk'e de hürmetsizlik uyandırmaya ve onu da din ve mukaddesat aleyhtarı göstermeye çalışıyorlar. Bunlar Atatürk'e de böylece iftira ediyor ve ruhunu tazibediyorlar.

AHMET İHSAN GÜRSOY (Kütahya) — Yok öyle bir şey. Sayın Reis, lütfen müdahale ediniz.

GAZİ YİĞİTBAŞI (Devamla) — Bu taktik, bir taşla iki kuş vurmaya benziyor. Bu kabul söz ve yazılar, millî birliği kökünden sarsmakta, softa, yobaz, inkılâpçı, Kemalizm diye eski

mezhep kavgalarına benzer, milletimizi içeriden parçalayıcı hareketlerden başka bir mâna ile tefsir ve tevil edilemez. Böyle bir zaruret saikasıyla çıkarılmış olan Atatürk Kanunu gibi bu lâihayı da kanunlaştırmak zarureti hâsıl olmaktadır.

Çok muhterem arkadaşlar, bendeniz Atatürk'ün idare ettiği ve bilâhara Başkumandanlığım deruhde buyurduğu İstiklâl Harbinin başından nihayetine kadar 24 neü ve 61 neî tümenlerde yedek subay olarak bilfiil muhtelif cepheelerde mütaaddit harblere iştirak etmiş nâçiz bir arkadaşımız olarak şunu arz edeyim ki; o kara günlerde bilhassa Sakarya Harbinden evvel ve sonra subay ve erlere cemaatle namaz kıldırıldı. Dualar ettirildi. Mebuslar ve din hocalarının da katıldığı heyeti nâsıhalarla askerlerimize vatan ve istiklâlimizin istihlâsı uğrunda ölenlerin şehitlik rütbesine, sağ kalanların gazilik unvanına mazhar olacıklarına, cephede bir saat nöbet beklemenin bin kere Hacca gitmiş kadar sevabı olduğuna, bir şehidin bir damla kanının binlerce cilt kitap yazmaktan Allah indinde daha makbul olduğuna, vatana muhabbetin Allaha imandan ileri geldiğine dair birçok, Allah kelâmı olan Kurandan ve Peygamberimizin Hadis meallerinden bahsederek askerlerimiz teşci ediliyordu.

Şayet Atatürk böyle şeylere inanmamış olsaydı namazlara, dualara, heyeti nâsıhaların tertip ve sevkine lüzum görmez ve göstermezdi. Kendisi Manisa'da bir camide minbere çıkıp İslâm dininin yüksekliğine, Hazreti Muhammed'in büyük bir Peygamber ve Kuranın mukaddes bir kitap olduğuna dair hutbe iradetmiştir.

Başka bir nutkunda, (Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri Cenabı Hak tarafından insanlara hakayiki diniyeyi tebliğe memur ve Resul olmuştur, Kuranı Azimüşşan Allah kelâmıdır. İnsanlara feyz - i ruhi vermiş olan dinimiz son dindir, ekmel dinidir, çünkü dinimiz akla, mantığa, hakikata tamamen tevafuk ve tetabuk ediyor...) demiştir.

Hakikati hal ve vaziyet bundan ibaret iken merhumu, din aleyhtarı göstermeye çalışmaktaki gizli maksat ve niyetlerinin fenalığı kendiliğinden tezahür ve tahakkuk etmektedir.

Atatürk dünyaca malûm olduğu üzere çok ce-

sur bir zattı. Eğer bu maskeli şahısların dediği gibi İslâm dinini kaldırıp inkılâplarını yeni bir din diye kabul ettirmek istese idi şapkada olduğu gibi (bu ne serpuş, ne şemsisiper ve ne de şubadır. Şapkadır.) Diyerek başına giydiği gibi (Ben yeni bir din getirdim, o da inkılâplarımızdır, Kuranimız da nutuk kitabımızdır) diyebilirdi.

Halbuki Atatürk kendisine; sen paygamber-sin diyen riyakârları ve bize yeni bir din verdi diyen dalkavukları huzurundan kovmuştur.

Aziz arkadaşlar, her zaman ve her yerde ve bütün dünya muvacehesinde gururla öğündüğümüz ecdadımızın üç kıtada kazanmış oldukları zaferler, fetihlerde, Çanakkale ve en son İstiklâl Harbinde ve Kore'de dünya milletlerini hayrete ve dehşete düşüren kahramanlıklarımızda ve gösterdiğimiz en yüksek cesarete dayandığımız en büyük ve son mânevi kuvvet Hazreti Allah ve onun yardımcıları olmuştur ve yine de böyle olma- ta devam edecektir.

Şu halde ona inanmak, onun peygamberine ve kitabına da inanmayı icabettirir, aksi takdirde eüzünü inkâr, küllisini inkâr demek olur. Bir an tasavvur buyurunuz ki, bir asker, kumandanının kumandan olduğuna kavlen inanırım der de emirlerini yerine getirmese bu hal ve hareketi o kumandana hürmetsizlik olduğu gibi binnetice kumandanı tanımamak ve inkâr etmek demektir. Düşman karşısında son ve katî neticeyi alacağımız en tehlikeli anlarda yıldırımlar saçan, şimşekler çakan, gök gürültüleri gibi (Allah, Allah) ismi celâl kibriyasıyla süngü hücumuna kalkarak o cezbetullâh ve aşkı vatan ile bütün varlığımızı unutup, din ve vatan uğrunda ölmeyi her şeyin fevkinde makbul bir derece ve en yüksek bir mevki, kabul ve telâkki ediyoruz.

Çok aziz arkadaşlarımız; sırası geldiğinde ben de Elhamdülillâh Müslümanım, diyen adı Müslümanların sözlerinden kısaca bir ikisini daha arz etmeğe yüksekte müsaadelerinizi istirham ediyorum. (Allah varsa bağırıp çağırınız da size cevap versin, bir şeyler isteyiniz de size gökten göndersin, o yok ki, size cevap versin ve bir şeyler göndersin, el ile tutulmayan, gözle görülmiyen meçhullere inanmak ahmaklıktır.) diyenleri gördük ve işittik. Akıl, fikir, ruh gözle görülmediği, el ile tutulmadığı halde nasıl onların varlığına inanıyorsak eserlerine bakarak müessiri hakiki ve

sânı azîm olan Allah'a da inanmak gayet tabiidir.

Dahası var arkadaşlar, (Ramazan ve Kurban bayramları Arapların bayramıdır, Türklerin bayramı Cumhuriyet ve Zafer Bayramıdır, Türkün namazı idmandır, şehitlere budala) diyenler var. Bu kabîl sözler Muhterem ve Necib milletimiz arasında nifak, fesat, ayrılık, nefret ve yekdiğere husumet yaratan istihza, istihfaf, tecavüz ve hakaret değil midir? Millî birlik ve dirliğimizi bozmaz mı? Mademki, buna benzer kimseler kendileri inanmıyorlar, bari inananların imanlarına karışmasınlar, saldırmassınlar, her kesin viedan hürriyetine hürmet etsinler.

Aziz arkadaşlar, Muhterem Cumhurreisimiz ve sayın Başvekilimizin ve bâzı vekillerimizin irat buyurdıkları nutuklarında söyledikleri (Cenabı Hakkın dâvalarımızda daima yardımcı olmasını da dua ve niyaz ederiz) şeklindeki cümlelerini lüzumsuz, zararlı görenler ve gerilik sayanlar vardır. Gûya lâyikliğe aykırı imiş. Acaba lâyiklik başkalarının dinine, imanına, itikadına, mukaddesatına küfür, tecavüz ve hakareti mi emrediyor?

İkinci Cihan Harbinde Rozvelt ve Çorçil'in mütaaddit nutuklarında daima Allah'ın yardımını temenni ettiklerini hep beraber radyolar da dinledik ve gazetelerde okuduk.

Rozvelt'in (Allah'a sığın, cephaneyi yetiştir!) sözleri meşhur bir hale gelmiştir.

Eisenhower Müttefik Orduları Kumandanlığını deruhde edip vazife başına giderken yanına bir tek kitap almıştır, o da İncildir.

Aynı büyük adam cumhurreisi olduktan birkaç sene sonra (Allah'a dayanalım) kampanyasını açarken şöyle diyor : (Allah olmasaydı Amerika şeklinde bir hükümet de olmazdı, üstün varlığın tanınması Amerikanizmin ilk ifadesidir. Atalarımız bunu böyle kurmuş ve Allah'ın yardımıyla böyle devam edecektir.) (144 - 299)

Başka bir nutkunda (Birleşik Amerika sağlam bir dine istinadetmelidir, Anayasamızı hazırlayanlar bu memleketi kurarken dinî itikada dayanmışlardır, hür bir Hükümet derin bir dinî inanca istinadeder ve dua, nâmütenahi ile temasa gelebilmek için bir zaruret ve gayrettir.) diyor. (12)

Diğer bir nutkunda (İnsan ve millet sıfatıyla ruhlarımızı en çok bağhyan kanunlar cami-

lerde, kiliselerde, sinagoklarda ilân edilen ilâhi kanunlardır.)

Acaba Amerikalılar lâyik değiller mi? Dindarlık onların terakkisine mâni oluyor mu? Yoksa onlar da mı mürteci? Elbette değiller. Fakat esefle söyleyeyim ki, yalnız biz de Allah'tan, kur'andan, peygamberden bahsedilince hemen mürteci veya irtica damgası vurulmaya çalışılıyor. Bu hem gülünç ve hem de çok acınacak bir haldir.

Bizim Avrupa'da dolayan islâm misyonerlerimiz olmadığı halde birçok Alman, İngiliz ve sair millerlerden islâm dinini yüksek bir din göerek islâmlığı kabul etmektedirler. Bunlar da mı cahil, bedevî ve yobazlardandır?

İngiliz lordlarından müslümanlığı kabul eden Lord Hedlay namındaki bir zat; (İslâmlık dinî maddeten ve mânen insanları yükselten, karanlık dehlizlerden güneşli aydınlığa insanları çıkaran bir dindir.) diyor.

Bir İngiliz mütefekkeri Bernard Shaw, Peygamberimiz hakkında; (Şayanı hayret hayatından dolayı Muhammed'in dinini daima en yüksek tevkîr ile karşılamaktayım, hayat âleminin değişen safhalarına göre temsil kabiliyetini haiz ve her devre hitabedecek yegâne din odur. Ben Müslümanlığın yarınki Avrupa için de kabule değer olacağını söylemiştim. Ben bu zata tetkik ettim, benim telâkkime göre bunun bütün insanlığı kurtarıcı olarak tanırım ve tanımak da lâzımdır. Bana kalırsa onun gibi bir adam asri dünyanın mürşitliğini ele alırsa dünyayı sulhe saadete kavuşturacak surette dünya meselelerini halledebilir.) diyor. (S. 234/143)

Meşhur bir Fransız edibi ve siyaset adamı olan Lamartine, «Histoire de la Turquie» adlı eserinde şunları söylüyor. (Hakim, hatip, Allah elçisi, kanun koyucu, savaşçı, fikirler fâtîhi, mâkul nâsaların ve suretsiz bir âbadetin muhiyi, sayısız dünya imparatorluklarının ve bir de mânevi imparatorluğun kurucusu; işte Hazreti Muhammed insan büyüklüğünün ölçüldüğü bütün mikyaslarda, hangi insan ondan daha büyük olmuştur.) (S. 4/15)

(O ordular, hukuk sistemleri, imparatorluklar, kavimler, hanedanlar ve meskûn kürenin üçte biri üzerindeki milyonlarca insanı harekete geçirdi. Lâkin; O sadece bununla da kalmadı. Bundan başka fikirleri, inançları, ruhları

harekete geçirdi, her harfi bir kanun haline gelen kitap üzerine her ırktan ve dilden kavimlere mânevi bir milliyet tesis etti ve bu İslâm milliyetine silinmez bir hususiyet olarak sahte tanrılara nefretle ve gayricismani olan Allahın aşkını haketti;)... diyor.

Muhterem arkadaşlar, böyle bir ulu Peygambere ve Mukaddes Kitabına dil uzatanlar, hakaret edenler maalesef büyüklerden ve müslüman adını taşıyanlardan zuhur etmektedir.

REİS — Yazılı okuduğunuz için iki dakikanız var.

TURGUT YEĞENAĞA (Adana) — Mevzuyla alakası yok.

GAZİ YİĞİTBAŞI (Devamla) — Binaenaleyh son olarak mâruzatım şudur ki, en mukaddes mânevi varlığımızı yıkmaya ve yoketmeye mâtuf fena niyetli bâzı kimselerin Allah, Peygamber, kitap ve saire mukaddesatımız aleyhindeki tecavüz, tahkir ve hezeyanlarını önleyici bir tedbir olarak yüksek huzurunuzda sunulan bu kanun lâyihasını müslüman Türk milletinin şerefli mümessilleri olarak kabul buyracığınızı şüphesiz olarak inandığım ve ümidettiğim halde ben de tekrar âcizane lehinde oy vermenizi istirham etmeyi mukaddes bir vazife telâkki ediyorum.

Karar sizindir, hepinizi hürmetle selâmlarım. (Soldan alkışlar).

REİS — Sıtkı Koraltan.

SITKI KORALTAN (Konya) — Muhterem arkadaşlar; bu kanun teklifini yüksek huzurlarınıza getiren muhterem arkadaşımız Münib Hayri Ürgüblü'ye sonsuz teşekkürlerimi sunmayı bir vicdan borcu telâkki ederim. (Alkışlar)

Nasıl bir vicdan borcu telâkki etmiyeyim ki, kendileri bin yıldan fazla bir zamandan beri İslâm dinine girmiş ve şerefi İslâm ile müşerref olmuş Türk Milletinin bu asırda, Yirminci asırda yaşayan ve yirmi birinci asrın kapısına gelmiş bulunan neslinin yaşar olarak ve bin küsur yıldan beri gelip geçmiş, şehit ve gazilerimizin ruhuna tercüman olmuştur. Yine nasıl teşekkür etmiyeyim ki, 30 milyonluk Türk Milletinin hükümranlıklar haklarını şerefle temsil eden Büyük Millet Meclisinin temayüllerine uygun bir tasarımı huzurunuzda getirmiş bulunuyor.

En sonra da bir Türk ve müslüman olarak nâciz bir arkadaşımızın ruhunun derinliklerinden gelen bir sese cevap vermiş oluyor.

Muhterem arkadaşlar; tasarının ihtiva ettiği esaslar malûmunuzdur. Esasen Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesi din ve mezhepler aleyhine tezyifkâr hakarete bulunanların teziyesini istemektedir. Yalnız tasarının bir maddesine bir fıkra eklenmesi şeklinde tecelli eden bu kanun teklifinin kabulü suretinde aylardan beri ruhu kanyan aziz milletimizin hükümranlıklar haklarını da şâmil bulunan ruhuna tercüman olmuş bulunacağız.

Muhterem arkadaşım tarafından sureti verilen makalenin bedbaht yazarları düşünmezler mi ki, din milletin teşekkülü için ve millet nazariyelerinin tarifi için de şarttır. Riyazi bir kaideye uyarak arz edeyim: «Tıpkı madrubattan biri sıfır olduğu takdirde hâsıl darp da sıfırdır» kaidesinde olduğu gibi.

Muhterem arkadaşlarım; bu makalenin sahibi olan zevat mümenünbîh addedilen 6 esasın beşini kabul etse de birini kabul etmese yine bu takdirde dairei islâma giremiyor. Makalenin sahiplerini şu veya bu dini veya bu mezhebi kabul ettikleri için takbih ve muaheze etmek istediğim anlaşılmasın. Ancak nüfusunun % 98 i bu memlekette yaşayan ve İslâm olan Türk Milletinin karşısına geçip de içinde doğup büyüdüğü, pınarlarından su içtiği ve havasını teneffüs ettiği bu vatanın, bu aziz varlığın huzuruna çıkarak (Muhammed bir göl bedavidir, Kuran onun saçma düsturlarıdır) tarzında tefevvühatta bulunmaktadır. Lisanını kasretmesini kendisine ihtar etmek isterim. (Bravo sesleri)

Çünkü Türk Milleti, nüfusunun yüzde 98 i itibariyle kendisinin hukuku hükümransını temsil buyurduğunuz bu vatan içerisinde, millî misak hududu içerisinde temekkün etmiştir. Kuranı Kerim yalnız memleket içinde Türk Milletini değil, yer yüzünde ve Turan ülkesinde mevcut 60 milyon Türk ve İslâmın ve küre üzerinde bulunan 500 milyonu müteceviz İslâm ümmetinin de aynı zamanda ruhundan gelen kutsal ihtiyaçların bir teyidi olacaktır. Biz, kendi memleketimiz içerisinde ancak millet ihtiyacına göre kanun tedvin ederiz. Bu kanunun tedvini ile Türk Milleti şad olacaktır.

Muhterem arkadaşlarım, esasen din birdir. Kuranı Kerimin yazdığı esaslara göre hak dini, fitri din, dini Hanif, hepsi İslâm dinini rem-

zeder. İslâm, tevhidi bâri esasını teyideder. Semavi kitaplar dediğimiz Tevrat, Zebur, İncil de bir kitabın muhtelif sayfaları gibidir.

Beşeriyetin rüşt çağına yaklaşmasına intizaren bunlar Allah tarafından peyderpey insanlara gönderilmiş ve en son ve müttekâmil din olan İslâm dini beşeriyetin en büyük rüşt çağına tesadüf ettiği için bütün insanlığa hitâbetmiştir. Biz yalnız bu kanun lâyihasıyla mukaddes Peygamberimize vâkı hakaretin tecziyesini kasdetmiyoruz, islâmiyet bütün peygamberlere de hürmeti emrettiğinden bu şekilde dil uzatanları bir ceza müeyyidesiyle menetmek istiyoruz. Bu sebeple teklifin kabulünü muhterem heyetinizden rica ederim. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Söz Konya Mebusu Mustafa Runyun'undur.

MUSTAFA RUNYUN (Konya) — Muhterem arkadaşlar, Münib Hayri Ürgüblü Bey arkadaşımızın huzuruza getirdiği bu kanun teklifi çok yerindedir. Türk Milleti, asırlar boyunca din, namus, şeref, vatan, istiklâl gibi mukaddes mefhumlar uğrunda çarpışan, kan döken ve bu gibi mukaddes mefhumlara tecavüz edenlerle savaştığı bir millettir. Ne hazindir ki, bugün bu asil ve necip milletin içinden münevver geçinen bir zümre çıksın da dine, peygambere, mukaddesata hakaret etsin, tecavüzlerde bulunsun. Buna müslüman bir Türk olarak hepimizin üzüldüğünde şüphe yoktur. Mukaddesat düşmanı olan bu insanlar bu tecavüzkâr hareketleriyle tarihî mefahirle dolduran o şanlı ecdadımıza demek istiyorlar ki : Sizin asırlar boyunca uğrunda kan döktüğünüz, can verdiğiniz, savaştığınız dininizi, peygamberinizi, kitabınızı işte bugün biz, kendi öz diyarınızda ahfadınızın gözleri önünde elimizle, dilimizle, kalemimizle tahkir edip, tezyif ediyoruz; Salib Muharebelerinin bu türlüünü sizler bilmezsiniz, biz böyle bir fırsatın, yıllardır hasretini çekmiştik; ahfadımızdan intikam alıyor ve bu suretle de ruhlarımızı tazibetmeye muvaffak oluyoruz; hem bunu öyle mahirane yapıyoruz ki, vatan, inkılâp, Kemalizm gibi bu neslin hoşuna giden sevimli mefhumlar altında gizlenerek, inkılâp müdafileri gibi görünerek intikam alıyoruz... Evet, bu zümre, bu gibi hareketleriyle bunları demek istiyor, belki de bunlar, kendilerini tahrik eden gizli kuvvetlerin far-

kında değildirler. Veyahut da ne kadar yüksek ve hür fikirli münevver adamlar ki, erişilmez, ilâhî şeyleri, dinî esasları istihfaf edebiliyorlar; belki pespaye böyle bir şöhret peşindedirler. Onların kamusunda, hür fikirli tanınabilmenin tek yolu, dini, peygamberi tahkir etmek, mukaddesata sövmektir. İnkılâpçı, münevver, Kemalist geçinebilmenin tek çaresi de budur. Bunu bir ideal olarak Türk gençliğine telkin etmek onlarca bir vazife olmuştur. Beşinci Adnan Menderes Kabinesi, gizli komünistlikle mücadele edeceğini ilân etti. Buna herkes memnun oldu. Şuna inanıyorum ki : Komünizm; vatan kelimesi gibi, Atatürk sevgisi gibi, inkılâp gibi, mefhumlar altına gizlenerek bu memlekete sokulmak isteniyor. Artık bugün, bu yolda hareket etmek, onlarca bir zarurettir. Başka türlü gizlenemeyecekler. Geçenlerde kapatılan Vatan Partisi bunun bir örneğidir. Sayın Başvekilimizin NATO Kongresinde dünyaya ilân ettikleri gibi, komünizm; her memleketin haleti ruhiyesini okşar bir şekilde sokuluyor.

Muhterem arkadaşlar, yüzde doksan dokuzu müslüman olan bir milletin mümessilleri olarak bütün haklarını korumakla mükellef bulunduğumuz ve bu uğurda yemin ettiğimiz Türk Milletinin ecdada, dine bağlılık duygularının bu şekilde rencide edilmesine müsaade etmiyeceğinizden eminim. Artık, (Hâkimiyet bilâ kaydüşart milletindir.) düsturunun bu noktada da tecelli etme zamanı gelmiştir. Yüksek Meclisinizin, Allah'a; dine, peygamberlere hakaret eden insanları kanun yolu ile susturması, uzun yıllar dini yeniden mahrum bırakılan körpe dimağları bu gibi zehirli neşriyattan kurtarması lâzımdır. Bu kanunu çıkarmakla yalnız Türk Milletini değil, beş yüz milyon gibi muazzam bir insan kütlesini memnun edecek ve onların mukaddes duygularına, dinî inançlarına hürmet ettiğinizi ispat etmiş olacaksınız. Türk Milleti ve bütün islâm âlemi, bu hareketinizi, asırlar boyunca mukaddes mefhumların müdafii olarak yaşayan ve can veren o şanlı ecdadın ahfadına yakışan bir hareket, diye tavsif edecektir. Aynı zamanda ecdadın ruhunu şâdedecek, Allah'ın ve Peygamberin rızasını kazanacaksınız. Şunu da arz etmek yerinde olur ki, kabul edeceğimiz bu kanun bütün edyanı semaviye mensupları tarafından da takdirle karşılanacaktır. Gerçi Türk Milletinin mukaddesatı üstünde tepinen bu züp-

peler, bu memlekette İslâm Dininden başka bir din aleyhtarlığında bulunmuyorlar. Fakat içlerinden bâzıları daha çılğınca hareket ediyor, İsa Peygambere piç diyecek kadar ileri gidiyor. Bu bakımdan teklifin bütün peygamberleri içine alması ve Adliye Encümeni'nin mütalâası ayrıca memnuniyeti micibolmuştur.

Muhterem arkadaşlar; bugün dünya siyasetini tedvir eden devletler, dost kazanmak için muhtelif vesilelerle milyarlar harcıyorlar. Bizim için bunlara lüzum yoktur. İslâm âleminin, dinî duygularına hürmet eden bu gibi kanun ve hareketlerimiz onları bir dost olarak etrafımızda toplamaya kâfidir. Bâzi kelimelerle o kalpleri fethetmek bizim için daima mümkündür. İslâm dini, bugün bu memlekette sizlerin müzaheretini, yardımını bekliyor. Temennî ederim ki, bu şerefli vazife, bu Yüksek Meclisinize nasibolsun. Bir şairimiz şöyle der :

«Pür iğbirardır yüzü gülmez hakikatın»
Hakikatın yüzünü güldürmek bugün sizin elinizdedir. Huzurunuzda boyun bükmüş bekliyor.

Memleketimizin tanınmış muharrirlerinden birinin, 19 Ocak 1958 tarihli Milliyet gazetesinde çıkan bir yazısından bâzi parçalar okumama müsaade buyurunuz. Üzerinde durduğumuz meselenin ehemmiyetini tebarüz ettirmesi bakımından şayanı dikkattir :

«Hükümet gizli komünistlikle mücadele edeceğini ilân ededursun, uzun gaflet ve ihmalin mahsulü olan bu soysuzlaşma ve soysuzlaştırıcı ruh, ona meydan okurcasına bütün büyük şehirlerimizde yer yer patlıyan kanalizasyonlar halinde pisliklerini ortaya saçıyor. Dâva küçük tedbirlerle halledilecek kadar basit değil. Derhal şunu hatırlatalım ki, maneviyat yıkıcılığının bu derecesine, Fransa'da değil Sovyetler Birliğinde de raslamak imkânı yoktur. Alev saçağı sarıyor, Devletin itfaiyesi biraz dafa gecikirse karşısında yer yer uzanan viedan ve idrak harebelerinden başka birşey bulamayacaktır.» Muharririn yazısını okumaya devam ediyorum :

«Tiyatroların başında, okulların öğretmen kadrolarında, radyolarda ve gazetelerde sicilli komünistlerin harıl harıl çalışmaya devam ettikleri bir memlekette yapılacak temizlik hareketi, nazariye, beyanat vait plânını aşmadık-

ça Tevfik İleri'nin mânevi asayiş dediği şey, maddi asayiş de bozacak derecelere varabilir.»

Muhterem arkadaşlar, Adliye Encümeni'nin teklifinde işaret edilmesi gereken mühim bir noktaya temas olunmamıştır. «Dinen mukaddes tanınan mefhumları veya eşyayı tahkir ederse» sözünde cemadattan olan eşyanın dini temsil etmesi kabul ediliyor da resmen dini temsil eden şahıslara yer verilmiyor. Çünkü mukaddesat ve düşmanlarından bâzıları doğrudan doğruya dine hakaret edebilmek cüretini kendilerinde bulamayıp ta düzme vakalarla dini temsil eden şahıslara hücum ediyorlar. Meselâ iki hafta önce İstanbul gazetelerinden bâzıları şöyle bir haber neşretti : İstanbul'un bir semtinde Ömer isiminde bir imam zina halinde yakalanmıştır. Elinde şalvarı kaçarken halk arkasına düşmüş. İlaahire. Diyanet İşleri Reisliği resmî kanallarla bu meseleyi tetkik etmiş neticede böyle bir isim olmadığı gibi böyle bir hâdisenin de tamamen asılsız olduğu meydana çıkmış. İkinci bir hâdise! İki sene önce Reyhanlı Müftüsü keçi çalmış diye gazeteler yazıyor, zavallı müftü bar bar bağıyor. Mesele böyle değildir, benim keçilerimi çaldılar, diyor, tekzibediyor. Fakat tekzibini yazmıyorlar. Bazan bu gibi asılsız veya kasten tahrif edilen hâdiseler tekzibedildiği takdirde de gazetenin bir köşesine, nazarı dikkati çekmeyecek bir yerine ufak puntularla bir iki satır yazıp geçiyorlar. Herkes bunların kasten yapıldığı kanaatinde. Mamafî şuna işaret edeyim ki, din adamlarından gerek âdi ve gerekse siyasi cürüm işliyenler de vardır. Bunlar sabit olduğu takdirde kanunen ceza görmeleri lâzımdır. Buna kimse bir şey diyemez. Din adamlarının da nihayet bir insan olduklarını kabul etmek icabeder. Onların da günah işlemeleri, cinayet irtikâp etmeleri mümkündür. Yalnız böyle kimselerin şahsında bigünah olan diğer din adamlarına hücum edilmesi, halk nazarında bunları kötölemek için bunun bir fırsat bilinmesi doğru değildir.

Mâruzatım bu kadardır. Hepinizi hürmetle selâmlarım, muhterem arkadaşlarım. (Alkışlar)

Yalnız üçüncü fıkraya ilâvesinde fayda mülâhaza ettiğim ufak bir cümleyi tasviplerinize arz ediyorum. Kabulü takdirinde kanunun daha iyi bir şekilde çıkacağına kaaniim.

REİS — Oylarını kullanmayan arkadaşlar varsa lütfen kullansınlar, efendim.

Oy toplama muamelesi bitmiştir, efendim.

TAHSİN CAHİT ÇUBUKÇU (Diyarbakır) — Çok muhterem arkadaşlar, Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesine iki fıkra ilâvesiyle Allah'a, Peygambere, din ve mezheplere ve dinî mukaddesata hakaret edenlerin tecziye edilmesini derpiş eden çok mühim bir kanunun müzakeresine geçmiş bulunuyoruz.

Sayın arkadaşlar, evvelâ bu kanun tasarısını Meclise getiren Nevşehir Mebusu Sayın Münip Hayri Ürgüblü'yü candan tebrik ve takdir ederim.

Sayın arkadaşlar, bu kanun tasarısı kabul buyurulduğu takdirde yıllardan beri Türk Ceza Kanununda açık bulunan büyük bir boşluk kapatılmış olacak ve aynı zamanda halkımızın ruhi ve mânevi bir dileği de bu suretle cevaplandırılmış olacaktır.

Sayın arkadaşlarım, hepiniz benden daha iyi takdir edersiniz ki, hakaretlerin en müessiri ve en zelili insanların âkidelerine, dinine, hissiyatına ve inançlarına yapılmış olanlardır. Gerçi bu kabil hakaretler Allah'a, peygamberlere, dine hiçbir zarar iras etmez, ama buna inanmış olan insanların gönüllerinde çok büyük rahneler açar. Bu sebeptendir ki, içtimai ve mânevi kıymetlerin en ulvisi olan dine inanmış olan insanların vicdanlarını böyle tahkirlerden korumak için bu kanun teklifini kabul etmek çok yerinde bir hareket olacaktır. Yüksek Meclisin bu hususta bir tereddüt göstereceğine asla kaani değilim.

Yalnız sayın arkadaşlarım, madde de, asıl maksadı tam ve kâmil mânasiyle izah etmek bakımından, bir boşluk hissediyorum. Maddedeki, bu boşluk da şudur : Allah, peygamberler, din, mezhep ve eşyayı mukaddese isimleri aynen yazıldığı halde Kur'anı Kerim gibi muciz ve mukaddes kitaplar ve cami gibi mutlak mânada mukaddes mabetler yazılmamıştır. Bu isimlerin de aynen maddeye alınması zaruridir. Bu hususta bir takrir hazırladım, maddenin okunacağı sırada Başkanlığa takdim edeceğim.

Sayın arkadaşlarım, son söz olarak arz ediyim ki, bu tasarı tasvibinize iktiran ederek kanuniyet keshettiği anda milyonlarca Türk vatandaş ve milyonlarca İslâm kardeşler derin bir minnet ve şükran hissi içinde Türkiye Büyük Millet Meclisini bu vesile ile bir kere daha tebrik

ve takdir edeceklerdir. (Soldan, alkışlar)

REİS — Mahmut Güçbilmez!...

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Pek muhterem arkadaşlarım; bendenizden evvel Yüksek Heyetinize mâruzatta bulunmuş olan çok kıymetli arkadaşlarımı dikkatle dinledim. Kendilerinin temas buyurdıkları noktalarda şahsan onlarla hemfikirim. Bu itibarla onların temas ettiği hususlara tekrar temas etmiyeceğim. Bendeniz, huzurunuzda tetkik için takdim edilmiş olan ve çok kıymetli hukukçu arkadaşımız Münib Hayri Ürgüblü'nün bir teşebbüsü ile gelmiş bulunan bu kanun teklifinin kendimce temas edilmemiş noktalarına temasla, dikkatinizi o noktalardan önemli yönlere tevcih etmeye çalışacağım.

Sözlerime esas bakımından girerken ben de Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımızı ve teklif üzerinde cidden emek vermiş olan Adliye Encümenimizi müsaadenizle tebrik ve takdir etmek isterim.

Muhterem arkadaşlarım; insan olarak bu tabiatla yaşayan ve aynı tabiatla ziruh olanlar için de, biz insanları ihata eden birtakım hisler olduğu Yüksek Heyetinizin malûmudur. Bunlardan biri insan olmamız itibariyle, şüphesiz insani hislerdir. Diğeri, bir dine mensubolmak itibariyle dinî hislerdir. Üçüncüsü bir millete mensubolmak itibariyle millî hislerdir. Bunlar toplulukların yaşayabilmesi için, hattâ ferdin ayakta kalabilmesi için mânevi kudretler olarak tutunacağı inançlardır. İşte bu kanun, bu hislerden birisi üzerinde hayırlı hükümler getiren bir teklif olmak itibariyle evvelâ alâkanıza ve bu alâkanızı takiben tasvibinize lâyıktır, kanaatindeyim.

Arkadaşlarım, dinî hisler mevzuunun; sözümün başında arz ettiğim gibi, benden evvel konuşan arkadaşlarımın temas ettiği taraflara temas etmemek suretiyle, şu kısmını arz edeceğim. Bu, Türk cemiyetinin yaşayabilmesi bakımından, bekası bakımından, nâciz telâkkime göre, pek önemli bir noktadır. O da arkadaşlar, cemiyetimizi kökünden sarsmak için; cemiyetimiz içinde olduğu gibi, bütün dünyada da solculuğun yapageldiği tahriplerden ve bu tahriplerin baş hedefinde dinî inançların, dinî mukaddesatın, cemiyette en çok inanılmış olan, cemiyeti en çok ayakta tutan ve cemiyet fertlerini

birbirine bağıyan mukaddesatın tahriri noktasıdır.

Arkadaşlarım, solcular; bir cemiyeti tahrib edebilmek için, her şeyden evvel dinî inançları en mühim noktalardan vurmakla işe başlamakta ve fakat vurabilmek için evvelâ ondan imiş gibi görünmekte ve ancak muhiti müsait hale getirdikten sonra mikroplarını saçıp muhiti kendi mikropları ile ifsat etmektedirler.

Bu itibarlardır ki, bu kanun tasvip buyurulduğu takdirde, solculuğun bu kanaldan cemiyetimize sızmasını, bizim vahdeti millimizi ve bizim bütün sosyal kıvvet ve mânevi kıymetlerimizi tahribetmesini bir raddeye kadar da olsa önlemiş olacaktır; bunu bilhassa belirtmek istiyorum.

Arkadaşlar, bu noktayı böylece belirttikten sonra bir diğer noktayı da müsaadenizle arz etmek isterim.

Bu kanun teklifi dikkatle tetkik edildiği zaman görülecektir ki, bu kanun teklifi munhasıran müslüman dininin, müslüman dinindeki mukaddesatın, iyi inançların müdafii değil; tıpkı âli dinimiz gibi diğer dinlerin de aynı zamanda, Türkiye millî hudutları içinde, bu kanun vasıtası ile müdafii ve koruyucusu durumundadır.

Bu arada isevi ve musevi dini ve devletçe tanınmış diğer dinler de aynı korumaya mazhar olmaktadır.

Bu suretle bilhassa belirtmek istiyorum ki; yalnız islâm dininin mukaddesatını siyanet yönünden bir kanun kabul edecek değilsiniz. Bundan yalnız müslümanlar değil, birbirlerinin dinlerine hürmet etmesini bilen, diğer peygamberleri de peygamber olarak kabul eden ve böylece birbirlerinin dinlerine hürmet ettikleri için birbirlerini daha çok hürmete şayan gören devletçe tanınmış diğer dinlerdeki insanlar da memnun olacaklardır.

Üçüncü bir noktayı da belirttikten sonra sözlerime son vereceğim; Adliye Encümeni mazbatasında da görüleceği üzere; bu mevzuda Garp-taki ceza kanunlarının tetkiki sonunda varılan netice; Garbın bizden bu mevzuda bir hayli ilerde oldukları tarzında tecelli etmektedir. Bunların içinde en yeni devletlerden biri olan Batı Almanya Federal Devleti Allah'a hakaret edenlere, Allah'a küfredenlere ve dinî mukaddesat üzerinde suç işleyenlere üç seneye kadar ceza tâyin

etmiştir. İsveç ve Belçika mevzuatı da benzeri durumdadır. Yeni İtalyan Ceza Kanunu ile aynı karakteri taşımaktadır. Böylece arkadaşlarımız hristiyanlık âlemi kendi dinlerinin mukaddes mefhumlarını, inandıkları allahlarını, tanıdıkları peygamberlerini velhâsıl din mevzuundaki bütün mukaddesatı korumak için en yeni ceza nazariyeleriyle, en yeni mevzuatla zabıtalara, müeyyideler koymuşlar ve koruma durumuna geçmişlerdir. Biz fazla bir şey yapmıyoruz, ancak bir boşluğu dolduruyoruz. Bu itibarlardır ki, tasvibinize ve müspet oy vermenize lâıyk olan bir kanun teklifi karşısında bulunduğumuzu arz eder, tasvibini ben de hürmetle rica ederim, aziz arkadaşlarım (Alkışlar.)

REİS — Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 bütçe yılı Hesabı Katî kanun lâiyhasına 333 arkadaş rey vermiş, 330 kabul, 2 ret, bir müstenkif vardır... Lâyiha tasvibedilmiştir, efendim.

Türkiye Cumhuriyeti ile Avusturya Cumhuriyeti arasında 6 Nisan 1957 tarihinde mektup teatisi suretiyle akdolan Anlaşma ve eklerinin tasdiki hakkında kanun lâiyhasına 341 arkadaş iştirak etmiş, 341 rey ile kanun kabul edilmiştir.

Efendim; şu anda bir kifayet takriri gelmiş bulunuyor. Altı arkadaşımız konuştu. Yalnız, Yüksek Heyetinize müzakerenin bidayetinde leyhte ve aleyhte münavebe ile konuşulması hakkında bir karar alınmadığına göre, kifayet takririnin reye arz edilebilmesi için iki arkadaşın aleyhte konuşması nizamnamemizin âmir hükümlerindedir. Bu itibarla söz isteyen arkadaşların isimlerini okuyup leyhte mi, aleyhte mi konuşmak istediklerini soracağım. Tasarının aleyhinde iki arkadaş konuştuktan sonra kifayet takririni reyinize arz edeceğim.

Hikmet Bayur. Aleyhte mi konuşacaksınız?

HİKMET BAYUR (Manisa) — Kısmen aleyhinde.

REİS — Kısmen olmaz. Aleyhte mi?

HİKMET BAYUR (Manisa) — O halde üzerinde.

REİS — Kâmil Boran, aleyhinde mi konuşacaksınız?

M. KÂMİL BORAN (Mardin) — Aleyhte.

REİS — Mehmet Geçioğlu. Aleyhte mi konuşacaksınız?

MEHMET GEÇİOĞLU (Adana) — Lehinde.

REİS — Halim Ateşalp. Aleyhinde mi konuşacaksınız?

HALİM ATEŞALP (Sivas) — Kifayet takiriri aleyhinde.

REİS — Sırrı Atalay. Aleyhte mi konuşacaksınız?

SIRRI ATALAY (Kars) — Üzerinde.

REİS — Halil Turgut?

HALİL TURGUT (Diyarbakır) — Üzerinde.

REİS — Sadettin Yalım. Aleyhte mi konuşacaksınız?

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Lehinde.

REİS — Kemal Özçoban?

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Lehinde.

REİS — Mahmut Goloğlu?

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Lehinde.

REİS — İzzet Akçal?

İZZET AKÇAL (Rize) — Lehinde.

REİS — Hasan Hayati Ülkün?

HASAN HAYATI ÜLKÜN (Nevşehir) — Üzerinde.

REİS — Hikmet Bayur, buyurun beyefendi.

HİKMET BAYUR (Manisa) — Sayın arkadaşlar, her kanun için olduğu gibi bunun da leh ve aleyhinde söylenecek şeyler vardır. Eğer bu kanunda denilseydi ki: «Allah, peygamberler ve dinlere sövenlere - tahkir biraz müphem oluyor - şu kadar ceza verilir.» Burada zannederim yüzde yüz kabul edilirdi. Ancak kanun çok belirsizdir, bir. İkincisi, gerekçede onun belirsizliğini fena tarafa götürmektedir. Meselâ gerekçede bakın ne deniliyor: Kanunlar tenkid edilemez. Bu nasıl bir zihniyet? 20 nci yüzyılda bulunuyoruz. Kanunlar eskiden beri daima tenkid edilmiştir. Hattâ imana mütaallik esaslarda da, tatabikatta bazan değişiklikler olmuştur. Esasen ne bizim Peygamberimiz, ne de öbür peygamberler dinde ispat yoluna gitmemişler, ancak tebliğ etmişlerdir. İspata gidilince münakaşa edilir, tenkid edilir. Bu kanunda yoktur ama, esbabı mucibede (dinler tenkid edilmez) deniyor. O halde eizye nedir, haraç nedir, âşar nedir? Bunlar dinin emirleridir. Ama zaman gelmiş tenkid edilmişler ve zamanın icabına göre gerek Osmanlı, gerekse Cumhuriyet devirlerinde kaldırıl-

muşlardır. Bunlar dikkate değer olaylardır. Binnaenaleyh bu noktadan gitmemek lâzımdır. Dinler ve onların hükümleri tenkid edilip değiştirilebilir. («Esasa, esasa» sesleri) Şimdi kanunun kendisine geliyorun.

Bir defa daha başka arkadaşların da düşünmüş olup konuşamıyacıkları için söylemeyecekleri noktaları ele alacağım. Allah, Peygamber.. Pekâlâ. Ama mezhepler? Şimdi mezhebe hakaret konusunda duralım. Sünnide bir de şiide dört mezhep vardır. Caferi mezhebi vardır. Ona söğebilir misiniz? Söğülür ve hakaret olunursa yargıç ne yapacak? Diyanet işlerine, İlahiyat Fakültesine bilirkişi sıfatıyla soracak. Buna ne lüzum vardır? Bilmem biri Hambeli fenadır; Caferi bilmem nedir demişse bunlardan sonsuz dâvalar çıkar. Bu yolda iüzumsuz ve tehlikeli şeyler vardır.

Sonra başka bir şeye gidelim:

Bu kanun bu gerekçe ile çıkacak olursa nasıl bir hava yaratacaktır? Bir profesör kürsüde konuşuyor, diyor ki; «Gök nâmütenahidir; kat kat değildir.» Buna, kutsal kitapları yalancı çıkardı, dini tahkir etti mi, diyeceğiz? (Soldan; gürlütüler)

Müsaade buyurun; başka bir şeyi ele alalım; İnsanlar ve yer yüzünde bulunan bütün yaratıklar milyonlarca yıldan beri ola gelen istihaleler sonunda bu hale gelmiştir, üye ders okutan üniversitelerimizi, sen hilkatı Âlemi inkâr mı ediyorsun, diyerek mahkemeye mi, vereceğiz? Yahut; Kuranı Kerimin şu veya bu kısmını yanlış tercüme veya tefsir etmişler, yoksa Kuranda o mânaya gelir diye tefsirlere mi gideceğiz? Bunlar hakkında da takibat yapılması gerekir. Hemen Diyanet İşlerinden, İlahiyat Fakültesinden heyetlere fikirleri sorulacak. Bunlar lüzumsuz şeyler. Bu gibi şeylerin olmayacağını encümen adına açıklasınlar. Doğrudan doğruya küfür ve hakaret bahis mevzuudur. Yoksa suç aramak veya örtmek için kutsal kitapları tefsir edecek değilsiniz. Profesörün iddiası veya sözü kutsal kitaba uyar mı, uymaz mı? Bu tefsir işidir. Bunlara gitmemek lâzımdır. Unutmayalım ki, daima dinleri zayıf düşüren ve onları hücumla mâruz bırakan şey ulûmu akliye ile ulûmu nakliye'nin çatışmasıdır. İsa şunu dedi, Muhammed bunu söyledi, gibi... Ulûmu nakliyeden olan şeyler ulûmu ak-

liye ile çatışmamalıdır. İslâm rönesansı Aristo'ya ve Eflâtun'a dayanmaktadır. Yani akıl üzerine dayanmaktadır. Osmanlı devleti yokuş aşığı giderken ne Farabî kaldı ne İbnirrişt, ne de başka bir şey... Bu gibi şeyler medreselerde tutulmaz oldu. Hulâsa yıkılma devrinde Osmanlı Devleti hep ulfumu nakliye'ye dayanmıştır. Ama Osmanlı Devleti Tevfik Fikrete karşı takibat yapmış mıdır? Yapmamıştır. Onun «Tarihi» gazetelerde çıkmadı ama elden ele o kadar dolaştı ki... Halbuki Devletin politikası, dinî duygulara dayanıyordu. Cihad-ı Ekberi ilân etmiş olmasına rağmen Tevfik Fikret'e dokunmamıştır.

İngiltere kırallarını alınız; imanın müdafileridir. Birçok filozofların yazılarına ilişmemişlerdir. Birçok Fransız kıralları zeytinyağı ile kutsileştirmiş kimseler olup bize mucizeler yapmak yetkisini haiz idiler. Onlar da birçok filozofların dini tenkid etmelerine müsamaha etmişlerdir.

Arkadaşımız bir takrir verecekti, ben de verecektim. Fakat arkadaşımızinki daha iyi olacağı için ben vazgeçtim. Bu kanunun şümülü kısılmalıdır. Mezhepler falan kalkmalıdır. Encümen adına çıkıp söylesinler, kanunun tatbiki için sarı hakaret lâzımdır. Yoksa şundan şu çıkar, bundan bu çıkar diye eskiden kâfir oldun kabildinden yollara sapılmasın.

Bu gibi zihniyetlerin tekrar canlandırılmıyacağına dair de encümen çıksın bir şey söylesin. Teklif Yüksek Meclisten olduğu gibi geçerse herşey mümkündür.

Sonra daha başka birşey hatırıma geldi, birisi çıksa camide bir bahis hakkında konuşsa ve dese ki; şu ve şunları yaparsanız kâfir olursunuz dese bu, Hıristiyan dinine hakaret midir, değil midir, bunları tetkik etmek lâzımdır. Bu bakımdan kanunun olduğu gibi çıkması sonu gelmiyen tartışmalara yol açar. Verdikleri takririn esası yine mahfuz kalsa da, hafifletmektedir ve aneak sarı hareketlerde tatbik edilmelidir.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Encümen.

ADLIYE ENCÜMENİ M. M. SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlarım, Münib Hayri Ürgüblü arkadaşımızın bu kanun teklifi münasebetiyle encümenimizin tanzim ettiği mazbata hakkında teveccühkâr sözler sarı

eden arkadaşlarımıza minnet ve şükranlarımızı arz ederim.

Mazbatamızda belirttiğimiz üzere; bu teklifle ve Ceza Kanununun 175 nci maddesinde yapmakta olduğumuz tadilâtlarla her şeyden ziyade din ve vicdan hürriyetini tamamlamak ve din ve vicdan hürriyetine vâki olacak tecavüzleri önlemek istemekteyiz.

Din ve vicdan hürriyeti Anayasamıza göre vatandaşların en tabii, beşerin en mukaddes haklarından biridir. Hiç kimsenin din hürriyetine ve vicdanına tecavüz tecviz edilemez. Bu teklif ve tadille hürriyete tecavüz ve hakaret edilmemesini önlemek istiyoruz. Bu hususta bugünkü kanunumuzun me hazını teşkil eden 1889 tarihli Kanunda sadece din hürriyetine vâki tecavüzlerin önlenmesi, mezheplere vâki hakaretlerin men edilmesi gibi hükümlerin bulunmasından ve bunların kifayetsiz kaldığından ve esasen me haz kanunumuza ait tenkidlerini yapan hukukçular da bu görüşe iştirak ettiklerinden bugün mevcut en ileri Garp mevzuatına göre din ve vicdan hürriyetini koruyabilmek için mukaddes olan, hürmet edilmesi lâzımgelen vicdan hürriyetine, imana, Allah'a ve nihayet Allah'ın emirlerini tebliğe memur kılınan peygamberlere vâki olan hakaretleri önlemek istemekteyiz. Şu halde burada her hangi bir tenkid, her hangi bir fikir dermeyanı, görüş ve mütalâa serdi, bu kanunun mevzu ve çerçevesine girmez. Bunların muahезesi mevzu bahis değildir. Binaenaleyh sarı bir şekilde küfür ve hakarete bulunanları, tecavüz edenleri tecziye etmek istemekteyiz. Bu sebeple Hikmet Bayur arkadaşımızın endişesine hiçbir suretle mahal bulunmamaktadır.

Birçok kıymetli arkadaşlarım bu teklifin mâna ve gayesi etrafında yüksek huzurunuzda etraflıca beyanlarda bulundular, fikirler serd ettiler. Bendeniz bu mevzularda yeniden temas ederek yüksek huzurunuzu daha fazla işgal etmiyeceğim.

Lehinde mütalâalarda bulunan bâzı arkadaşlarım birtakım takrirler verdiler ve kendi anlayışlarına göre madde metninde yaptığımız tadilâtları kâfi görmedikleri için ilâveler yapılmasını istediler. Buna mahal olmadığını beyan etmek isterim.

Şimdi, evvelâ Hikmet Bayur arkadaşımız, dinlerden bahsettiler. Dinlere vâki hakareti esasen, halen mer'î bulunan Türk Ceza Kanunu

menetmektedir. Binaenaleyh, bunu biz yeni teklifle getirmiş değiliz. Yine mezhepler hakkında da biz hiçbir yenilik getirmiş değiliz. Mezheplere vâkı hakareti, mevcut, halen mer'î Türk Ceza Kanunu menetmektedir.

Şimdi muhterem arkadaşlar, mezheplere ve dinlere vâkı hakaretler Ceza Kanunu ile men edildiği halde Allah'a vâkı hakaretler, peygambere vâkı hakaretler men edilmiş olmadığı için, biz bunları da men etmek istiyoruz. Teklif tamamı: bunu istihdaf etmektedir. Şimdi bu husustaki hükmü okuyacağım, Hikmet Bayur arkadaşımızın müsterih olsunlar. Mer'î Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin son fıkrası; (Din ve mezheplerden birisini tezyif ve tahkir yolunda neşriyatta bulunanlar bir aydan altı aya kadar hafif ceza ile cezalandırılır.) der.

Görülüyor ki, mezheplere vâkı hakaretler, bizim getirdiğimiz husus değildir. Esas itibariyle islâm dininde mezhepler tasavvufi ve felsefi bir mahiyet arz etmezler ve tamamıyla ibadete mütaallik hükümler ihtiva ederler. Şafii ve Maliki mezhepleri ibadetin şekilleriyle alâkahlıdır. Namaz nasıl kılınacak, abdest nasıl alınacak, ne zamanlarda bozulacak, oruç bozulunca kaç gün tutmak lâzımgelcek v. s. Ama Hıristiyan dininde mezhepler tamamen tasavvufa taallük eden hususları ihtiva ettiğinden bunlar büyük hususiyetler arz eder. Ortodokslukla hıristiyan dininin diğer mezhepleri arasında büyük fark vardır. Bu itibarla mehz kanunumuz mezhepleri almış ve oraya koymuştur. Diğer dinlerin mezheplerini tahkir etmeyi yerinde görmediğimizden ve islâm dini, mezhebe hakareti tecviz etmediğinden mezhepler kelimesinin ipkasını yerinde gördük.

Şimdi, zannederim Tahsin Çubukçu arkadaşımız bu tadilâta camilere vâkı hakaretlerin ve yahut camileri tahribetmenin tecziye edilemeyeceğini, bu takdirde buna ait bir hüküm konmasını istediler. Burada bunu koymaya mahal yoktur. Zira metinde «dinen mukaddes sayılan eşya» tâbirini kullanmış bulunuyoruz ki, mukaddes eşya içerisine bunlar da gireceği gibi ayrıca 176 nci maddede, camilerin içerisnde mâbetlerde bulunan her türlü eşyayı tahkir ve tahribetmek de suç teşkil etmektedir. Ayrıca Türk Ceza Kanununda 516 nci madde var. O madde arkadaşımızın nazarından kaçmış olsa gerek. 516 nci maddenin üçüncü fıkrası, «Âmmeye ait veya

âmmeme hizmetine veya ibadete mahsus binalar»

Bunları tahrif etmek de esasen mevcut Ceza Kanunu muvacehesinde suç teşkil eder.

Eşyayı tahribetmek, eşya arasında camiler de gireceği için bu takdirde hakaret meselesi de **kendiliğinden halledilmiş olacağı için** arkadaşımızın teklifine bendenizce lüzum bulunmamaktadır.

Yine bir arkadaşımız bir teklifte bulunuyor, Mustafa Bey arkadaşımız, «Din adamlarına vâkı hakaretler ne olacak?» dediler ve bu teklifi ile din adamlarına vâkı hakaretlerin tecziye edilmesi için maddede tadilât yapılmasını istiyor.

Buna da lüzum yoktur. Zira 176 nci madde arzularına cevap vermektedir. Burada müeyyidesi vardır. Bu sebeple 175 nci maddeye istedikleri şekilde bir hüküm konulmasına lüzum yoktur.

176 nci maddenin bu husustaki hükmünü okuyorum :

Madde 176. — «Bir kimse devletçe tanınmış olan dinlerden birini tahkir maksadiyle mâbetlerde bulunan eşyayı yıkar, veya bozar yahut diğer bir suretle zarar verir, yahut ruhani memurlar hakkında şiddet istimal yahut onlara karşı hakaret eder ve dil ile tecavüz eyleser üç aydan üç seneye kadar hapis yahut elli liradan yüz liraya kadar ağır cezai nakdî ile cezalandırılır.»

Bu sebeplerle arkadaşımızın arzu ettiği tadil teklifine mahal bulunmamaktadır.

Hemen hemen tadil tekliflerinin mahiyet ve muhtevası bu merkezde olduğundan yine bir arkadaşımız Kitabı Mukaddesin, yani Kuranı Kerimin tahkir edilmesi halinde tecziye imkânı olmayacağı mülâhazasıyla bu hususun metinde açıklanmasını istemektedir ki; kanaatimize buna da lüzum yoktur. Zira metinde mukaddes sayılan her türlü mefhum ve eşya tâbiri vardır. Kuranı Kerim mukaddes şeylerdendir. Bu itibarla bu tadil teklifine de mahal yoktur.

Yüksek Heyetinizden mevcut maddenin olduğu gibi kabulünü istirham edeceğim.

Arkadaşlarımın suallerine cevap mahiyetinde söz almış bulunuyorum, bu sebeple sual sormak isteyen arkadaşlarıma arzı cevap edeceğim.

REİS — Efendim, müzakere bittikten sonra zatiâlinizi tekrar çağıracağım, o zaman cevabınızı verirsiniz.

SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Yüksek Heyetinizin tasvipkâr reylerini esirgememesi ricasiyle sözlerime son veriyorum.

REİS — Aleyhte Kâmil Boran, buyurun, efendim.

MEHMET KÂMİL BORAN (Mardin) — Muhterem arkadaşlar; sözlerime iki mütearifi ile başlayacağım, özür dilerim. Malûmu ilâm kabîlinden söylüyorum. Kanunlar zaruretlerden, başka bir hal sureti kabul etmiyen ıstırari icaplarından doğar, bu bir.

Kanunlar bir cemiyetin çehresini, bünyesini aksettirir. Bir topluluk nasıl bir rejim altında yaşıyor ne gibi ahlâki zaifları vardır, nasıl bir istikbale namzettir; kanunlardan anlaşılır, bu da iki.

Bence bir kanun teklifinin tetkiki bilhassa bu iki bakımdan olmalıdır. Yani kanun teklifini hangi zaruretler muhik ve lüzumlu göstermektedir?

Böyle bir kanun teklifini topluluğun hüviyet ve bünyesini yara ağyara ne şekilde aksettirir; elimizdeki kanun teklifini de bu iki bakımdan tahlile ve şerhe çalışacağım.

Tabii, önce zaruretler üzerinde durmamız lâzım. Bu zaruretleri de tabiatıyla en belîğ ve veziz şekilde bize gösterecek olan gerekçelerdir. Önümüzde iki gerekçe var. Birisi teklif sahibinin, birisi Adliye Encümeninin. Teklif sahibi arkadaşın gerekçesinde mucip sebep olarak belirli bir münferit vaka zikredilmektedir. Esasını bilmiyorum. Fakat bir münferit vakadan ibarettir.

Adliye Encümeni mazbatasına gelince: Burada Toskana Kanunu, Sardunya Kanunu, İspanyol Kanunu, İtalyan Kanununun Zanardelli metni, Manyo şerhi, İsviçre, Alman kanunları var. Bu kanunlardan örnekler var. Ama Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin teklif edilen şekilde tadilini müdafaa edecek zaruretlardan hiçbir bahis yok. Bu da gayet tabii. Zira böyle bir zaruret yok.

Arkadaşlar civanmert düşmanların dahi kabul ettiği bir bedahattir ki, Türk Milleti dünyanın en dindar, en imanlı, maneviyatı en yüksek bir milletidir. Tam mânasiyle Ulu Tanrıya teslim olmuş bir millettir. Allahına ve imânına ne kadar bağlı ve sadık ise, başka milletlerin, başka dinlerin kanaatlerine, inanışlarına, aynı derecede hürmetkârdır. Asırlarca evvel kılıç hakkının her şeyi mubah kıldığı de-

virlerde dahi eşsiz zaferlerin kendi hükmü altına getirdiği memleketlerin ve milletlerin imanlarına, dinlerine müsamaha ve saygı göstermiş ve bu müsamahadan millî istikbali için doğabilecek tehlike ve mahzurları dahi kaale almamıştır. O devirlerde hıristiyanlar değil başka dinden olanları, ayrı mezhepte bulunanları bile ümha etmeyi bir dinî ve ilâhi vazife addetmekte idiler. O devirleri birakalım. Bu asırda bile neler görüyoruz. En medeni bildiğimiz Batı memleketlerinde çıkan ve Türkleri putperest saymak gaflet, cehalet ve küstahlığını gösteren yazılar eksik değil. Üzerlerinde hâşa, muharriri Muhammed diye yazılı nice Kuran Kerim tercümelemleri var. Bunlardan hiçbirisinin o medeni, ileri ve dindar memleketlerde her hangi bir cezai takibe uğradığını da işitmiş değiliz. Biz buna mukabil önümüzdeki teklife göre Meryemana kandillerini, istavrozları ve papaz cübbelerini kanunun himayesi altına almaktayız. Buna zaruret olsa şüreğim yanmaz. Sizlere sorarım, bu memlekette kaç mukaddesata tecavüz hâdisesi gösterebilirsiniz? Hangi dinlere, hangi imanlara saldırmıştır?

Adliye Encümeninin tadil teklifini okuyunca dehşet içinde kaldım. Arkadaşlar, hâşa sümme hâşa (Soldan gü-rültüler, demogoji yapıyor, sesleri) Cenabıhakkın kanun himayesine alınmasını teklif ediyor. İlk ve son melcemiz, bütün gücümüzün, varımızın, varlığımızın sebebi, kaynağı Ulu Tanrıyı, Cenabıhakkı bizim nâçiz ve fâni kanunlarımızın himayesine muhtaç görmek küfürdür, günahdır. (Soldan gü-rültüler) Aklıselim isyan ediyor. Arkadaşlar, emin olun ki çarpılırız, Allahın gazabına uğrarız. Biz kimiz ki, biz neyiz ki, hâşa sümme hâşâ Cenabıhakkı kanuni teminat ve himaye altına alalım, almaya cüret edelim. Ve eğer kâinatın haliki ve nâzımı Cenabıhakkı kanunlarla korumayı düşünecek duruma gelmişsek vah bu memleketin, vah bu milletin haline.

Arkadaşlar, bu kanun teklifi, Türk cemiyetini, Türk topluluğunu bühtanlara hedef kılacak bir tekliftir. Sanki bu memleket bir dinsizler ve imansızlar yurdu olmuş ve biz dini, imanı, mukaddesatı kanunların zoru ile, ceza tehdidi altında muhafaza ve idame edebileceğiz. Böyle bir şey yok, aslâ yok, olmamıştır ve olamaz. Hepimiz bu milletin öz çocuklarıyız. Hepimiz bu milletin ne kadar imanlı ve bu

imandan ne mucizeler çıkarabilir millet olduğunu bizzat nefsimizde denemiş olarak da bilmekteyiz. Binaenaleyh kanun teklifinin bu bakımdan da müdafaa edilebilecek, desteklenebilecek tarafı yoktur.

Hazin ve hattâ korkunç bir nokta daha var. Böyle bir hüküm hâşa Allah'la fâni, naçiz varlıklar arasında bir mukayese yapmak zarureti ni de doğurmaktadır. Bu da günahdır, küfürdür. Sebep olanların boynuna.

Teklif edilen metne göre Allah'ı tahkir eden 3 ay hapis yatacak.

Muhterem arkadaşlar, Reiscumhuru, Başvekili tahkir edenlerin cezası nedir? Böyle bir mukayese kendini bize zorlatmaz mı? Gine aynı metne göre Allah'ı tahkir eden meselâ Mer-yemana kandilini, papaz cübbesini, istavrozu, hattâ Hindu'nun mukaddes İneğini tahkir edenle aynı cezayı görecek. Buna söyleyecek söz bulmakta âcizim.

Teklif edilen tadil metni de perişan. Birinci fıkrada Devletçe tanınmış olan dinlerden bahis var. 3 ncü fıkrada mutlak olarak Allah'ın, peygamberlerin, din ve mezheplerin dinen mukaddes addedilen mefhum ve eşyanın sözü ediliyor. Ceza hükümlerinde bu derece vuzuh-suz, mütebayın, mütenakız unsurlar nasıl yer alır. Belki bir gün mel'un papaz Makariyos'un cübbesine libası katrani diyen bir vatandaş da bu maddeye istinaden mahkûm edilecektir. Arkadaşlar, böyle kanun, böyle hüküm olmaz.

Tekrar ediyorum, hulâsa ediyorum. Bu millet yalnız Allah'ına inanmış, yalnız Allah'ına sığınmış, dindar ve imanlı bir millettir. Başka dinlere, başka mezheplere, başka imanlara aynı derecede hürmetkârdır. Haktealâ Hazretleri bizim kanunlarımıza, bizden gelecek hiçbir şeye muhtaç değildir. Onun lütfuna, merhame-tine, rahmetine biz muhtacız. (Sağdan alkışlar)

REİS — Encümen.

ADLIYE ENCÜMENİ M. M. SERVET SEZ-GİN (Çanakale) — Muhterem arkadaşlar, Kâmil Boran arkadaşımızın konuşmalarını hem dikkat ve hem de ibretle dinledim. Şayanı hayret bir şey. Bir taraftan vicdan hürriyetine inanmış görünmek istiyorlar, dindar ve imanlı bir millet olduğumuzu söylüyorlar. Diğer taraftan Allah'ın varlığına hürmet etmek istemiyen bâzi insanlara karşı getirdiğimiz müeyyideleri kabul etmiyorlar. Bu kanaatlerini kuvvetlendirmek

için evvelâ şunu söylüyorlar; «Kanunlar zaruretlerden doğar.» Ortada böyle bir zarureti doğuran durum var mı ki? Gerekçede ve teklif içinde bundan bahsedilmiyor. Mazbata Toskana ve Zanardelli bilmem daha neler. Başka bir şey yok, hangi esbabı mucibe ile bu kanunu getirdiler?» diye beyanda bulundular. Burada daha evvel konuşan arkadaşlarımız bu kanun teklifinin hangi zaruretlerle gelmiş olduğunu, ibret verici misallerle açıkladılar. Gazi Yiğitbaşı, Mustafa Runyun arkadaşlarımız bizleri dehşet içinde bırakan neler söylemediler. Kâmil Bey... Onları siz de dinlediniz. Yüksek Meclisin vakti müsait olsa bu kürsüden ve şu anda daima müslüman kalacak olan, islâmiyeti en yüksek mertebelerine çıkarmış olan aziz milletimizin dinî duygularını rencide edecek ne kadar çok, ne kadar çok tecavüzkâr neşriyata rasladığımızı, Türk milletinin vicdan hürriyeti sahasındaki geniş müsamahanın neticede nasıl süüistimal edildiğini belirtirdim. Fakat çok şükür ki, Türk milletini temsil eden Muhterem Meclisin muhterem mümessilleri bunu tamamiyle ve etrafiyle bilmektedirler. Öyle açık bir zaruret var ki izah etmeye asla lüzum görmüyorum.

Kâmil Bey... Şimdi biz neden acaba Adliye Encümeni olarak bu teklifi kabul ettik? Şimdi onun ilmî zaruretlerini, mucip sebeplerini burada açıklamak zorundayım.

Bizim kanunumuzun mehazı olan 1889 tarihli Kanunun 175 nci maddesi din hürriyetine vâkı tecavüzlerden bahseder. Yani herkes istediği bir dini taşımakta hürdür. Bu dinî inançlarına kimse tecavüz edemez. Fakat 1889 tarihli Kanun tarihi ile birlikte olduğu gibi eskidir. Ve zamanın kanunlarına nazaran bile, yani kendisiyle eşit olan İspanyol Ceza Kanunundan bile geri hükümler taşımaktadır. İtalyan Ceza Kanunundan önce İtalya'da mer'i olan 1859 tarihli Kanun ve ondan sonraki Toskana ve Sardunya kanunlarında bile bu nevi hükümler vardı, diyoruz.

1889 tarihli Kanun maalesef din ve vicdan hürriyetini himaye hususunda yeni hükümler getirmemiştir. Beşerin en mühim hakları vicdan hürriyeti ve hakkıdır. Herkes istediği şeye inanabilir, onun bu hakkına ve hürriyetine kimse müdahale edemez, bu hak mukaddestir, buna hakaret edilemez. İşte bu esbabı mucibe altında İtalyan Ceza Kanunundan daha ileri hükümler ih-

tiva eden İspanyol Ceza Kanununu takibeden ve bize nazaran medeni olduğunu ifade ettiğimiz, ki mânevi sahada muhakkak ki daha medenidir, Ceza Hukuku sahasında bize nazaran ileri hükümler taşıdığını söylediğimiz ve bildiğimiz Alman Ceza Kanunu, Federal Almanya Ceza Kanununda Allaha küfredenler olursa üç sene-ye kadar tecziye edilir, yine İsviçre Ceza Kanununda Allah hakkında tahkir edici sözler sarf edenler tecziye edilir ve yine İsveç gibi bir memlekette Allah hakkında hakarete bulunanlar hakkında ağır maddeler varken Türk Ceza Kanununda meskût geçilmiştir. Yine İtalyan şarihinin beyanlarını 1889 Kanununun şerhinde bulmak mümkündür. İşte biz, Garp ceza hukukunun en yeni hükümlere benzer olarak ve onlarla hemahenk olarak bu şekilde ilme tamamen uygun bir tarzda kanundaki bir boşluğu doldurduk.

Nedir bu boşluk? Neden dine hakaret menedilsin de Allaha ve peygamberlere vâkı hakaretler menedilmesin? Bütün Garp memleketlerinde bunlar menedildiği halde bizde neden menolunmasın? Elbette dindar olan vatandaş bundan muazzebolmaktadır. Türk Milletinin dindarlığı hakkında kimse bir şey söyleyemez. Bu din kuvvetiyedir ki, Türk Milleti Avrupa ortalarına gitmiş ve gittikleri yerlerde de din hürriyetine hürmet etmesini bilmıştır. Mesele o değildir. Mesele, dindar bir milletin dinî kanaatlerine hürmetsizlik ettirmemektir. Ve bu kanun bunun için gelmiştir. Bir boşluk vardır ve bu boşluğu bu suretle doldurmaya çalışıyoruz. Kanunun metni vazıhtır. Dine hakaret edenler. Hangi dine hakaret edenler? Anayasamızda kabul edilen dinler yani ahlâk ve âdaba mugayir olmıyan dinlere hakaret edenler bu cezalara çarptırılacaklardır. Biz de kanunda tefrik yapmadık. İslâm dini ile diğer muteber dinler arasında bir fark yapmadık. 500 yıldan beri Türk Milletinin viedan hürriyetine tanıdığı, büyük kıymet verdiği yani atalarımızın, dedelerimizin yolunu takiben herkesin imanına, viedanına artık bu memlekette hürmet edilmelidir. Bu sebeple bu teklifi bu şekilde kabul ettik. Sizlerin de kabulünü bilhassa rica ederim. (Alkışlar)

REİS — Âtîf Bey, buyurun sualinizi sorunuz.

ÂTIF BENDERLİOĞLU (Yozgad) — Efendim, kütübü mukaddese hakkında metinde bir

şey yoktur. Bunun hakkında encümenin izahat vermesini rica ederim.

SERVET SEZGİN (Devamla) — Efendim, metinde, mukaddes sayılan mefhumlardan, eşya, şey, yani (toutes les choses) dedikleri Belçika Ceza Kanununda vardır, aynen aldık. Bu gibi memleketlerde İncil'e vâkı hakaretlerde nasıl tatbik ediliyorsa biz de aynen kabul ettik. Bu kütübü mukaddeseye yani mukaddes kitaplar denen ve mukaddes olan mefhumlara da şâmilidir. Bu sebeple onlara ait tecavüzlerin menedildiğine de kaanîz.

ÂTIF BENDERLİOĞLU (Yozgad) — Beyefendi, kütübü mukaddese, emaneti mübareke gibi dinimizde ibarei mahsusa ile ifade edilen yüksek mefhumlar mevcut iken bu «şey» kelimesiyle kütübü mukaddese ifade edilemez.

SERVET SEZGİN (Devamla) — (Mefhumlar) ibaresi var ya. (Soldan, gürültüler)

REİS — Müsaade buyurun efendim. Buyurun. Sebati Bey.

SEBATİ ATAMAN (Zonguldak) — Efendim, Devletçe tanınmış din, Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınmış olan din, hangi dindir? Bu bir.

Anayasamızın 75 nci maddesi dinden değil âyinden bahseder. Âyin başka, din başkadır. Âdaba muhalif âyin olabilir. Ama âdaba muhalif din yoktur.

Kısaca, Devletçe tanınmış din ne demektir? Bir. İkincisi, eşya nasıl tahkir edilir? Kanunumuzda eşyaya taallük eden mânevi kıymeti ifade eden eşyaya tecavüz, o mânevi kıymeti tahkir maksadıyla, şöyle yapılırsa, böyle yapılırsa, çığnenirse, bozulursa şekindedir. Yoksa burada olduğu gibi eşyaya hakaret değildir. Eşyaya nasıl hakaret edilir?

SERVET SEZGİN (Devamla) — Efendim, Sebati Ataman arkadaşımız buyuruyorlar ki, Devletçe tanınmış olan dinler hangileridir, bu ne demektir?

Şunu arz edeyim, Devletçe tanınmış olan dinler tâbirini encümemiz getirmemiştir. Zaten birinci fıkrada bu, mevcuttur, bunu biz tadil etmedik...

SEBATİ ATAMAN (Zonguldak) — Cevabını ver.

SERVET SEZGİN (Devamla) — Siz burada sözeülük yaptığınız zaman, müdahale olursa...

REİS — Müsaade buyurun, karşılıklı konuşmayın, devam buyurun, efendim.

SERVET SEZGİN (Devamla) — Sualiniz cevap verilemeyecek kadar mühim ve ağır değildir.

Şimdi efendim, Devletçe tanınmış dinler tâbiri 1889 tarihli Kanunda da vardır. Bu ne demektir? İnsanın aklına böyle bir soru gelebilir. Nitekim biz de böyle bir soru geleceğini düşünerek mazbatamıza derce ettik. 1889 tarihli lâyhada deniyordu ki, bundan kasdedilen şey, Devletçe makbul olan dinlerdir. Bu tabir Mehaz Kanunumuzun İtalyan Parlamentosunda müzakeresi esnasında Mebusan Meclisinin Adliye Encümeninde değiştiriliyor. Şu şekilde : Devletçe menedilmeyen veya ahlâka mugayir olmıyan dinler. Bizde de Devletçe ahlâka muhalif olmıyan, asayışı bozmıyan, ierası, âyinleri ahlâka muhalif olmıyan dinler.

Meselâ, Şii Mezhebinde omuzlara zincir vurmaktır. Bu ahlâka muhaliftir, asayışı bozan âyin ierası... Buna müsaade edilemez. Yani Devletçe menedilmemiş ve ahlâka muhalif görülmiyen dinler tamamen muteberdir. Halen tatbikatta bir dinin ierası menediliyorsa o din muteber değildir, Sebati Bey...

REİS — Sefer Eronat.

SEFER ERONAT (Yozgad) — 175 nci maddenin 3 ncü fıkrasına, «mukaddes addedilen mefhumları veya eşyayı tahkir ederse» den, sonra mukaddes addedilen din kitabı diye bir kelime ilâvesini lüzumlu görüyorum.

HALİL TURGUT (Diyarbakır) — Söz istiyorum.

REİS — Müsaade buyurun efendim, cevap versin de ondan sonra.

SERVET SEZGİN (Devamla) — Efendim; maddenin metnine taallük eden bu husus hakkında görüşüldüğü zaman belki komisyon olarak bu fikre iştirak ederiz, yani Kitabı Mukaddesin tasrih edilmesine iştirak ederiz. Müsaade ederseniz maddesinde cevaplandırayım.

Sebati Ataman arkadaşımız eşyadan bahsediyorlar, eşya; «dinen mukaddes eşya» diyor. Dinen mukaddes eşyanın şümulüne neler girer?... Ben bir din adamı değilim ki, bütün teferruatı ile arz edeyim.

Dinen mukaddes eşya için bir misal verdik size. (Gürültüler)

REİS — Müsaade buyurun efendim, hatibin konuşması anlaşılıyor.

HÜSEYİN ORTAKCIOĞLU (Çorum) — Sen bilemezsen Çemişkezek'teki hâkim nasıl bilirsin?

SERVET SEZGİN (Devamla) — Dinen mukaddes eşyalar tâbirinin neler olduğuna dair bir misal olarak komisyonda görüşüldü, Sakalı Şerif dinen mukaddes eşyadandır, Kuran bu mefhumu girer. Bunun şümulünü daha teferruatı ile şu, şu girer; şunlar girmez, denemez. (Gürültüler)

REİS — Müsaade buyurun efendim, hatibin sözleri anlaşılıyor.

SERVET SEZGİN (Devamla) — Mukaddes eşyayı burada teker teker tadadetmeye imkân yoktur. İslâm dininin dışındaki dinler için de aynı şeyler mevcuttur. Biz bütün Garp memleketlerinde olduğu gibi aynı tâbiri koymuş bulunuyoruz.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Reis Bey soru sözden sonradır. Kifayeti müzakere kabul edilmemiştir. Söz istiyenlerin kürsüye gelmeleri icabeder.

REİS — Riyaset daha evvelce kifayet hususundaki takdirini ifade etmiştir. Şu anda kifayet müessesesi işlemeye başlamıştır. Kürsüde encümen olduğuna göre, son söz mebusun olması itibariyle mecburen bir arkadaşına söz vereceğim. Yoksa müzakere bitmiştir, efendim.

Buyurun, sualinizi sorunuz.

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Bu kanun cezai müeyyideleri ihtiva eden bir nevi ceza kanunudur. Ceza Kanununda aslı olan unsurların yerinde tadadıdır. Arkadaşımıza verilen cevap nakıstır. Diyolar ki, ahlâka mugayir olmıyan dinler.. Şunu soruyorum: Devletçe tanınmış olan dinler demek Anayasamızın kabul ettiği dinler demektir. Türk Anayasasında böyle bir tadat bulunmadığına göre kendisine soruyorum: Bu hüküm Anayasaya muhalif midir? Değil midir? (Soldan; değildir, değildir, sesleri).

REİS — Efendim, arkadaşların oturdukları yerden suale cevap vermemelerini rica ederim. Burada cevap verecek arkadaşımız var...

SERVET SEZGİN (Devamla) — Arkadaşlar; Kemal Özçoban arkadaşımızın cevabımızı dikkatle dinlemediklerini görüyorum. Türk Devleti lâyiktir. Burada her hangi bir dinin menedilmemiş olması mevzuubahistir. Esasen Devletçe tanınmış olan dinler tâbirini biz getirmedik. Mevcut kanunda vardır. Bugüne ka-

dar tatbikatta hiçbir ihtilâf tevlihetmiş değildir. Ayrıca bundan kastedilen husus 1889 sayılı Kanunda da vardır. Bir din Devletçe menedilmemişse o din muteber bir dindir. (Gürültüler)

REİS — Müsaade buyurun efendim; yirmi, otuz arkadaşımız sual sormak talebinde bulunursa sırasıyla kendilerine söz vermek mecburiyetindeyim.

Buyurun Şemsi Ağaoglu sualinizi sorun, efendim.

ŞEMSI AĞAOĞLU (Muş) — Efendim; bu kanun gereğince bizim dinimize küfredenler ceza görecek. Fakat başka memleketlerde bizim dinimize küfredenler olursa o ecnebi memleketler kanunları gereğince kendi vatandaşlarına ceza verecekler midir? Meselâ dinimizdeki mukaddes eşyaya, camie küfrederse biz de ceza görecektir. Fakat ecnebi memleketlerde, meselâ sarıya, camie küfreden olursa o ecnebi Hükümet bu suçu işliylene ceza verecek mi?

SERVET SEZGİN (Devamla) — Arkadaşımızın suali gayet basit bir hukuk meselesidir. Her memleketin kanunları kendi memleketlerinde hükümandır. Binaenaleyh bu hükümandlık hakkına dayanarak birtakım müeyyideler kor. Bütün ceza kanunları umumidir.

Mehazımız olan kanunda «dine hakaret eden» tâbiri kullanılmaktadır. Her türlü dini kastediği aşikârdır. Eğer mevzuatımıza göre suç teşkil eden bir fiili bir şahıs yabancı memleketlerde işler de memleketimize gelirse ceza görür. Türk Ceza Kanununda buna ait hükümler vardır.

Garp memleketlerinde kanunlarını istediği gibi yapmak her memleketin hakkıdır. Ceza kanunları umumidir ve umumî hükümlere göre ve mevzuata göre her dine hakaret suçtur.

REİS — Sabri Dilek.

SABRİ DİLEK (Trabzon) — Birtakım kanunları mehaz olarak gösteriyorlar. Bu kanunların mer'î olduğu memleketlerde hükümlerinin Anayasaya uygun olması iktiza ettiğine göre acaba bu kanunların ısdarları zamanlarında o devletlerin anayasaları lâiyklik esasını kabul etmişler mi idi?

SERVET SEZGİN (Devamla) — Efendim, Federal Almanya kanunu tamamen lâiyktir. İtalya Ceza Kanunu, İsviçre kanunu böyledir. Burada tebarüz ettirdik ve soruları karşılarken dedik ki, biz bununla anayasamızın masun tuttuğu

vatandaşın vicdan hürriyetine tecavüzü önlemek istiyoruz.

SABRİ DİLEK (Trabzon) — Onu biliyoruz.

SERVET SEZGİN (Devamla) — Peki biliyorsunuz da ne lüzum var, soruyorsunuz?

REİS — Buyurun, Ortakcioğlu...

HÜSEYİN ORTAKCIOĞLU (Çorum) — Peygamberleri, tahkir eden acaba Hazreti Peygamberden başka hangi peygamberler kastediliyor?

SERVET SEZGİN (Devamla) — Efendim, Hüseyin Ortakcioğlu arkadaşımızın suali yerindedir. İslâm Peygamberine vâkı hakaret suçtur. Devletçe menedilmeyen diğer dinlerin vâzılarına hakaret de suçtur. Devletçe menedilmeyen, meselâ Hazreti Musa'ya, Davud'a, Süleyman'a ve sairere ve Hazreti İsa'ya vâkı hakaret de suçtur.

REİS — Mehmet Geçioğlu..

MEHMET GEÇİOĞLU (Adana) — Muhterem arkadaşlarım, Ceza Kanununun 175 nci maddesinin son fıkrasının tadili münasebetiyle konuşmaya lüzum hissettim. Müsaade buyurursanız, mâruzatıma başlayayım.

Bu tadil teklifinde her kim Cenabı Vacibül vücüt hazretlerine melâikeye, kitaplara, Peygamberlere, mezheplere küfür ve tahkir suretiyle hakarete bulunursa bu gibilere ceza verilmesi istenmektedir. Bu teklif esas itibariyle ve kanaatimce yerindedir. (Soldan, bravo sesleri ve gürültüler) Müsaade edin gürültü yapmayın ve dinleyin. (Gülüşmeler) Yalnız bu teklifte bir madde olarak da mukaddes eşyadan bahsedilmektedir. Bu mukaddes eşyanın nelerden ibaret bulunduğu ve neveleri hakkında malûmat yoktur. Bu eşyaların bilinmesi lüzumuna kaanim, zira mukaddes tanınan şey Kur'an ve hâdisle sabit olur. Yoksa her din sâlikinin mukaddes tanıdığı eşyayı mukaddes tanımak da en büyük bir hata olur. Bizim dinimizde mukaddesatımıza küfür ve tahkir etmek günahi kebirdir. Ve küfre zorlayıcı hareketler de küfürdür. Binaenaleyh mukaddesatımızın korunması hususunda tedbir almak da hepimize düşen en büyük bir vazifedir.

Din en büyük irfan, ahlâk ve fazilet membaıdır. Arkadaşım lâiyklikten bahsettiler. Etrafıca izah eden maalesef kimse yok ortada.

Lâiyklik demek hâşâ dinsizlik demek değildir. Bu teklif ile istenen cezanın, insanlara vâkı ola-

cak hakaret cezasından kat kat üstün olması elbette esas gaye ve maksadın tahakkukunu mümkün kılar.

Arkadaşlar, âdi hakaret cezasından üstün olması elbette doğrudur. Çünkü esas gaye ve maksadın tahakkuku bu şekilde mümkün olabilir. Yoksa bir haftalık ceza, 10 günlük ceza gayeye bizi eristiremez.

Alınacak zecri tedbirler nihayet bir zamanla mukayyettir. Aslolan vatandaşları din bilgisiyle teşhiz etmektir. (Soldan, bravo sesleri) Dinimiz nazariyattan ibaret değildir. İlim ister, itikat ister ve amel esaslarına dayanır.

ENVER KAYA (İstanbul) — O tarafa söyle..

MEHMET GEÇİOĞLU (Devamla) — Sözlerim hepinize şâmilidir.

Sözcü olan arkadaşımız, her dinin muteber olduğunu beyan ettiler. Fikrine asla iştirak etmiyorum. Biz böyle bir şey tanımıyoruz. Allâhü-Tealâ indindeki din, İslâm dinidir. (Soldan, bu olmadı sesleri.) Estaizübillâh, «İnmeddine indalâhülislâm» buyurmuştur. Kur'ana inanıyorsan böyledir.

Şu halde ilim müesseselerimizi kuvvetlendirmek, halihazır ve gelecek nesil için en büyük faideyi temin edeceği gibi dinî esaslarımızın da korunması bakımından mutlaka lâzımdır.

Arkadaşlar tarafından her dinin muteber olduğu beyan edildi. Hayır arkadaşlar, Kur'an, evvelce de arz ettiğim gibi yalnız islâm dinini tanıır. Tanınan diğer dinler için itibar yoktur. Devletçe tanınan din, hangi dindir? Çünkü dinin esasları üzerinde konuşuyoruz. Devletin tanıdığı bir din varsa bunun da açıklanmasını rica ederken hepinizi hürmetle selâmlar ve sözlerime son veririm. (Alkışlar)

REİS — Kifayeti müzakere tavrı vardır, okutuyorum.

SİRRI ATALAY (Kars) — Usul hakkında söz istiyorum. Reis Beyefendi 89 neu maddeye istinaden söz istiyorum.

Yüksek Reisliğe

Ceza Kanunumuzun 175 nci maddesinin tadili hasebiyle şimdiye kadar vâkı konuşmalarla vaziyet tavazzuh ettiğinden müzakeratın kifayetine karar verilmesini saygılarımızla arz ve rica ederiz.

Yozgad Mebusu
Nazım Tanıl

Yozgad Mebusu
Talât Alpay

Yozgad Mebusu
Âtîf Benderlioğlu

Konya Mebusu
Mustfa Runyun

SUPHİ BAYKAM (Adana) — Kifayet aleyhinde söz istiyorum.

REİS — Kifayet aleyhinde söz istiyen arkadaşımız Suphi Baykam'a söz veriyorum, buyurun.

SİRRI ATALAY (Kars) — Ben usul hakkında söz istedim.

REİS — Beyefendi, müzakere bahis mevzuu değil ki usul hakkında söz vereyim. Şimdi kifayet müessesesindeyiz.

SİRRI ATALAY (Kars) — 89 neu maddeye göre söz istiyorum.

REİS — Evet, 89 neu madde usule taallük eder. Takdim, tehir, nizamnameye ademiriyet ve saire. Fakat hâlen müzakere bitmiş ve kifayet tavrı okunmuştur. Bu durumda ancak kifayet aleyhine söz istiyen bir mebusa söz verebilirim.

Buyurun Suphi Bey.

SİRRI ATALAY (Kars) — Kifayet tavrı okunmadan evvel söz istedim.

REİS — Ancak kifayet aleyhinde bir mebusa söz verilir. Talebiniz yersizdir.

SİRRI ATALAY (Kars) — Usulü müzakereye riayet etmiyorsunuz.

REİS — Suphi Baykam.

SUPHİ BAYKAM (Adana) — Muhterem arkadaşlar, tartışmaların seyri göstermiştir ki üzerinde dikkatle durulması gereken önemli bir kanun teklifi ile karşı karşıya bulunuyoruz. Binaenaleyh bunun hakkında sözü veya suali olan arkadaşlarımızın konuşmaları elbette haklarıdır. Bu konuşmalar kanun çıktıktan sonra biraz daha güç olacaktır. Kaldı ki çok mühim hususlardan birisi; gerekçede yer almış bazı cümlelerin Adliye Encümeni tarafından çıkarılmamış, içinde bırakılmış olmasıdır. Bu da beni çok üzmüştür. Sizlere arz edeyim. Bunların içinde...

REİS — Beyefendi nizamname sarihtir. Kifayet aleyhinde konuşmanız lâzımdır.

SUPHİ BAYKAM (Devamla) — Kifayet aleyhinde konuşuyorum.

REİS — Efendim, müsaade buyurun, esbabı mucibinin bazı cümlelerini okuyup, mütalâa ser-

dine şu anda imkân yoktur. Kifayetin aleyhinde söz alarak bu şekilde konuşmak doğru değildir.

SUPHİ BAYKAM (Devamla) — Arz edeyim, efendim, aleyhinde konuşuyorum. Eğer müzakere devam etseydi ve ben huzurunuzda gelip fikirlerimi arz etseydim, sayacağım şu, şu sözler belki gerekçeden çıkarılırdı. Size şu cümleyi okuyayım: «Fihakika dinin mekteplerden kaldırıldığı ve hususi olarak da öğretim yasak edildiği devirde yetişmiş bulunan gençlerimizin zihinleri bu gibi söz ve yazılarla büsbütün teşviş edilmiş olmaktadır.» Bununla o devirde yetişmiş olanların dinî inançlarından şüpheler var. (Soldan doğru değil mi? sesleri) Doğru değil. Doğru değil. Bunu Türk gençliği adına reddederim. Ben de o devirlerde yetiştim, hiç kimse bu şekilde konuşamaz.

REİS — Suphî Bey, Heyeti Umumiyyeye hitabınızda daha sakin olmanızı rica ederim, lütfen kifayet aleyhinde konuşunuz.

SUPHİ BAYKAM (Devamla) — Evet efendim, kifayet aleyhinde. Burada meselâ kalkılıyor, verilmiş olan bir tek misal ile, katiyen Akis'in kendisine aidolmayan misali Akis'in imiş gibi gösterilerek ifadelerde bulunuluyor. Muhterem arkadaşlar, bu bakımdan müzakere kâfi değildir, konuşmak lâzımdır, devam etmemiz lâzımdır, bu meselenin tavazzuhu şarttır, kimseyi zan altında bırakamayız arkadaşlar.

REİS — Efendim, okunan kifayet, tahririni reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler...

Efendim; tahririn kabul veya ademikabulü hakkında Riyasette tereddüt hâsıl olmuştur. Bu itibarla ayağa kalkmak suretiyle tesbit edeceğiz. Kifayeti kabul edenler lütfen ayağa kalksınlar... Kifayeti kabul etmeyenler lütfen ayağa kalksınlar... Kifayet kabul edilmemiştir. Arkadaşlarımız lütfen isimlerini kâtip arkadaşlarımıza yazdırsınlar, mevcut listedeki sıraya göre müzakereye devam ediyoruz efendim.

Halim Ateşalp.

HALİM ATEŞALP (Sivas) — Muhterem arkadaşlar; müzakere mevzuu ettiğimiz kanun teklifi çok lüzumlu olmasına rağmen Anayasamızın 2 nci ve 75 nci maddesiyle tezat teşkil etmektedir. Tatbikatta hâkimlerimizi tereddüt ve müşkülât içerisinde kalmasına mahal bırakmamak için maddelerde yer alan ifade ve makatların tasrihi lâzımdır.

Peşinen şunu arz edelim ki; Cenabı Allahı, kitap ve mukaddesatımızı ve sevgili teygamberimizi kalben tasdik eden kimsenin bunlara küfür ve hakaret etmesine imkân yoktur. İslâm dininin sahibi büyüktür, mânen ve mâserî olarak onu her türlü tecavüz ve hakarettan korumaya kaadirdir.

Bakınız, şimdi maddeyi okuyorum: «Her kim Devletçe tanınmış olan dinlerden birini tahkir maksadiyle dinî işlerin yahut ibadet ve âyin ierasını menî ve ihlâl ederse» denilmektedir. Halbuki milletin Devletçe tanınmış muayyen, muarref ve musarrah bir dini mevcut değildir. Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun 2 nci maddesiyle kabul edilen ve partilerin ana tüzüklerinde yer alan (Lâyiklik) anlayışı dinsizlik olmamakla beraber gayrimusarrahtır. Evveleminde bu lâyikliğin din anlamı bakımından tâyin ve tasrihi veya 20 Nisan 1340 tarih ve 491 numaralı mülga Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzda olduğu gibi; «Türk Devletinin dini, İslâmdır» şeklinde tasrih ve tarifıyla Devletçe kabul edilmiş olması lâzımdır. Bu kabul edilmediği takdirde lâyiklik mefhumıyla Devletin resmî dinini tarife ve ceza tatbikine imkân yoktur. Esasen Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun 75 nci maddesi ve Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesindeki hükümler de bu mülga Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki Devletçe tanınan din anlayışına mâtuftur.

Peygamberler denilmektedir: Şimdiye kadar yüzlerce peygamber gelmiş geçmiş bunların müntesiplerinin kanaatlerine göre kendi dinleri muteberdir. Bâzılarının Allahı ve peygamberi aynıdır, fakat bizim kitabımıza göre bunların hükümleri mülga ve bâtıldır. Haça, puta tapanlar, papazın şapkasını, cübbesini ve sakalını öpmek suretiyle onu takdis etmenin dinimize aykırı olduğunu söyleyen her hangi bir hoca veya vâizin bu kanuna göre ceza görmesi lâzımdır. Papazın eşyası ve bâtil dini için bütün din adamlarımızı hapishanelere doldurmak mahiyetini taşımaktadır. Sayın raportörümüzün anlattığına göre 1288 tarihli Avrupa'dan tercüme edilmiş ve kendi din anlayışlarına göre yapılmış ejnebi kanunlarla Türk dini, Türk inancı ve İslâm âdetlerinin himayesine lüzum ve imkân olmadığı hepimizin bildiği bir hakikattir. Bu teklifin komisyona iadesiyle bugünkü haricî cereyanlar karşısında bir kanun

vaz'ıyla himayesi isteniyorsa, memleketimizin, Türk ve İslâm milletinin din anlayışı örf ve âdetleri ve tanıdığımız mukaddesat dairesinde bu hususta ehliyetli ilim heyeti tarafından yapılan bir kanun teklifinin getirilmesi lâzımdır.

Kanunda eşyalar denilmektedir. Şahıslara ve gayrimuayyen olan eşyalara vâkı olan hakaretle Allaha ve Peygambere vâkı olacak hakaretlere aynı cezayı müeyyide ile tecziyesini kabul etmek en hafif tâbiriyle Allah ve Peygamberimizin büyüklüğüne inanmamak mânasını ifade eder. Bu sebeple diğer şahıslar ve eşyadan ayırmak ve daha ağır cezayı müeyyide koymak lâzımdır.

Mezhepler tâbiri tamamen müphemdir. Bizim kitaplarımıza ve kanaatimize göre dört mezhep vardır. Bunların haricinde dinen kabul edilmiş başka bir mezhep mevcut değildir. Birtakım düzme ve uydurma inanışları mezhep olarak kabul etmeye mahal vermemek için mezhep tâbirinin de tarif ve tasrih edilmesi lâzımdır.

Eşyalar, ne olduğu belli olmayan meçhul kelime ile ifade edilen eşyanın içerisinde papazın şapkası, haçı ve putu da mevcuttur. Bu itibarla bizim dinimize göre mukaddes saydığımız eşyaların tarif ve tasrih edilmesi lâzımdır ve gerekçe içerisinde camiler, mescitler dinen kabul edilen mabetlerin de yer alması lâzımdır. Yine raportörün izahından anlaşıldığına göre, kanun teklifinden diğer bir maksadın da solu cereyanlardan dinimizin himayesi kasdedildiğine göre masonizm, siyonizm cereyanları da bizim dinimize kabili telif olmayan solu cereyanıdır. Daha dün gece Ankara Palas salonlarında balo veren masonların da icrai faaliyetlerine son verecek tedbirlerin alınması zaruridir. Şimdilik ricalarını bundan ibarettir.

REİS — Sırrı Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Muhterem arkadaşlar; bir arkadaşımızın teklifi üzerine Adliye Encümeninin hazırladığı mazbata ile Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin değiştirilmesi istenmektedir. Peşinen şunu ifade edeyim ki, 175 nci madde, Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci faslında, hürriyet aleyhine işlenen suçlar kısmında yer almaktadır. Biraz önce burada Adliye Encümeni Mazbata Muharriri kıymetli arkadaşım Servet Sezgin, İsviçre Ceza Kanununun 261 nci maddesinden

bahis buyurdular; dediler ki, İsviçre Ceza Kanununun 261 nci maddesinde mesele ele alınmıştır. 261 nci madde hukuktan ve kanun tekniğinden nasibalmış, hissiyattan ve günlük olayların mücerret heveslerinden uzak olarak tedvin edilmiştir.

Bir iki olayın tesiri ile hayal kırıklığına uğramanın hissiyle Ceza Kanununun maddelerini, Anayasa teminatını hukuk tekniğini bir yana bırakıp gerden çöpten tekliflerle geleceklere keşke dindar İsviçre'nin Ceza Kanununu aynen getirselerdi. Çünkü himaye edilen menfaat Ceza Kanununda, prensibolarak, asla ve hâşa Allah ve Peygamber değildir ve olamaz. İşte arkadaşımızın yanıldığı nokta buradan geliyor. Ceza Kanununda suç ve cezalar himaye ettikleri menfaatlara göre tasnif edilir. Ceza Kanunu ile himaye edilmek istenen Allah ve peygamber midir? Asla böyle bir şeyi düşünmek bile zaittir. Bizim burada üzerinde ehemmiyetle duracağımız mevzu beşerin viedan hürriyetidir. Benim iman ve itikadımın masun olması.. Ceza Kanunu ile koruyacağım, sağlıyacağım budur. Yoksa hâşa Allah ve peygamber olamaz. Allaha ve peygambere iman ve itikat her türlü tecavüz ve hakareten kurtarılmalı masun tutulmalı.

İşte sizin bahsettiğiniz İsviçre Ceza Kanunu maddesini okuyayım : «Her kim açıkça ve çirkin bir şekilde başkasının dini kanaatlerini ve bilhassa Allah hakkındaki imanını tahkir veya tezyif yahut dinen mukaddes eşyaya hürmetsizlik ederse .

Her kim Anayasa ile teminat altına alınmış bir ibadetin tesidini kötülükle men veya teşviş veyahut tezyif ederse.

Her kim Anayasa ile teminat altına alınmış bir ibadetin tesidine mahsus bir yer veya eşyaya kötülükle hürmetsizlikte bulunursa altı aya kadar hapis veyahut para cezasına mahkûm olur.»

Demokratik dünyanın en yeni Ceza Kanunu, dindar İsviçre'nin en yeni kanunu, asırların tecrübesi olarak ve Ceza Kanununun umumi prensiplerinden mülhem olarak meseleyi bir madde içinde halletmektedir. Bizde 175, 176 nci ve daha birçok maddeler var. Bu maddeler din hürriyetinin hudutlarını tayin ve tesbit etmektedir. Orada mübarek ve mâsum olan ve himaye-ye muhtacolan insanın kanaatlerini ima-

nını himayesine almaktadır. Şimdi burada yoklar, meselâ Sayın Emin Kalafat'a veya Sayın Samet Ağaoğlu'na hakaret edilirse verilecek ceza bir senedir, Allah'a gelince 3 ay... Bu bizim haddimiz mi? Himayeye muhtacolan bizim insan olarak iman ve itikadımızdır. Ceza Kanununun mevzuu da budur. Yukarda dediğim gibi rasgele tekliflerle varlığımızın halikını ve peygamberi Ceza Kanunu himayesine alamayız. Allah bütün ceza müeyyidelerinin üstünde ve münezzehtir. Şimdi onu himayeye muhtaç göstermek için beş altı mecmuanın veya on, on beş yazarın şu veya bu sözleriyle mi tutup sebep göstereceğiz?

Ceza kanunlarıyla cezaların şiddetlendirilmesi suçları önlenmiş midir? Hatırlarsınız, 1950 yılını takibeden zamanlarda umumi bir temayülün peşine takılarak suçların işlenmemesi için cezaları artırdık. Cezaları üç misline çıkardık. Af Kanunu çıkmış olmasına rağmen gidin hâpishaneleri görün. Suçları önliyebildik mi?

Suçların işlenmemesi için cemiyetin mânevi bünyesini, cemiyetin mânevi kudretini yükseltmek lâzımdır.

Amerikan Hariciye Nâzırı Dallıs'ı çok severim. Bugünkü dünyanın ıstırabını ve dâvasını : Allah'ı tanıyan, Allah'tan korkan, Allah'ı seven insanlarla Allah'tan korkmayan, Allah'ı tanımayan, Allah'ı sevmiyen insanların mücadelesi olarak göstermektedir. Allah'ın adını samimî olarak yâd eden bu kıymetli politikacı haklıdır. Dünyanın ıstırabı budur.

Kur'anı Kerimde Bakara suresinde Allah'ın bütün milletlerin ve insanların Allah'ı olduğu, yani diğer dinlere mensup insanları ayırmaksızın bir Allah olduğu ifade edilmiştir. Fert vicdanlarının ve mâşeri vicdanın teminatı altında bulunan kutsal mefhumları tutup, insan eseri olan Ceza Kanununun müeyyideleri arasına sokmayız. Teklifte bâzı hususlar var, meselâ bütün peygamberleri şümülüne alıyor ki, yerindedir. Bakara suresinde emreder Ulu Tanrı : «Allah, peygamberlerinin birini diğerinden ayırt etmeyin, der.» Fakat teklif hukuk, iman, itikat, kanun tekniği yönlerinden iyice tahlil edilmemiştir.

Bu itibarla tam ve yerinde olmıyan bu teklifi komisyona iade edelim ve komisyon bu mevzuun dünya mevzuatında ve diğer dünya mem-

leketlerinde ne şekilde ele alındığı hususlarını tetkik etsin ve onların bu yolda döktükleri göz nurunu da hesaba katarak, yeniden hazırlığını milletın huzuruna, istirahatı kalple çıkacak şekilde, getirsin. Bu hususta bir de teklif veriyorum.

REİS — Encümen.

ADLİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, kanun teklifi aleyhinde konuşan arkadaşlar, bu kanun teklifinin reddi veyahutta encümeninde bir çıkmaza girmesini temin maksadiyle dolambaçlı yollardan sarıh ve vazıh olan bu işi muğlâk hale getirmek istemektedirler. İşin esası gayet açıktır. Ateş alır gibi konuşan bir arkadaşımız burada diyor ki: «Efendim, mehaz kanunu olarak 1889 tarihli kanundan bahsediyorlar. Bizim bu mehaz kanunundan dini korumak için hüküm almaya ihtiyacımız mı var?»

Bu arkadaşımızın ifadelerinden anlaşılıyor ki, kendisi hukukçu değildir. Bir kasdı yoksa kabul edilebilir.

Türk Ceza Kanunu 1926 yılında 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunundan motamo tercüme edilmiştir. Bu İtalyan Ceza Kanununun bir kopmasıdır.

Şimdi Yüksek Heyetinize evvelâ arz etmek istediğim nokta şu ki; encümeninizin teklif üzerine yaptığı şey sadece Allah ve peygamberlere vâkı hakaretleri de müeyyide altına almaktır. Esasen dinlere, mebbeplere, mukaddes şeylere, âbidelere karşı yapılan ve din adamlarına vâkı her türlü hakaretler Türk Ceza Kanununda «din hürriyeti aleyhinde cürümler» faslı altında yer almış bulunmaktadır.

Biz diyoruz ki, mehaz kanunumuz noksandır. Niçin bunlar dikkatle okunmadan, lâlettâyin encümene hücum maksadiyle gelinip söyleniliyor?

Şimdi 175 nei maddenin halen mer'î olan metni şu : (Her kim devletçe tanınan dinlerden birisini tahkir maksadı ile dine, mezheplere hakaret ederse...) Böylece devam edip geliyor. (Devletçe tanınmış olan dinler) tâbirini biz getirmedik, mevcut fıkrayı değiştirmiş değiliz. «Anayasamıza göre muayyen bir din tanınmış değildir, burada hangi dinler mevzubahistir Yani bundan maksat nedir?» Deniliyor. Esasında meveudolan kanundaki bu tâbir ne idi ise, şarihlerle göre, ceza hukukçularına göre, tatbikata göre hangi din Türkiye'de devletçe menedilmiyorsa o din

şayani himayedir ve binaenaleyh o dine hakaret edilemez.

Hazreti İsa'dan bahsettiler, onun dini kâfir dinidir, dediler. Biraz sonra Sırrı Atalay arkadaşımız haklı olarak dediler ki; «Bütün peygamberler bizim dinimizce hak Peygamberdir.» Biz o dinî esasa da hürmetkâr hareket ettik.

Hazreti İsa'dan bahsettiler. Hazreti İsa'nın getirdiği din de İslâm dinine göre ilâhi bir dindir, ilâhi bir kıymeti haizdir. Hazreti İsa da bize muhteremdir ve Allah'ın bir Peygamberidir.

MEHMET GEÇİOĞLU (Adana) — O dinin hükmü Kuranla mülğadır.

SERVET SEZGİN (Devamla) — Şimdi iş böyle olunca, bir kere mevzuumuz ve gayemiz herkesin din ve vicdan hürriyetine vâkı tecavüzleri menetmek olduğu için, bütün dinleri ve vicdan hürriyetlerini himaye mevzuubahsolduğu için, siz şurada, burada bir papazın sakalına küfredemezsiniz. («Makaryos için de böyle mi?» sesleri) Arkadaşlar, Makaryos'tan bahsediyorlar. Ona gelince; ona yapılan tecavüzler umumiyetle şahsidir, dinine bir şey diyen yoktur. Bu onu tahkir edenlerle Makaryos arasında cereyan eden bir meseledir. Bu gaye ve maksatdımız dışındadır. Şaşırsan âdi hakaretler her şahsa yapılabilir. O kendi aralarında bir mesele teşkil eder. Yalnız dinî âyinden ötürü kimseye hakaret edilmez. Bizim esasen 175 nei maddede böyle bir hüküm yoktur. 176 nei maddede (dinî âyin esnasında ruhani reislere hakaret edilemez.) diye bir hüküm vardır. Yoksa 175 nei maddemizde papazlar, din adamları, hocalar hakkında hiç bir hüküm yoktur.

Bu suretle Halim Ateşalp arkadaşımızın suallerine veyahut buradaki tenkidlerine cevap verdikten sonra kısaca söylüyeyim. Asla endişe etmesinler. Biz sade ve sade 175 nei maddede Allah ve Peygamberlere vâkı hakaretler yer almadığı için onu bir araya sıkıştırıverdük. Yaptığımız şey bundan ibarettir. Bunu vahîm bir şekilde ve yeniden birtakım cezalar getiriyormuşuz gibi efkârı umumiyeye önüne sermeye lüzum ve mâna yoktur.

Sırrı Atalay arkadaşımız tekdidlerinde kanunun hukuk tekniği bakımından yerinde bulunmadığını söylediler. «İsviçre Ceza Kanununu doğrudan doğruya tercüme etseydiniz.» dediler. Arkadaşlar, ortada din cürümleri diye bir fadil yoktur. Türk Ceza Kanununu baştanbаша tadil et-

miyoruz. Esasen bu husustaki hükümler kanunda mevcuttur. Biz sadece, Garp memleketlerinde olduğu gibi, Allah ve Peygamberlere vâkı hakaretleri de önlemek istiyoruz. İsviçre Kanunu ne diyor? İman ve ibadet hürriyetine tecavüz... Biz din hürriyeti aleyhine cürümler, demişiz. Onlar iman demiş; bizim kanunda ise din denilmiş.

«Alman kanununda da Allah kelimesi var mı?» diyorlar. Orada da var. Federal Alman Ceza Kanununun 116 nei maddesi var. Dinc mütaallik cürümler denildikten sonra, Allah'a küfredenler, diyor. Dinî hissiyatı rencide etmek veyahut alenen Allah'a hakaretimiz sözlerle küfretmek... Mesele budur. Bizim de istediğimiz budur, biz de başka bir şey yapmadık. Binaenaleyh, bir kere metin itibariyle ayrı fikirde midirler? Yani Allah'a ve Peygambere vâkı hakareti teeviz ediyorlar mı? Hiçbir surette, hiçbirimiz teeviz etmiyoruz. Bizim getirdiğimiz şu maddenin metnine bir itirazları varsa evvelâ heyeti umumiyesi kabul edilir, maddelere geçilir, ondan sonra usule mütaallik bir itirazları varsa münakaşa edilir ve düşünülür. Fakat maddelerin unsurları arasında mütalâa edilmesi, münakaşa edilmesi lâzımgelen şeyi heyeti umumiyesi üzerinde gelip bu şekilde, isabetsiz bir surette ortaya atmamanın gaye ve maksadı bu kanunun çıkmasını önlemek veya geciktirmektir. Fakat buna muvaffak olamayacakmışız, Sırrı Bey.

SIRRI ATALAY (Kars) — İsimden bahsettiniz, böyle bir şey yok.

SERVET SEZGİN (Devamla) — Şimdi bir arkadaşımız diyor ki, «Efendim, Reisi cumhura hakaret bir yıldır, neden Allah'a hakaret de bu kadarmış?» O arkadaşım, yani Kâmil Boran, Reisi cumhura hakaret için verilen bir yıl hapis cezasını vaktiyle tenkid etmişlerdi, bu sefer müdafaa ediyorlar. Biz, burada verdiğimiz cezalarla Türk Ceza Kanununun umumi ahengini bozmak istemedik, 3 aya kadar olan cezaları kabul ettik. Bir kere neşren olmıyanlar için 3 aydan bir seneye kadar dedik. Neşren olanları 6 ay kabul ettik, tecil imkânı olsun diye.. Ayrıca bizim için mühim olan cezanın miktarı değil, müeyyide altına alınmasıdır. Heyeti Umumiye arzu ederse cezanın miktarı değişebilir.

Sonra, ceza miktarları bakımından yeni hazırlanmakta olan Türk Ceza Kanunu tasarısını

getirttik, baktık ve ona tenazur teşkil etsin, diye burada da buna uygun bir ceza vaz'ettik. Mevcut kanun tekniğine, nazariyelerine, nispetlerine arz ettiğim sebeplerle uygundur. Ceza azdır ve ya çoktur, Yüksek Heyetinizin takdirine vabestedir, kararınıza hürmetkârz.

Bu hususta fazla bir şey söylemiyeceğiz, yalnız bizim için mühim olan; Allah ve peygamberlere hakaretin önlenmesidir. Bu itibarla teklifin

heyeti umumiyesinin kabulü ile maddelere geçilmesini bilhassa istirham eylerim.

REİS — Tasarının heyeti umumiyesinin reddi hakkında takrirler vardır. Aynı zamanda müstaceliyet teklifi de vardır. Bunlarda karar nı sabı aranması şarttır. Bu itibarla karar nı sabı şu anda kaybolmuş olduğundan 19 . II . 1958 Çarşamba günü saat 15 te toplanmak üzere İnikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 18,10

6. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — TAHRİRİ SUALLER VE CEVABI

1. — Ankara Mebusu Übeyde Elli'nin, Ankara vilâyeti köylerinin hangilerinde okul mevcudolduğuna; (7/23)

2. — Ankara Mebusu Übeyde Elli'nin, Ankara vilâyetinde öğretmeni bulunmıyan okulların hangi köylerde olduğuna; (7/24)

3. — Ankara Mebusu Übeyde Elli'nin, Ankara vilâyetinin hangi köylerinde öğretmen okulu mevcudolduğuna ve köy öğretmenleri için mesken mevzuunun düşünülüp düşünülmediğine dair suallerine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın tahriri cevabı (7/25)

17 . I . 1958

T. B. M. M. Reisliğine

Sayın Millî Eğitim Bakanının aşağıdaki sorumu yazılı olarak cevaplandırmasını saygı ile rica ederim.

Ankara Mebusu
Übeyde Elli

Soru :

Ankara ili köylerinin (bağlı buldukları kazalar ve nahiyeler itibariyle) hangilerinde okul vardır?

17 . I . 1958

T. B. M. M. Reisliğine

Sayın Millî Eğitim Bakanının aşağıdaki sorumu yazılı olarak cevaplandırmasını saygı ile rica ederim.

Ankara Mebusu
Übeyde Elli

Soru :

Ankara ilinde binası mevcudolduğu halde öğretmeni bulunmıyan okullar (bağlı buldukları kazalar ve nahiyeler itibariyle) hangi köylerde dir?

17 . I . 1958

T. B. M. M. Reisliğine

Sayın Millî Eğitim Bakanının aşağıda yazılı sorumu yine yazılı olarak cevaplandırmasını saygı ile rica ederim.

Ankara Mebusu
Übeyde Elli

Soru :

Ankara ilinin hangi köylerinde öğretmen okulu vardır, köy öğretmenleri için mesken mevzuu düşünölmekte midir?

T. C.

Maarif Vekâleti 13 . II . 1958
Talim ve Terbiye Dairesi
Sayı : 337

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Umumi Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğünden çıkan 20 Ocak 1958 tarih ve 1911, 1912, 1913 sayılı yazılarına cevaptır :

Ankara Mebusu Übeyde Elli tarafından verilen, Ankara vilâyetinin okul, öğretmen ve bina durumu ile ilgili tahriri sual takrirlerine verilen

cevapları ihtiva eden cetveller (*) leffen takdim olunmuştur.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.

Maarif Vekili

C. Yardımcı

Ankara vilâyeti dâhilinde kurulmuş bulunan yetiştirme yurtlarının durumu

11. Biri sağır ve biri kör çocuklara mahsus olmak üzere Ankara vilâyeti dâhilinde (6) yetiştirme yurdu vardır. Bu yurtlarda halen 623 erkek ve 92 kız çocuk bakılıp yetiştirilmektedir.

Sağırılar ve Körler Okulu ve Yetiştirme Yurtları ile Kız Yetiştirme Yurdunda 7 - 18, Kızılcahamam ve Zirkayı Yetiştirme Yurtlarında yalnız ilköğrenim çağındaki çocuklar bulunmaktadır. Aktaş Yetiştirme Yurduuna ise ilköğrenimi bitirip de ileri tahsile kabiliyetli olmıyan çocuk-

lar alınmaktadır. Bu yurttaki çocukların bir kısmı 25 000 lira döner sermaye ile kurulan terzi-lik, marangozluk atelyelerinde çalıştırılarak, diğ-gerleri ise şehir dâhilindeki muhtelif iş ve sa-nat sahipleri yanına gönderilmek suretiyle yetiştirilip hayatlarını kazanacak hale getirilmektedir.

Şimdiye kadar, korunmaya muhtaç çocuklar hakkındaki Kanun hükümlerine göre, korunma kararı almış bulunan bütün çocuklar yetiştirme yurtlarına yerleştirilmişlerdir.

12. Yetiştirme yurtları birer aile ocağı haline getirilmişlerdir. Çocuklara, bir ana ve baba sefkati ile bakılmakta ve onların her türlü ihtiyaçları karşılanmaktadır. Korunan 715 çocuk-tan 358 erkek, 74 kız ilkokula; 164 erkek, 9 kız muhtelif iş ve sanata; 101 erkek ve 9 kız da ileri tahsile devam etmektedir.

TASHİHLER

35 nci İnikat zabıt ceridesinin sonuna merbut 55 S. Sayılı matbuada aşağıdaki tashihler yapıla-caktır :

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğru
1	23	Âkîd Taraflar	Âkîd Taraflar tebaasının
4	31	Hükümetinin	Hükümetimin
9	5	olunmadıkça	olunamadıkça
9	32	verilmemiş olması	verilmiş olması

(*) Mevzuubahis cetveller sual sahibine gös-terilmiş ve dosyasında hıfzedilmiştir.

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 bütçe yılı Hesabı Katı Kanununa verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 610
Rey verenler	: 333
Kabul edenler	: 330
Reddedenler	: 2
Müstenkifler	: 1
Reye iştirak etmeyenler	: 269
Münhal mebusluklar	: 8

[Kabul edenler]

ADANA
 Nevzat Arman
 Suphi Baykam
 Kâzım Bozdoğan
 Hamza Eroğlu
 Mehmet Geçioğlu
 Kasım Gülek
 Ahmet Karamüftüoğlu
 Saim Karaömerlioğlu
 Melih Kemal Küçüktepepınar
 Kemal Sarıbrahimoğlu
 Rıza Tekeli
 Turgut Yeğenağa
AFYON KARAHİSAR
 Rıza Çerçel
 Orhan Kökten
 Kemal Özçoban
 Mustafa Öztürk
 Necati Topcuoğlu
 Orhan Uygun
 Murad Âli Ülgen
 Gazi Yiğitbaşı
AGRI
 Şeref Saraçoğlu
 Celâl Yardımcı
AMASYA
 Kemal Eren
 Nazifi Şerif Nabel
ANKARA
 Osman Alişiroğlu
 Faik Ahmed Barutçu
 Hıfzı Oğuz Bekata
 Recep Dengin
 Bülent Ecevit
 Übeyde Elli

Halil Sezai Erkut
 İbrahim İmirzahoğlu
 İsmail İnan
 Selim Soley
 Hasan Tez
 Ahmet Üstün
ANTALYA
 Mehmet Ak
 Adnan Selekler
 İbrahim Şubaşı
 Ahmet Tokuş
 Yaşar Yazıcı
ARTVİN
 Kemal Balta
 Mecit Bumin
 Hilmi Çeltikçioğlu
 Eyüp Doğan
AYDIN
 Fethi Batur
 Necati Çelim
 Nail Geveci
 Nihat İyriboz
 Etem Menderes
 Cevat Ülkü
BALIKESİR
 Vacid Asena
 Esat Budakoğlu
 Mekki Said Esen
 Ali İleri
 Halil İmre
 Müeteba İştin
 Ahmet Kocacıyıkçoğlu
 Faik Ocak
 M. Halûk Timurtaş
 Sıtkı Yırcalı

BİLECİK
 Ertuğrul Çolak
BİNGÖL
 Sait Göker
 Mustafa Nuri Okeuoğlu
BİTLİS
 Rifat Bingöl
 Selâhattin İnan
BOLU
 Reşat Akşemsettinioğlu
 Zuhuri Danışman
 Mithat Dayıoğlu
 Mahmut Güçbilmez
 İhsan Gülez
BURDUR
 Fethi Çelikbaş
 Osman Eroğlu
BURSA
 Hüseyin Bayrı
 Ağâh Erozan
 Mazlum Kayalar
 Recep Kırım
 Hulûsi Köymen
 Halûk Şaman
 Yekta Teksel
 Kenan Yılmaz
ÇANAKKALE
 N. Fuad Alpkartal
 Halim Alyot
 Emin Kalafat
 Ahmet Hamdi Sezen
 Nahit Ural
ÇANKIRI
 Dursun Akçaoğlu
 Kâmil Tabak

ÇORUM
 Kemal Erdem
 Yakup Gürsel
 Fevzi Hacirecepöğlü
 Cevat Köstekçi
DENİZLİ
 Turan Bahadır
 Ali Çobanoğlu
 İsmail Hadımhoğlu
 Ali Rıza Karaca
 Mehmet Karasan
 Osman Ongan
 Refet Tavaslıoğlu
DIYARBAKIR
 Fikri Arıç
 Tahsin Cahit Çubukçu
 Nuri Onur
 Hâmid Zülfü Tigrel
 Halil Turgut
EDİRNE
 Rasih Gürkan
 Rükneddin Nasuhioğlu
 Kadrettin Oğuzalıcı
ELAZIĞ
 Celâl Dora
 Nâzım Öztürk
ERZİNCAN
 Cemal Işık
 Âdil Sağıroğlu
 Hüseyin Şahin
ERZURUM
 Osman Alihocagil
 Şevki Erker
 Abdülkadir Eryurt
 Mehmet Eyüboğlu
 Melik Fırat

Sait Kantarel
Hasan Numanoglu
Fethullah Taşkesenli-
oglu

Rıza Topcuoglu
ESKİŞEHİR

Hasan Polatkan
Abidin Potuoglu
GAZIANTEB

İhsan Daî
Süleyman Kuranel
Ali Ocak
Nedim Ökmen
Cevdet San

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Doğan Köymen
Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

Nihat Sargınalp
HAKKÂRİ
Übeydullah Seven
HATAY

İhsan Ada
Ahsen Aral
Rifat Bahadır
Ali Şelhum Devrim
Ahmet Sırrı Hocaoglu
İnayet Mursaloglu
Ömer Fevzi Reşa

İÇEL

Rüştü Çetin
Hidayet Sinanoglu
Niyazi Soydan

İSPARTA

Ali Lâtifaoglu
Hamdi Ongun
Tevfik Tıgh

İSTANBUL

Faruk Nafiz Çamlıbel
Muhlis Erdener
Selim Erengil
Hüsamettin Giray
M. Faruk Gürtunca
Hâdi Hüsmen
Enver Kaya
Lâtîfi Kırdar

Nizamettin Kırşan
Adnan Menderes
Nihat Halûk Pepeyi
Yusuf Salman
Nazlı Tlabar
Fahrettin Ulaş
Tahsin Yazıcı
İZMİR

Abdullah Aker
Enver Dündar Başar
Behzat Bilgin
Necdet Davran
Osman Kapani
Kemal Serdaroglu
İlhan Sipahioğlu
Vamık Tayşi
Fevzi Uçaner
Behçet Uz
Ahmet Ünal

KARS

Kemal Güven
Rasim İlker
KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Basri Aktaş
Nâzım Batur
Süleyman Çağlar
Hilmi Dura
Şükrü Esen
Münif İslâmoğlu
KAYSERİ

Kâmil Gündes
İbrahim Kirazoglu
Durdu Turan

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mehmet Ali Ceylân
KIRŞEHİR

Osman Canatan
Hayri Çopuroğlu
Fazıl Yalçın

KOCAELİ

Nüzhet Unat
Sadettin Yalım
KONYA
Hamdi Ragıp Atademir
Osman Bibioğlu
Remzi Birand
Hulki Âmil Keymen
Sıtkı Koraltan

Ahmet Koyuncu
Himmat Ölçmen
Halil Özyörük
Mustafa Runyun
Sabahattin Sayın
Sami Soylu
Ömer Şeker
KÜTAHYA
Mehmet Diler
Ahmet İhsan Gürsoy
İrfan Haznedar
S. Sururi Nasuhoglu
Kemal Özer
Muhittin Özkefeli
Emin Topaler

MALATYA

Mehmet Delikaya
İsmet İnönü
Mehmet Zeki Tulunay
MANİSA

Âtîf Akın
Selim Akış
Nebil Sadi Altuğ
Hikmet Bayur
Şemi Ergin
Nafiz Körez
Muzaffer Kurbanoglu
Sudi Mihçioğlu
Orhan Ocakoglu
Cevdet Özgirgin
Cemil Şener
İhsan Yalkın

MARAŞ

Hasan Fehmi Evliya
MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Mehmet Kâmil Boran
Vahap Dizdaroglu
Şevket Dursun
Halim Kermooğlu
Selim Telliâgaoglu

MUĞLA

Turhan Akarca
Nuri Özsan
Sadi Pekin
Turgut Topaloğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoglu
Şefik Çağlayan
Zeki Dede

NEVŞEHİR

Necmeddin Önder
Zihni Üner

NİĞDE

Medeni Berk
Asım Eren
Rifat Gürsoy
Ali Gürün
Şefik Refik Soyer

ORDU

Eşref Ayhan
Münir Ekşi
Ferda Güley
Zeki Kumrulu
Arif Hikmet Onat
Atif Topaloğlu
Hüsrev Yürür

SAKARYA

Nüzhet Akın
Tacettin Barış
Hamza Osman Erkan
Baha Hun
Nusret Kirışcioğlu

SAMSUN

Ekrem Anıt
Salim Çonoğlu
Abdullah Eker
Tevfik İleri
Asaf Saraçoğlu
Fikri Şen
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel
Nüzhet Ulusoy

SİİRT

Baki Erden
Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Nusret Kuruoğlu
Ömer Özen
Hamdi Özkan
Mahmut Pınar

SİVAS

Halim Ateşalp
Rahmi Çeltekli
Nüzhet Çubukçu
Hasan Değer
Necati İlter
Edip İmer
Ahmet Kangal

Kâmil Kırıkoğlu
Yalçın Kocabay
Şinasi Moran
Süleyman Özsever
Nazmi Yaraş

TEKİRDAĞ

Ali Çakır
Hasan Gürkan

TOKAD

Faruk Ayanoğlu
Sıtkı Eken
Ahmet İspirli
Şahap Kitapçı
Mustafa Lâtifoğlu

Reşit Önder
Bekir Şeyhoğlu
Rıza Ulusoy
Dâniş Yurdakul
TRABZON

Sabri Dilek
Mahmut Goloğlu
Fikri Karanis
Hasan Polat
Salih Zeki Ramoğlu
M. Reşit Tarakçıoğlu

TUNCELİ

Hızır Aydın
URFA
Atalay Akan

İ. Etem Karakapıcı
Abdurrahman Odabaşı
UŞAK
Ali Rıza Akbıyık oğlu
Adnan Çalhkoğlu
Avni Ural

VAN

Tevfik Doğuşiker
Sait Erdiñ

YOZGAD

Talât Alpay
Mahmut Ataman
Âtîf Benderlioğlu
Sefer Eronat

Ö. Lûtfi Erzurumluoğlu
Fuad Nizamoğlu
Nazım Tanıl
İ. Hakkı Tunaboyle

ZONGULDAK

Sebati Ataman
Suat Başol
Necati Diken
Ali Kaya
Tahir Öktem
Mustafa Saraç
Necati Tanyolaç
Hulûsi Timur
Hüseyin Ulus

[Reddedenler]

ÇORUM

Hüseyin Ortakçioğlu

MALATYA

Ahmet Fırat

[Müstenkifler]

VAN

Abdülvahap Altınkaynak

[Reye iştirak etmiyenler]

ADANA

Ali Menteoğlu
M. Yılmaz Mete
Hamdi Öner
Kemal Satır

ADİYAMAN

Sait Ağar (İ.)
Gani Gürsoy
Şefik San
Sırrı Turanlı
Ali Yaşar

AFYON KARAHİSAR

Arif Demirer
Osman Talu

AGRI

Kasım Küfrevi
Halis Öztürk
Selim Yatağan

AMASYA

Faruk Çöl
Hâmit Koray

İsmet Olgaç
Hüseyin Özbay

ANKARA

Muammer Akpınar
İsmail Rüştü Aksal
Hüseyin Balık
Fuat Börekçi
Mehmet Ali Ceritoğlu
Nuri Cirit oğlu
Avni Doğan
İbrahim Saffet Omay
İlyas Seçkin
Mustafa Yeşil

ANTALYA

Kenan Akmanlar
Sadık Erdem
Attilâ Konuk (İ.)
Burhanettin Onat

ARTVIN

Yaşar Gümügel

AYDIN

Hüsamettin Coşkun
Namık Gedik (V.)
Piraye Levent
Ekrem Torunlu

BALIKESİR

Muzaffer Emiroğlu
Arif Kalıpsız oğlu
Fuat Onat
Muharrem Tunçay
Sırrı Yırcalı

BİLECİK

Mehmet Erdem
Şevki Hasırcı
Yümnü Üresin

BİNGÖL

Ekrem Yıldız
BİTLİS
Nusrettin Barut

BOLU

Servet Bilir

Kadir Kocaali
Nezih Tütüncüoğlu
BURDUR

Behçet Kayaalp

Âlim Sipahi

BURSA

Necdet Azak
Müfit Erkuyumcu
Sadettin Karacabey
Salâhaddin Karacagil
Nurullah İhsan Tolon
Hilâl Ülman

ÇANAKKALE

Servet Sezgin
Nuri Togay

Fatin Rüştü Zorlu (V.)

ÇANKIRI

Ferhan Arkan
A. Kemal Barlas
Naşit Fırat (İ.)
Ethem Yalçınalp

QORUM

Sedat Baran
M. Kemal Biberoğlu
Hamdi Bulgurlu
Ali Dedekargınoğlu
Kemâl Terzioğlu
DENİZLİ
Baha Akşit
A. Hamdi Sancar
DIYARBAKIR
Sezai Demiray
Kâmil Tayşi
Hüseyin Ülkü
Mehmed Hüsrev Ünal
EDİRNE
Nurettin Manyas
Sabahattin Parsoy
Mükerrerem Sarol
ELAZIĞ
Mustafa Altınoğan
Fahri Karakaya
Hürrem Müftigil
İsmail Hakkı Talay
ERZİNCAN
Rauf Bayındır
Nusret Safa Coşkun
Naci Yıldırım
ERZURUM
Rıfki Salim Burçak
Sabri Erduman
Münip Özer
Mustafa Zeren
ESKİŞEHİR
Halil Akkurt
Muhtar Başkurt
Mustafa Çürük
Hamit Dedelek
Hieri Sezen
Kemal Zeytinoğlu
GAZİANTEP
Ekrem Cenani
Bahadır Dülger
Samih İnal
Ali Şahin
Salâhattin Ünlü
GİRESUN
Sadık Altınca (İ.)

Mustafa Hemiş
Tahsin İnanç

GÜMÜŞANE

Necati Alp
Neemettin Coşar
Sabahattin Kadirbeyoğlu
Avni Karaman
Hüsrev Polat

HATAY

Izzettin Cilli (İ.)
Hasan İkiz

İÇEL

Mehmet Dölek
Hüseyin Fırat
Sami Gökner
İbrahim Gürgen (İ.)
Yakup Karabulut
Refik Koraltan (Reis)

İSPARTA

Said Bilgiç
Kemal Demiralay

İSTANBUL

İsak Altabev
Nazmi Ataç
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Arslan Nihad Bekdik
Ali Fuad Cebesoy
Sedat Çetintas
Ayşe Günel
Rüstü Güneri
Mehmet Gürpınar
Aleksandros Hacopulos
Ali Harputlu
Mucip Kemalyeri
Numan Menemencioğlu
Mithat Perin
Celâl Ramazanoğlu
Nizamettin Âli Sav
İbrahim Sevel
Mıgırdiç Şellefyan
Zakar Tarver
Neclâ Tekinel
Nuri Yamut (İ.)
Hristaki Yoannidis
Neemi Nuri Yücel
Mahmut Yüksel

İZMİR

Sebati Acun
Danyal Akbel
Selâhattin Akçiçek
Perihan Arıburun
Muammer Çavuşoğlu
Selim Ragıp Emeç (İ.)
Sadık Giz
Necdet İncekara
Ekmel Kavur
Rauf Onursal
Nuriye Pınar

KARS

Fevzi Aktaş (İ.)
Sırrı Atalay
Şemsettin Ataman
Hasan Erdoğan
Turgut Göle
Mehmet Hazer
Behram Öcal
İbrahim Us
Osman Yeltekin
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Zeki Cemal Bakiçelebi-
oğlu
Ali Gözlük
Hadi Tan

KAYSERİ

Fikri Apaydın (Rs. V.)
Ömer Başegmez
Ebubekir Develioğlu
Servet Hacıpaşaoğlu
Osman Kavuncu
Ali Rıza Kılıçkale
Fahri Köşkerioğlu
Hakkı Kurmel

KIRKLARELİ

Sıtkı Pekkip
Avni Sakman
Dündar Tekand
Hüsnü Yaman

KİRŞEHİR

Osman Bölükbaşı

KOCAELİ

Ömer Cebeci
Dursun Erol
Cemal Türün

KONYA

A. Fahri Ağaoğlu
İshak Avni Akdağ
Mustafa Bağrıaçık
Sıtkı Salim Burçak
Reyhan Gökmenoğlu (İ.
Â.)
Muhittin Güzelkılınç
Ali Saim Kaymak
Tark Kozbek
Nafiz Tahralı
KÜTAHYA
İbrahim Germeyanoğlu
MALATYA
Nurettin Akyurt
Mehmet Kartal
Kâmil Sürenkök
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin
MANİSA
Samet Ağaoğlu (V.)
Sezai Akdağ
MARAŞ
Kemal Aksüyek
Kemali Bayazıt
Nusret Durakbaşa
Halil Gürün
Hilmi Soydan
Emin Soysal
Mehmet Şişman
Abdullah Yayıoğlu
MARDİN
Hasan Reşit Tankut
Aziz Uras
MUĞLA
Dilâver Argun
Burhan Belge
Zeyyat Mandalıncı
MUŞ
Giyasettin Emre
NEVŞEHİR
Hasan Hayati Ülkün
Münib Hayri Ürgüblü
NİĞDE
İsmail Güven
Vedat Mengi
ORDU
Şevket Köksal

Kahraman Sağra
Muammer Tekin

RİZE

Hüseyin Agun
İzzet Akçal
Osman Kavrakoğlu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
Muzaffer Önal

SAKARYA

Hamdi Başak
Selâmi Dinçer
Rifat Kadızade

SAMSUN

Naci Berkman
Necmettin Doğuyıldızı
Ömer Güriş

Abdullah Keleşoğlu
Şükrü Uluçay

SİİRD

Suat Bedük
Veysi Oran
Fikri Şendur
Server Somuncuoğlu
Muharrem Tansel

SIVAS

Turhan Feyzioğlu
Cemil Özcan
Ahmet Yılmaz

TEKİRDAĞ

Nurettin Aknoz
Zeki Erataman

İsmail Özdoğuran
Ahmet Paker

TOKAD

Kerametdin Gençler

TRABZON

Halûk Çulha
Selâhattin Karayavuz
O. Nuri Lermioğlu (İ.)
Pertev Sanaç
İsmail Şener
Osman Turan

TUNCELİ

Arslan Bora
Fethi Ülkü
Osman Ağan

URFA

M. Yaşar Alhas

Aziz Gökkan

E. Mahmut Karakurt

Abdullah Köksel

Ömer Yüksel

UŞAK

Rıza Salıcı

VAN

Abdülhakim Arvas (İ.)
Ferid Melen

YOZGAD

Numan Kurban

ZONGULDAK

Abdullah Akın
Cemal Zühtü Aysan
Avni Yurdabayrak

[Münhal mebusluklar]

Ankara	5	Kocaeli	1
Aydın	1		—
Bursa	1		8

Türkiye Cumhuriyeti ile Avusturya Cumhuriyeti arasında 6 Nisan 1957 tarihinde mektup teatisi suretiyle akdolunan Anlaşma ve eklerinin tasdikı hakkındaki Kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi : 610
 Rey verenler : 341
 Kabul edenler : 341
 Reddedenler : 0
 Müstenkilfler : 0
 Reye iştirak etmeyenler : 261
 Münhal mebusluklar : 8

[Kabul edenler]

ADANA

Nevzat Arman
 Suphi Baykam
 Kâzım Bozdoğan
 Hamza Eroğlu
 Mehmet Geçioğlu
 Kasım Gülek
 Saim Karaömerlioğlu
 Kemal Sarıbrahimoğlu
 Rıza Tekeli

AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
 Orhan Kökten
 Kemal Özçoban
 Mustafa Öztürk
 Necati Topcuoğlu
 Orhan Uygun
 Murad Ali Ülgen
 Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Halis Öztürk
 Şeref Saraçoğlu
 Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
 Hâmit Koray
 Nazifi Şerif Nabel

ANKARA

Osman Alişiroğlu
 Faik Ahmed Barutçu
 Hıfzı Oğuz Bekata
 Recep Dengin
 Übeyde Elli
 Halil Sezai Erkut
 İbrahim Saffet Omay
 İsmail İnan

Hasan Tez

Ahmet Üstün

ANTALYA

Mehmet Ak
 Kenan Akmanlar
 Attilâ Konuk
 Adnan Selekler
 İbrahim Subaşı
 Yaşar Yazıcı

ARTVİN

Kemal Balta
 Mecit Bumin
 Hilmi Çeltikçioğlu
 Eyüp Doğan

AYDIN

Fethi Batur
 Necati Çelim
 Namık Gedik
 Nail Geveci
 Nihat İyriboz
 Etem Menderes
 Cevat Ülkü

BALIKESİR

Esat Budakoğlu
 Mekki Said Esen
 Ali İleri
 Halil İmre
 Mücteba İştin
 Ahmet Kocabıyikoğlu
 Faik Ocak
 M. Halûk Timurtaş
 Sıtkı Yırcah

BİLECİK

Ertuğrul Çolak

BİNGÖL

Sait Göker

Mustafa Nuri Okcuoğlu

Ekrem Yıldız

BİTLİS

Rifat Bingöl
 Selâhaddin İnan

BOLU

Zuhuri Danışman
 Mithat Dayıoğlu
 Mahmut Güçbilmez
 İhsan Gülez
 Nezh Tütüncüoğlu

BURDUR

Fethi Çelikbaş
 Osman Eroğlu
 Âlim Sipahi

BURSA

Hüseyin Bayrı
 Agâh Erozan
 Recep Kırım
 Halûk Şaman
 Yekta Teksel
 Nurullah İhsan Tolon
 Hilâl Ülman

ÇANAKKALE

N. Fuad Alpkartal
 Halim Alyot
 Emin Kalafat
 Ahmet Hamdi Sezen
 Servet Sezgin
 Nahit Ural
 Fatim Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

Ferhan Arkan
 Kâmil Tabak

ÇORUM

Sedat Baran

Hamdi Bulgurlu

Kemal Erdem

Yakup Gürsel

Fevzi Hacirecepoğlu

Cevat Köstekçi

Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Turan Bahadır
 Ali Çobanoğlu
 İsmail Hadımlioğlu
 Ali Rıza Karaca
 Mehmet Karasan
 Osman Ongan

Refet Tavashoğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arıç
 Tahsin Cahit Çubukçu
 Nuri Onur
 Kâmil Tayşi
 Hâmid Zülfü Tigrel

EDİRNE

Rasih Gürkan
 Nurettin Manyas
 Rükneddin Nasuhioğlu
 Sabahattin Parsoy

ELÂZİĞ

Celâl Dora
 Nâzım Öztürk

ERZİNCAN

Cemal Işık
 Âdil Sağıroğlu

Hüseyin Şahin

ERZURUM

Osman Alihocagil
 Sabri Erduman
 Şevki Erker

Abdülkadir Eryurt
Mehmet Eyüboğlu
Melik Fırat
Sait Kantarel
Hasan Numanoglu
Fethullah Taşkesenli-
oğlu

Rıza Topcuoğlu
Mustafa Zeren
ESKİŞEHİR

Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
Hicri Sezen

GAZİANTEP
İhsan Daî

Süleyman Kuranel
Ali Ocak
Nedim Ökmen

GİRESUN
Hamdi Bozbağ

Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Mustafa Hemiş

Tahsin İnang
Doğan Köymen
Mazhar Şener

GÜMÜŞANE
Hüsrev Polat

Nihat Sargınalp
HATAY

Ahsen Aral
Rifat Bahadır
Ali Şelhum Devrim

Ahmet Sırrı Hocoğlu
Hasan İkiz
Ömer Fevzi Reşa

İÇEL
Rüştü Çetin

Hüseyin Fırat
Refik Koraltan
Hidayet Sinanoğlu

Niyazi Soydan
İSPARTA

Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Ali Lâtifaoglu

Hamdi Ongun
Tevfik Tığlı

İSTANBUL
Nazmi Ataç

Ali Fuad Cebesoy
Faruk Nafiz Çamlıbel
Muhlis Erdener

Selim Erengil
M. Faruk Gürtunca
Hâdi Hüsman

Enver Kaya
Lûtfi Kırdar
Nizamettin Kırşan

Adnan Menderes
Nihat Halûk Pepeyi
Yusuf Salman

Nazlı Tlabar
Fahrettin Ulaş
Tahsin Yazıcı

İZMİR
Danyal Akbel

Abdullah Aker
Enver DüNDAR Başar
Behzat Bilgin

Muammer Çavuşoğlu
Necdet Davran
Sadık Giz

Osman Kapani
Kemal Serdaroğlu
İlhan Sipahioğlu

Vamık Tayşi
Fevzi Uçaner
Behçet Uz

KARS
Sırrı Atalay

Şemsettin Ataman
Turgut Göle
Kemal Güven

Rasim İlker
Osman Yeltekin
KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Basri Aktaş
Nâzım Batur

Süleyman Çağlar
Hilmi Dura
Şükrü Esen

Münif İslâmoğlu
KAYSERİ

Kâmil Gündes
Hakkı Kurmel
Durdu Turan

KIRKLARELİ
Şefik Bakay

Mehmet Ali Ceylân

KIRŞEHİR
Osman Canatan
Hayri Çopuroğlu

Fazıl Yalçın
KOCAELİ

Sadettin Yalım
KONYA

Hamdi Ragıp Atademir
Osman Bibioğlu
Remzi Birand

Hulki Âmil Keymen
Sitki Koraltan
Ahmet Koyuncu

Himmet Ölçmen
Halil Özyörük
Mustafa Runyun

Sabahattin Sayın
Sami Soylu
Ömer Şeker

KÜTAHYA
Mehmet Diler

Ahmet İhsan Gürsoy
İrfan Haznedar
Kemal Özer

Muhittin Özkefeli
Emin Topaler
MALATYA

Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat
İsmet İnönü

Mehmet Zeki Tulunay
MANİSA

Selim Akış
Nebil Sadî Altuğ
Hikmet Bayur

Şemi Ergin
Nafiz Körez
Muzaffer Kurbanoglu

Sudi Miçeoğlu
Orhan Ocakoğlu
Cevdet Özgirgin

Cemil Şener
MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Mehmet Kâmil Boran
Vahap Dizdaroğlu

Şevket Dursun
Halim Kermooğlu
Selim Telliğaoğlu

MUĞLA

Turhan Akarca
Nuri Özsan
Sadi Pekin

Turgut Topaloğlu
MUŞ

Şemsi Ağaoğlu
Şefik Çağlayan
Zeki Dede

NEVŞEHİR
Necmeddin Önder

Zihni Üner
Münib Hayri Ürgüblü
NİĞDE

Asım Eren
Rifat Gürsoy
Ali Gürün

Vedat Mengi
Şefik Refik Soyer

ORDU
Eşref Ayhan

Münir Ekşi
Ferda Güley
Zeki Kumrulu

Arif Hikmet Onat
Atif Topaloğlu
Hüsrev Yürür

RİZE
Osman Kavrakoglu

SAKARYA
Nüzhet Akın

Tacetin Barış
Hamza Osman Erkan
Baha Hun

Rifat Kadızade
Nusret Kirişcioğlu
SAMSUN

Ekrem Anıt
Salim Çonoğlu
Abdullah Eker

Tevfik İleri
Asaf Saraçoğlu
Fikri Şen

Hamdi Tekay
Ferid Tüzel
Nüzhet Ulusoy

SİRD
Baki Erden

Veysi Oran

Mehmet Daim Süalp
Fikri Şendur
SİNOB
Nusret Kuruoğlu
Ömer Özen
Hamdi Özkan
Mahmut Pınar
SİVAS
Nüzhet Çubukçu
Hasan Değer
Necati İlder
Edip İmer
Ahmet Kangal
Kâmil Kırıkoğlu
Yalçın Kocabay
Şinasi Moran

Süleyman Özsever
TEKİRDAĞ
Nurettin Aknoz
Ali Çakır
Hasan Gürkan
TOKAD
Faruk Ayanoğlu
Sitki Eken
Kerametdin Gençler
Ahmet İspirli
Mustafa Lâtifoğlu
Reşit Önder
Dâniş Yurdakul
TRABZON
Sabri Dilek
Mahmut Goloğlu

Fikri Karanis
Hasan Polat
Salih Zeki Ramoğlu
M. Reşit Tarakçıoğlu
TUNCELI
Hızır Aydın
URFA
Atalay Akan
İ. Etem Karakapıcı
Abdurrahman Odabaşı
UŞAK
Ali Rıza Akbıyıkoglu
Adnan Çalikoğlu
VAN
Tevfik Doğuşiker

Sait Erdiç
YOZGAD
Talât Alpay
Mahmut Ataman
Âtîf Benderlioğlu
Sefer Eronat
Ö. Lûtfi Erzurumluoğlu
Numan Kurban
Fuad Nizamoglu
Nazım Tanil
ZONGULDAK
Sebati Ataman
Ali Kaya
Mustafa Saraç
Hulûsi Timur
Avni Yurdabayrak

[Reye iştirak etmeyenler]

ADANA
Ahmet Karamüftüoğlu
Melih Kemal Küçüktepepınar
Ali Mentüşoğlu
M. Yılmaz Mete
Hamdi Öner
Kemal Satır
Turgut Yeğenağa
ADIYAMAN
Sait Açar (İ.)
Gani Gürsoy
Şefik San
Sırrı Turanlı
Ali Yaşar
AFYON KARAHİSAR
Arif Demirer
Osman Talu
AĞRI
Kasım Küfrevi
Selim Yatağan
AMASYA
Faruk Çöl
İsmet Olgaç
Hüseyin Özbay
ANKARA
Muammer Akpınar
İsmail Rüştü Aksal
Hüseyin Balık
Fuat Börekçi

Mehmet Ali Ceritoğlu
Nuri Ciritoğlu
Avni Doğan
Bülent Ecevit
İbrahim İmirzalıoğlu
İlyas Seçkin
Selim Soley
Mustafa Yeşil
ANTALYA
Sadık Erdem
Burhanettin Onat
Ahmet Tokuş
ARTVİN
Yaşar Gümüşel
AYDIN
Hüsametdin Coşkun
Piraye Levent
Ekrem Torunlu
BALIKESİR
Vaci Asena
Muzaffer Emiroğlu
Arif Kalıpsızoğlu
Fuat Onat
Muharrem Tunçay
Sırrı Yırcalı
BİLECİK
Mehmet Erdem
Şevki Hasırcı
Yümnü Üresin
BİTLİS
Nusrettin Barut

BOLU
Reşat Akşemsettinoglu
Servet Bilir
Kadir Kocaeli
BURDUR
Behçet Kayaalp
BURSA
Needet Azak
Müfit Erkuyumcu
Sadettin Karacabey
Salâhaddin Karacagil
Mazlum Kayalar
Hulûsi Köymen
Kenan Yılmaz
ÇANAKKALE
Nuri Togay
ÇANKIRI
Dursun Akçaoğlu
A. Kemal Barlas
Naşit Fırat (İ.)
Ethem Yalçınalp
ÇORUM
M. Kemal Biberoglu
Ali Dedekargınoğlu
Hüseyin Ortakçioğlu
DENİZLİ
Baha Akşit
A. Hamdi Sancar
DIYARBAKIR
Sezai Demiray
Halil Turgut

Hüseyin Ülkü
Mehmed Hüsrev Ünal
EDİRNE
Kadrettin Oğuzalıcı
Mükerrem Sarol
ELAZIĞ
Mustafa Altınoğan
Fahri Karakaya
Hürrem Müftigil
İsmail Hakkı Talay
ERZİNCAN
Rauf Bayındır
Nusret Safa Coşkun
Naci Yıldırım
ERZURUM
Rıfki Salim Burçak
Münip Özer
ESKİŞEHİR
Halil Akkurt
Muhtar Başkurt
Mustafa Çürük
Hamit Dedelek
Kemal Zeytinoglu
GAZİANTEP
Ekrem Cenani
Bahadır Dülger
Samih İnal
Cevdet San
Ali Şahin
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Sadık Altıncaan (İ.)

GÜMÜŞANE

Necati Alp

Necmettin Coşar

Sabahattin Kadirbeyoğlu

Avni Karaman

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

HATAY

Ihsan Ada

İzzettin Cilli (İ.)

İnayet Mursaloğlu

İÇEL

Mehmet Dölek

Sami Gökmar

İbrahim Gürken (İ.)

Yakup Karabulut

İSTANBUL

İsak Altabev

Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Arslan Nihad Bekdik

Sedat Çetintaş

Hüsamettin Giray

Ayşe Günel

Rüştü Güneri

Mehmet Gürpınar

Aleksandros Hacopulos

Ali Harputlu

Mucip Kemalyeri

Numan Menemencioğlu

Mithat Perin

Celâl Ramazanoğlu

Nizamettin Âli Sav

İbrahim Sevel

Mıgırdıç Şellefyan

Zakar Tarver

Neclâ Tekinel

Nuri Yamut (İ.)

Hristaki Yoannidis

Necmi Nuri Yücel

Mahmut Yüksel

İZMİR

Sebati Acun

Selâhattin Akçiçek

Perihan Arıburun

Selim Ragıp Emeç (İ.)

Necdet İncekara

Ekmel Kavur

Rauf Onursal

Nuriye Pmar

Ahmet Ünal

KARS

Fevzi Aktaş (İ.)

Hasan Erdoğan

Mehmet Hazer

Behram Öcal

İbrahim Us

Ali Yeniaras

KASTAMONU

Zeki Cemal Bakiçelebi-
oğlu

Ali Gözlük

Hadi Tan

KAYSERİ

Fikri Apaydın (Rs. V.)

Ömer Başoğmez

Ebubekir Develioğlu

Servet Hacıpaşaoğlu

Osman Kavuncu

İbrahim Kirazoğlu (Rs.
V.)

Ali Rıza Kılıçkale

Fahri Köşkeroglu

KIRKLARELİ

Sitki Pekkip

Avni Sakman

Dündar Tekand

Hüsnu Yaman

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı

KOCAELİ

Ömer Cebeci

Dursun Erol

Cemal Tüzün

Nüzhet Unat

KONYA

A. Fahri Ağaoğlu

İshak Avni Akdağ

Mustafa Bağrıaçık

Sitki Salim Burçak

Reyhan Gökmenoğlu

(İ. Â.)

Muhittin Güzelkılıç

Ali Saim Kaymak

Tarık Kozbek

Nafiz Tahralı

KÜTAHYA

İbrahim Germeyanoğlu

S. Sururi Nasuhoğlu

MALATYA

Nurettin Akyurt

Mehmet Kartal

Kâmil Sürenkök

Tevfik Ünsalan

Nüvit Yetkin

MANİSA

Samet Ağaoğlu (V.)

Sezai Akdağ

Âtîf Akın

İhsan Yalkın

MARAŞ

Kemal Aksüyek

Kemali Bayazıt

Nusret Durakbaşa

Hasan Fehmi Evliya

Halil Gürün

Hilmi Soydan

Emin Soysal

Mehmet Şişman

Abdullah Yaycıoğlu

MARDİN

Hasan Reşit Tankut

Aziz Uras

MUĞLA

Dilâver Argun

Burhan Belge

Zeyyat Mandalıncı

MUŞ

Giyasettin Emre

NEVŞEHİR

Hasan Hayati Ürün

NİĞDE

Medeni Berk (V.)

İsmail Güven

ORDU

Şevket Köksal

Kahraman Sağra

Muammer Tekin

RİZE

Hüseyin Agun

İzzet Akçal

Mehmet Fahri Mete

Ahmet Morgil

Muzaffer Önal

SAKARYA

Hamdi Başak

Selâmi Dinger

SAMSUN

Naci Berkman

Necmettin Doğuyıldız

Ömer Güriş

Abdullah Keleşoğlu

Şükrü Uluçay

SİRD

Suat Bedük

SİNOB

Server Somuncuoğlu

Muharrem Tansel

SİVAS

Halim Ateşalp

Rahmi Çeltekli

Turhan Feyzioğlu

Cemil Özcan

Nazmi Yaraş

Ahmet Yılmaz

TEKİRDAĞ

Zeki Erataman

İsmail Özdoğuran

Ahmet Paker

TOKAD

Şahap Kitapçı

Bekir Şeyhoğlu

Rıza Ulusoy

TRABZON

Halûk Çulha

Selâhattin Karayavuz

O. Nuri Lermioğlu (İ.)

Pertev Sanaç

İsmail Şener

Osman Turan

TUNCELİ

Arslan Bora

Fethi Ülkü

URFA

Osman Ağan

M. Yaşar Alhas

İ : 39 17.2.1958 C : 1

Aziz Gökkan
E. Mahmut Karakurt
Abdullah Köksel
Ömer Yüksel
UŞAK
Rıza Salıcı

Avni Ural
VAN
Abdülvahap Altınkay-
nak
Abdülhakim Arvas (İ.)
Ferid Melen

YOZGAD
İ. Hakkı Tunaboğlu
ZONGULDAK
Abdullah Akın
Cemal Zühtü Aysan

Suat Başol
Necati Diken
Tahir Öktem
Necati Tanyolaç
Hüseyin Ulus

[Münhal mebusluklar]

Ankara	5	Kocaeli	1
Aydın	1		—
Bursa	1		8

Nevşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü'nün, Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin son fıkrasının tadili ve aynı maddeye iki fıkra ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni mazbatası (2/32)

19 . XII . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

765 sayılı Türk Ceza Kanununun ikinci bap ve ikinci fıkradaki 175 nci maddesinin son fıkrasının tadili ve bu fıkranın nihayetine iki fıkra eklenmesine dair kanun teklifim ile mucip sebepler lâyihasını birlikte takdim eder ve gereken muamelenin ifasına müsaadelerinizi saygı ile rica ederim.

Nevşehir Mebusu
Münib Hayri Ürgüblü

MUCİB SEBEPLER

Türk milletinin başlıca vasıflarından birisi de büyüklerine saygı ve mâneviyata bağlılık duygusudur. Yaşadığımız tarihin son senelerinde zaman zaman mânaviyata, bu meyanda, bilhassa Peygamberimize karşı da âme vicdanını üzen ve ezen mânasız ve esassız birtakım sözler söylendiği ve yazılar yazıldığı görülmektedir. Bu gibi düşük mahiyet ve seciyedeki sözlerin ve yazıların bilhassa yetişmekte olan ve bir milletin geleceğinin teminatı bulunan gençlik için ne derecede tarhipkâr olduğu açıktır. Filhakika dinin mekteplerden kaldırıldığı ve hususi olarak da öğretme yasak edildiği devirde yetişmiş bulunan gençlerimizin zihinleri bu gibi söz ve yazılarla büsbütün teşviş edilmiş olmaktadır. Din her hangi bir partinin tüzüğü değildir ki, tenkid edilebilsin. Zira ilâhi hükümlere dil uzatılmamak lâzımdır. Kaldı ki, her istiyenin doktorluk, avukatlık yapamadığı da malûmdur. Âme hukuk ve menfaatlerine ait bu mesleklerin icrası için muayyen müktesebata mâlik olmak kanunlarca şarttır. Mâlik olmadan icra edilirlerse tasaddi edenler ceza görürler. Aynı mucip sebep bakımından düşünürsek dinin mahiyetini bilmiyen kimselerin de tenkidli, târizli olarak dillerini kullanamamaları ve yazı yazamamaları esastır. Bu gibi kimseler konuşurlar ve yazarlarsa cezasiyle muhatap tutulmaları da tabii bir emir olur. Din, nihayet ve asgari olarak inananların duygu ve imanlarına riayet olunarak afâki mahiyette bahis konusu edilebilecek mevzulardır. Sadece bu bakımdan dahi tadil teklifimi yerinde addetmekteyim.

I - Ceza Kanunumuz da işbu mevzuu, esas olarak, telâkki ettiğinden 175 nci maddesindeki müeyyideleri vaz'etmiş bulunmaktadır. Bu müeyyidelerden birisi de: Her kim Devletçe tanınmış bulunan din ve mezheplerden birini tahkir ve tezyif yolunda neşriyatta bulunursa bir aydan altı aya kadar hapisle cezalandırılır.

Muayyen bir şahsa müteveccih hakaret için bile dört ay hapis cezası kabul edilirken (Ceza Kanunu, madde : 482/2) bir din ve mezhebin tezyif ve tahkirinden mütevellidolarak muazzam bir camiayı istihdaf eden hakaretin altı ay hapisle teşziyesini az görmeyi tabii karşılamak lâzımdır. Bu sebeple mezkûr fıkradaki ceza miktarının, neşir halinde, artırılması lüzumunu telâkki ettim. Zira konuşurken fevren söylenilen sözlere muakis olarak yazıda tefekkür ve taannüt vardır. Zaten bu sebebe binaendir ki, kanuni sistemimizde yazıda ceza artırılmak prensibi takibolunmuştur.

Kezalik yine âdi hakarete (Madde : 482/2) beş yüz liraya kadar ağır para cezasına da hük-

medildiği halde bahis mevzuu kılınan din ve mezheplerin tahkir ve tezyifi hasebiyle ağır para cezasına da hükmedilmemiş bulunmasını bir noksanı olarak görmekle teklif ettiğim taddilde para cezasına da yer verilmiştir.

Bu vesile ile ehemmiyetli diğer bir noksanlığın izalesi gayesi de takibedilmiştir. Filhakika din ve mezheplerin tahkiri mevzuunu tesbit eden yukardaki fıkrada peygamberlere hakaret derpiş olunmamıştır. Din ve mezhep düşünülürken ve bu hususta müeyyideler konulurken onları tebliğ eden peygamberlerin de telâkki edilmesi zaruridir. Bu esasa binaendir ki, teklifimde peygamberlere karşı tezyif ve hakaretin de cezayı mucibolduğu kabul edilmiştir. İslâm dini, diğer peygamberleri de tanır ve sayar. Bu itibarla ve tabiatıyla fıkranın içerisinde yalnız Büyük Peygamberimiz değil bütün peygamberler de telâkki olunmuş ve binnetice fıkranın muhtevası tekemmül ettirilmiştir.

Bu ilâve hükme ne derecede ihtiyacolduğunu sadece şu acı vakiya dahi tebarüz ettirmeye kâfidir. Son zamanlarda bir mecmuada - Akis mecmuası, 29 . VI . 1957 tarihli sayı, sayfa 9 - Peygamberimiz bir çöl bedevisi olarak tavsif edilmiş ve onun neşredip de sinelerimize sindirdiğimiz imanın Türk milletine yakışmayan bir ideoloji olduğu safsatası iftira olarak ortaya atılmıştır. Büyük Türk milleti ve onun Meclisi yalnız camiamızı değil, bütün İslâm âlemini de derin bir surette yaralayacak olan bu gibi sözlerin söylenmesine ve yazılmasına elbet ve elbeteki müsaade ve hattâ müsamaha etmiyecektir.

Ne hazindir ki, yurdumuzda neşredilen bir mecmuada Peygamberimize ait hissiyat bu suretle aksettirilirken tarihin büyük bir insan olarak tanıdığı başka bir dinî akideye malik Bismark'ın aynı mevzuda inikâs eden tahassüsüne bakınız. Fılvaki Bismark Peygamberimize aynen naklettiğim şu sözleriyle hitabetmektedir : Sana muasır bir vücudolmadığım için müteessirim. Senin gibi bir beşer ne gelmiştir, ne de bundan sonra gelecektir.

II - Aynı fıkranın ikinci kısmında hakaretin yazılı ve muayyen şekillerde işlenmiş olması halinde aynı zamanda para cezası hükmü de kabul edilmiştir ki, bu esas âdi hakaret suçları hasebiyle de Ceza Kanunumuzun 482 nci maddesinin 2 nci fıkrasında telâkki olunmuştur.

III - İspat mevzuuna mütaallik son fıkranın mucip sebebi ise; âmme izan ve vicdanını tahriş eden mevzuun inatçı ve kasitli bir duygu ile iddia safhasına dökülmesini menetmek ve bu suretle de ikâi tasmin edilecek kasitlere ve huzursuzluklara mahal verdirmemektir. Nitekim bu son esas, Ceza Kanunumuzun 481 nci maddesinde de bir kaide olarak esasen taknin edilmiş bulunmaktadır.

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Esas No. 2/32
Karar Na. 22

8 . II . 1958

Yüksek Reislige

Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin son fıkrasının tadili ile Peygamberlere hakaret edenlerin de teeziye edilmesine mütedair, Nevşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü tarafından yapılan kanun teklifi, teklif sahibi ile Adliye Vekâleti temsilcisinin huzurlarında, Encümenimizde tetkik ve müzakere olundu :

Din ve vicdan hürriyetine vâkı tecavüzleri önlemeyi hedef tutan Türk Ceza Kanununun 175 ve mütaakıp maddeleri, mehaz 1889 tarihli Zannardelli Kanununa nazaran bâzı noksan hükümleri ihtiva ettiği gibi, Allah ile imana mütaallik tahkir ve tecavüzleri önleme hususunda, muasır ceza kanunlarına nazaran bir kifayetsizlik arz etmektedir.

1889 tarihli mehaz Kanunundan önce de 1859 sayılı Kanunla Toskana ve Sardunya kanunları da, din hürriyeti aleyhinde vâkı hakaret ve tecavüzleri menetmekte idiler. 1889 tarihli mehaz Kanunumuz ile mezkûr kanunlar arasında bâriz bir tekâmül de görülemez.

Denilebilir ki, 1889 tarihli kanun vicdan hürriyetini himaye hususunda da büyük bir noksanlıkla mâlûl olduğundan İspanyol Ceza Kanunundan da bu bakımdan geridir. (Majno Türk ve İtalyan Ceza Kanunları şerhi cilt II. S. 89)

Bir dinin mütekidini tezyif etmeyi cezalandıran ve müellif Majno tarafından noksan bile telâkki edilen mehaz Kanunun 141 nci maddesi de tereüme edilirken Türk Ceza Kanununa alınmıştır.

Böylece Türk Ceza Kanununa göre, dinleri tahkir fiilleri suç sayılmakta ise de, Allah ve peygamberlere vâkı hakaretler, müeyyidesiz kalmaktadır.

Türk Ceza Kanununun bu noksanlığına mukabil, İsviçre Ceza Kanunu iman ve ibadet hürriyetine tecavüz başlığı altında, 261 nci maddesinde, başkasının dinî kanaatlerini ve bilhassa Allah hakkındaki imanını tahkir ve tezyif edenleri cezalandırmaktadır.

Belçika Ceza Kanunu ise 144 ncü maddesinin

de bir ibadete ait eşyalara söz ve hareketlerle hakaret edenleri 145 nci maddesinde de ruhani memurlara söz ve hakarete bulunanları cezalandırmaktadır.

Yeni İtalyan Ceza Kanunu da 724 ncü maddesinde dinin timsallerine veya dinde tâzim edilen kimselere vâkı hakareti cezalandırmakla 1889 tarihli Kanuna nazaran ileri hükümleri ihtiva etmektedir.

Federal Almanya Ceza Kanunu Allah'a küfür edenler başlığı altında; 166 nci maddesinde Allah'a hakarete bulunanları 3 seneye kadar hapis cezası ile teeziye etmektedir.

Böylece, din ve vicdan hürriyetinin bir neticesi olarak, dinler yanında, Allah'a, ibadete ait eşyalara, ruhani memurlara ve dinen mukaddes sayılan mefhumlarla, tâzim edilen kimselere hakaret Garp Ceza mevzuatında din ve vicdan hürriyetine birer tecavüz olarak telâkki edilmiş, bu nevi suçların faillerine ağır sayılacak cezalar tertibolunmuştur.

İslâm dininde Peygamberler, sadece Allah'ın emirlerini tebliğe memur kılınan birer elçi, birer vasıta telâkki edildiklerinden, Hıristiyan dininden farklı bir mahiyet taşırlar. Peygamberler ilâhi değil, beşerî bir sıfatı haizdirler.

Hıristiyan dininin Hazreti İsa'ya uluhiyet atfeden teslisinde; Allah mefhumundan peygamberi tefrik mümkün değildir. Bu sebeple Garp mevzuatında sadece belirtilen Allah'a hakaret suçları arasında bızatihi peygamberlere hakaret fiili de mündemiçtir.

Kaldı ki, din uluları, veya dinen tâzim edilen kimseler arasında evvelâ peygamberlerin geleceği, ruhani reislerle, her türlü mukaddes eşyayı hakaret ve tecavüze karşı koruyan vâkı kanunun bızatihi dinin kurucusu peygambere vâkı tecavüzü asla teviz etmeyeceği de sarihtir.

Nevşehir Mebusu Münib Hayri Ürgüblü'nün bu itibarla, peygamberlere vâkı teviz ve hareketleri cezalandırmaya mâtuf teklifi yerinde görülmüş, ancak her türlü tereddütleri bertaraf

etmek, suç unsurlarını sarîh şekilde tesbit mak-sadiyle de, madde metninde encümenimizce de-ğişiklik yapılarak 175 nei maddenin suç unsur-ları arasına peygamberlerden başka Allah keli-mesi de ilâve edildiği gibi, Garp mevzuatındaki emsallerine uygun olarak mukaddes sayılan mef-humlarla şeyler de ithal edilmiştir.

175 nei madde metninde yeniden cezalandırıl-mak istenilen fiillerle, mevcut fiiller arasında un-sur ve müeyyideler bakımından ahenk tesisi ga-yesiyle, teklifte istenilen şekilde sadece 175 nei maddenin son fıkrasında değişiklik yapılması yerine madde yeniden tanzim edilmiş, buna gö-re bir başlık konmuştur.

175 nei maddenin yeniden tanzimi sırasında I nei fıkrada evvelce mevcudolan devletçe tanı-nmış dinler tâbiri, şimdiye kadar bir yanlış an-la-yışa meydan vermediği gibi, Ceza Kanunumuzun mehazı olan 1889 tarihli Zanardelli Kanununun lâyihasında belirtildiği üzere Devlet dâhilinde makbul olan dinleri veya daha isabetli bir ifade ile Mebusan Encümeninin mazbatasında belirt-il-diği, Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun 75 nei maddesinde de açıklandığı üzere Devletçe men-edilmeyen ve ahlâka muhalif bulunmayan dinler kastedildiğinden, ipka edilmiş, bu kısma doku-nulmuş olarak sadece I nei fıkradaki para cezası 5435 sayılı Kanunla 5 misli artırılmış olduğun-dan, bu artışa tekabül etmek üzere, para cezası-nın ilk haddi 30 liradan 150 liraya, son haddi de 200 liradan 1 000 liraya çıkarılmıştır.

175 nei maddenin 2 nei fıkrasında hiçbir de-ğişiklik yapılmamış aynen ipka edilmiştir.

Allah ve peygamberlerle, din veya mezheple-re veyahut dinen mukaddes mefhumlarla eşyaya hakaret 3'ncü fıkrada yer almış, fiillerin arz et-tiği hususiyet ve faillerine karşı kâfi derecede müessir olabilmeleri için 3 aydan bir seneye ka-dar ceza tertibi uygun görülmüş, ve ayrıca para cezası da derpiş edilmiştir.

Bu nevi fiillerin neşren işlenmesi halinde, bilhassa arz ettiği vahamet ve ehemmiyet dolay-ı-sıyla, daha ağır müeyyidelere tâbi tutulması za-ruri bulunduğundan, neşren hakaretler ayrı son bir fıkra halinde tertip ve kanunen müseddit se-bebolarak telâkki edilmiştir.

Teklifte her ne kadar bu fiillerin muhakemesi esnasında 481 nei maddenin de nazara alınacağı ileri sürülmüş ise de, 481 nei madde sadece mad-dei mahsusa tâyini suretiyle şahıslara vâkı ha-karetlerde nazarı itibara alınabilecek bir keyfi-yet olup mevzu ve 175 nei madde ile alâkası bu-lunmadığından, madde metninden çıkarılmıştır.

Umumi Heyete arz edilmek üzere Yüksek Re-islîğe sunulur.

Adliye Encümeni Reisi	M. Muharriri	
Aydın	Çanakkale	
C. Ülkü	S. Sezgin	
Kâtip	Adana	
Sakarya	H. Öner	
Tacettin Barış	İmzada bulunamadı	
İmzada bulunamadı	Bursa	
Afyon K.	H. Bayrı	
O. Talu	İmzada bulunamadı	
Çorum	Denizli	Gaziantep
M. K. Biberoglu	İ. Hadımlıoglu	A. Şahin
İçel	İzmir	Manisa
M. Dölek	E. Kavur	Â. Akın
Maras		Mardin
H. F. Evliya		M. A. Arkan
İmzada bulunamadı		
Ordu		Rize
Z. Kumrulu		M. Önal
İmzada bulunamadı		
Sakarya	Samsun	Trabzon
N. Kirişcioğlu	A. Keleşoğlu	S. Z. Ramoğlu
İstanbul		Uşak
N. Tekinel		A. R. Akbıyıkoglu

NEVŞEHİR MEBUSU MÜNİB HAYRİ ÜR-
GÜBLÜ'NÜN TEKLİFİ

765 sayılı Türk Ceza Kanununun ikinci babının ikinci fıslındaki 175 nci maddesinin son fıkrasının tadili ve bu fıkraya iki fıkra daha ilâvesi hakkındaki kanun teklifi

MADDE 1. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin son fıkrası aşığıdaki şekilde değiştirilmiş ve ilâveler yapılmıştır :

Fıkra : Din ve mezheplerden birini veya peygamberlerden her hangi birisini tezyif ve tahkir için dil uzatanlar altı aya kadar hapisle cezalandırılır.

Bu cürümler umuma neşir veya teşhir olunmuş yazı veya resim veya sair neşir vasıtasıyla işlenmiş ise gerek failin ve gerekse naşirin göreceği ceza bir seneden üç seneye kadar hapis ve üç bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezasıdır.

Türk Ceza Kanununun 481 nci maddesindeki esas bu son fıkralar hakkında da tatbik olunur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

ADLIYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesinin tadili hakkında Kanun

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 175 nci maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 175. — Her kim, Devletçe tanınmış olan dinlerden birini tahkir maksadiyle dini işlerin yahut ibadet ve âyinin icrasını meni veya ihlâl ederse 1 aydan 6 aya kadar hapis ve 150 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Eğer bu fiilin işlenmesi zamanında cebir ve şiddet ve tehdit veya tahkir vâkı olmuş ise fail 3 aydan 3 seneye kadar hapis ile cezalandırılır.

Her kim Allahı veya peygamberleri veya din ve mezhepleri veyahut dinen mukaddes addedilen mefhumları veya eşyayı tahkir ederse 3 aydan 1 seneye kadar hapis ve 300 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasıyla tecziye olunur.

Bu fiiller neşren vâkı olduğu takdirde 6 aydan 2 seneye kadar hapis ve 500 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

MADDE 2. — Teklif sahibinin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklif sahibinin 3 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 malî yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1951 malî yılı Hesabı Katî kanunu lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/30, 1/43)

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 malî yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi
(3/30)

T. C.

Divanı Muhasebat
Sayı : 392851/538

13 Nisan 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 malî yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin ilişik olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arz eyle-
rim.

Divanı Muhasebat Reisi
Muhittin Gürün

MUTABAKAT BEYANNAMESİ

1. 5842 sayılı Kanunla 16 . VIII . 1951 tarihinden itibaren (Denizcilik Bankası) adıyla yeni bir teşekkül haline ifrağ edilen ve mezkûr kanunun geçici 2 nci maddesi gereğince teşkil olunan tasfiye Kurulunca bankanın katî kuruluşu tarihinden önceki zamana aidolarak tanzim kılınmış olan ve Teşkilâtı Esasiye ve Muhasebei Umumiye kanunları gereğince bir nüshası Divanı Muhasebata gönderilen mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 malî yılı katî hesabı ve bilânçosu, Divanı Muhasebatça yargılanmış olan muhasip idare hesaplarıyla karşılaştırılmış ve görülen farklar bağlı cetvellerde gösterilmiştir.

2. Tasfiye Kurulunca tanzim edilmiş bulunan mezkûh hesabı katî ile bilânçoya mütaallik, Hesabı Katî kanunu lâyihasının 2 nci maddesinde senelik hâsılat olarak 91 813 165 lira 74 kuruş gösterilmekte bulunmuş ise de, bu miktar senesi zarfında tahakkuk eden varidat olup halbuki aynı yıl içinde vâkı tahsilât miktarı 84 685 486 lira 87 kuruştan ibaret bulunduğundan ve hasılat olarak bu miktarın iraesî gerekeceğinden Hesabı katî kanun lâyihasının sözü edilen 2 nci maddesindeki rakamın buna göre tashihi icabetmekte bulunmuştur.

3. Keza Hesabı katî kanun lâyihasının 4 ncü maddesiyle, 1951 ve ondan evvelki yıllarda tahsisat üstünde yapılan ve muvakkat hesaplara alınmış bulunan 6 345 047 lira 83 kuruşluk sarfiyatın karşılıksız borçlar namı altında hesabı katîde açılacak bir sütunda gösterilmek suretiyle mahsubuna mezuniyet istenmektedir. İlgili muhâsiplerin bütçe hesaplarına ve binnetice hesabı katî cetvellerine sarfiyat olarak henüz geçmemiş bulunan mebalîğ için Hesabı Katî kanunlarında (karşılıksız borçlar) namiyle tahsisat verilmesi usulden olmamakla beraber yukarıda belirtildiği üzere 5842 sa-

yılı Kanunun geçici 2 nci maddesi gereğince teşkil olunan Tasfiye Kurulu tarafından evvelki yıllar bilâncolarındaki hesaplara dâhil olduğu halde taallûk ettikleri yıl bütçelerindeki tahsisatlarının ki-fayetsizliğine veya sair sebeplere mebni seneleri katî hesaplarına ithal edilememiş bulunduğu tes-bit edilen mezkûr 6 345 047 lira 83 kuruş için hesapların tasfiyesi bakımından teklif veçhile tahsi-sat verilip verilmemesi Meclisi Âlinin takdirine bağlı ahvalden bulunmuştur.

4. Katî hesapta, bilânço kâr ve zarar hesaplarında gösterilen rakamların bağlı cetvellerde ya-zılı meşruhat göz önünde bulundurulmak suretiyle kabule şayan bulunmuş olduğunu arz eyeriz.

Birinci Reis <i>M. Gürün</i>	D. 1. Reisi <i>F. Eke</i>	D. 2. Reisi <i>R. Bakuy</i>	D. 3. Reisi <i>F. Işık</i>	D. 4. Reisi <i>A. Ali Hemen</i>	Âza <i>F. Özbudun</i>
Âza <i>R. Ögel</i> (Bulunamadı)	Âza <i>A. R. Savcı</i>	Âza <i>R. Uçkun</i>	Âza <i>A. R. Toksöz</i>	Âza <i>N. Başakar</i>	Âza <i>K. Tolluoğlu</i> (Bulunamadı)
Âza <i>R. Örencik</i>	Âza <i>C. Olcay</i>	Âza <i>C. Çiftçi</i>	Âza <i>İ. Oğat</i>	Âza V. <i>N. Tek'er</i>	Müddeiumumi <i>E. Arkun</i>

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1951 malî yılı Hesabı Katî kanun lâyihası (1/43)

T. C.

Başvekâlet

26 . X . 1954

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 2640/428

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1951 bütçe yılı hesabı katisi hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 25 . VIII . 1954 tarihinde Yüksek Mec-lise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Madde 1 : Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 bütçe yılı masrafları bilânçoya bağlı (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 97 791 072 lira 37 kuruş olup bu masrafların bölüm ve maddelere ne suretle ayrılmış olduğu cetvelde gösterilmiştir.

Madde 2 : Mülga Genel Müdürlüğün bu yıla ait hasılatı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 91 813 165 lira 74 kuruş olarak tahakkuk etmiş ve bundan 84 685 486 lira 87 kuruşu yılı içinde tahsil olunarak artan miktar bilânçonun aktifinde yer alan cari ve borçlu hesaplar içine alınmıştır. Hasılat ve masraf bütçesi arasında tediyat fazlası gibi görülen 13 105 585 lira 50 kuruş 4844 ve 5074 sayılı kanunlar gereğince çıkarılmış olan bonolar ile karşılanmış bulunmaktadır.

Madde 3 : Yılı içinde harcanılmıyan tahsisat artımları yok edilmiştir.

Madde 4 : Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1945 yılından 1951 yılı sonuna kadar devam eden hesap devreleri içinde hizmetin vukuundan sonra yıllık tahsi-

satları ile karşılanamadığından dolayı mahsup ve bütçe masrafları içine ithal olunamayan ve müfredatı ekli listede gösterilen 6 345 047 lira 83 kuruş karşılıksız borçları tahakkuk etmiş ve muvakkat hesaplarda kayıtlı bulunmuştur.

İlişik cetvelin tetkikinden de anlaşılacağı üzere karşılıksız borçların içinden ekserisini deniz ve kara vasıtalarıyla fabrika ve atelyeler giderleri, devri çark masrafları, yiyecek ve giyecek masrafları gibi işletmeciliğin icabı olan masraflar teşkil etmektedir.

Bu masraflar fiilen yapılmış ve ödenmiş oldukları cihetle ayrıca bir gelir karşılığı teminine ihtiyaç göstermemektedir.

5842 sayılı Kanunla ilga edilmiş bulunan mezkûr idarenin bahsedilen tahsisat dışındaki masraflarının, yukardaki hususlar nazara alınarak kanunen mahsup ve tesvivesini sağlamak maksadıyla bu teklif yapılmıştır.

Madde 5 : 3633 sayılı Teşkilât Kanunu gereğince idare hesabı katîsi hasılat ve masraf cetvelleriyle kâr ve zarar tablosundan ve sermaye müfredat hesaplarından terekükübetmekte olduğundan bu kanuni lâzimeye müsteniden bilânço düzenlenmiştir.

Madde 6 : 5582 sayılı Kanunun ikinci maddesi gereğince Maliye Vekâleti tarafından verilen 19 638 247 lira 72 kuruş avans bu kanunun birinci maddesinin (B) fıkrası gereğince bütçeye bir taraftan masraf diğer taraftan varîdat kaydedilmiştir.

Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Divanı Muhasebat Encümeni

Esas No : 1/43,3/30

Karar No : 15

11. II. 1958

Yüksek Reisliğe

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 malî yılı hesabı katîsi hakkında Başvekâletin 26 I. nei Teşrin 1954 tarih ve 71/2640/428 numaralı tezkeresiyle teklif olunan kanun lâyihası Divanı Muhasebatın mutabakat beyannamesiyle birlikte Divanı Muhasebat ve Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü temsilcileri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

1. Tahsisat :

1951 malî yılı Bütçe Kanunu ile verilen ve sonradan ilâveten alınan tahsisat miktarı mutabakat beyannamesiyle hesabı katîde birbirine uygun olarak 111 414 628 liradır.

Ancak; münakale suretiyle zam ve tenzil edilen 461 000 liranın aid olduğu bir faslın maddelerinde gösterildiği halde kısımlar yekûnu ile umumi yekûna alınmamış ise de umumi tahsisat yekûnuna tesir etmemektedir.

2. Sarfiyat :

Mutabakat beyannamesiyle hesabı katîde bir-

birine uygun olarak 97 791 072 lira 37 kuruş tur.

3. Tahsisat harici sarfiyat :

Mutabakat beyannamesinin 3 ncü maddesinde :

Hesabı katî kanun lâyihasının 4 ncü maddesiyle; 1951 ve ondan evvelki yıllarda tahsisat üstünde yapılan ve muvakkat hesaplara alınmış bulunan 6 345 047 lira 83 kuruşluk sarfiyatın karşılıksız borçlar namı altında hesabı katîde açılacak bir sütunda gösterilmek suretiyle mahsubuna mezuniyet istenmektedir. İlgili muhاسبlerin bütçe hesaplarına ve binnetice hesabı katî cetvellerine sarfiyat olarak henüz geçmemiş bulunan mebâliğ için hesabı katî kanunlarında (karşılıksız borçlar) namiyle tahsisat verilmesi usulden olmamakla beraber yukarda belirtildiği üzere 5842 sayılı Kanunun geçici 2 ncü maddesi gereğince teşkil olunan tasfiye kurulu tarafından evvelki yıllar bilânçolarındaki hesaplara dâhil olduğu halde taallük ettikleri yıl bütçelerindeki tahsisatlarının kifayetsizliğine veya sair

sebeplere mebni seneleri katî hesaplarına ithal edilememiş bulunduğu tesbit edilen mezkûr 6 345 047 lira 83 kuruş için hesapların tasfiyesi bakımından teklif veçhile tahsisat verilip verilmemesi Meclisi Âlinin takdirine bağlı ahvalden bulunmuştur, denmektedir.

Yukardaki sebeplere binaen sözü edilen 6 345 047 lira 83 kuruş için kanun lâyihasındaki teklif veçhile tahsisat verilmesi encümenimizce de kabul edilmiştir.

4. İmha edilen tahsisat :

Encümenimizce kabul edilen tahsisat ve sarfiyata göre tahsisat bakıyesi 13 623 555 lira 63 kuruş olup bu miktar imha edilmiştir.

5. Varidat tahakkukatı :

Mutabakat beyannamesiyle hesabı katîde birbirine uygun olarak varidat tahakkukatı 91 813 165 lira 74 kuruştur.

Mutabakat beyannamesinde tahsilât miktarı 84 685 486 lira 87 kuruştan ibaret olup hesabı katîye bağlı varidat cetvelinde de aynı miktar yazılı bulunmaktadır.

Ancak; mutabakat beyannamesinin 2 nci maddesinde :

Tasfiye kurulunca tanzim edilmiş bulunan mezkûr hesabı katî ile bilânçoya mütaallik, Hesabı Katî kanun lâyihasının 2 nci maddesinde senelik hasılat olarak 91 813 165 lira 74 kuruş gösterilmekte bulunmuş ise de, bu miktar senesi zarfında tahakkuk eden varidat olup halbuki, aynı yıl içinde vâkı tahsilât miktarı 84 685 486 lira 87 kuruştan ibaret bulunduğu ve hasılat olarak bu miktarın iraei gerekeceğinden Hesabı Katî kanun lâyihasının sözü edilen 2 nci maddesindeki rakamın buna göre tashihi icabetmekte bulunmuştur denmektedir.

Yapılan tetkikat sonunda :

Divanı Muhasebata hesabı katî ile birlikte gönderilmiş bulunan kanun lâyihasında tahsilât miktarı olan 84 685 486 lira 87 kuruş yerine 91 813 165 lira 74 kuruş tahakkukat miktarının ithal edildiği, Büyük Millet Meclisine gönderilen kanun lâyihasında ise tahsilât miktarının Divanı Muhasebatça tesbit olunan 84 685 486 lira 87 kuruşun gösterildiğine göre kanun lâyihasının 2 nci maddesinin değiştirilmesine lüzum görülmemiştir.

6. Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1951 malî yılında yaptığı 84 685 486 lira 87 kuruş tahsilâta karşılık 97 791 072 lira 37 kuruşluk sarfiyat yaptığından aradaki farkı teşkil eden 13 105 585 lira 50 kuruş açık 4844 ve 5074 sayılı kanunlar gereğince çıkarılmış olan Bonolar hasılatı ile karşılandığı anlaşılmıştır.

Yukarda arz olunan sebeplere ve kabul edilen tahsisat, sarfiyat, varidat, tahakkukat ve tahsilâtı ile bilânço kâr ve zarar hesabının mutabakat beyannamesinde yazılı miktarlara uygun olduğu anlaşılmasına göre hazırlanan kanun lâyihası Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Divanı Muhasebat En. Reisi
Bilecik
Ş. Hasırcı

M. M.
Yozgad
N. Kurban

Kâtip		
Aydın	Ağrı	Bolu
F. Batur	H. Öztürk	N. Tütüncüoğlu
Çanakkale	Elâzığ	İzmir
N. Ural	N. Öztürk	S. Acun
Malatya	Tokad	Van
M. Zeki Tulunay	R. Önder	A. Altınkaynak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 bütçe yılı Hesabı
Katî kanun lâyihası

MADDE 1. — Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 bütçe yılı masrafları bağlı (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 97 791 072 lira 37 kuruştur.

MADDE 2. — Adı geçen Genel Müdürlüğün aynı yıl hasılatı bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 84 685 486 lira 87 kuruştur.

MADDE 3. — Hasılat ve masraf bütçesi arasında tediye fazlası gibi görülen 13 105 585 lira 50 kuruş; 4844 ve 5074 sayılı kanunlar gereğince çıkarılmış olan bonolar ile karşılanmış bulunmaktadır.

MADDE 4. — Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 ve ondan evvelki yıllarda tahsisat üstünde yapılan ve muvakkat hesaplara alınmış bulunan 6 345 047,83 liralık sarfiyatının, karşılıksız borçlar namı altında hesabı katide açılacak bir sütunda gösterilmek suretiyle mahsubuna izin verilmiştir.

MADDE 5. — Tahsisattan harcanmayan ve (A) cetvelinin son sütununda gösterilen 13 623 555 lira 63 kuruş imha edilmiştir.

MADDE 6. — Mülga Genel Müdürlüğün 1951 bütçe yılı bilançosu ile kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 8. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Münakalât Vekilleri memurdur.

Başvekil
A. Menderes
Devlet Vekili
M. Sarol
Adliye Vekili
O. Ş. Çiçekdağ

Devlet Vekili ve
Başvekil Yardımcısı
F. R. Zorlu
Devlet Vekili
O. Kapani
Millî Müdafaa Vekili
E. Menderes

DIVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 bütçe yılı Hesabı
Katî kanun lâyihası

MADDE 1. — Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 malî yılı sarfiyatı, ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvelerde gösterildiği üzere 97 791 072 lira 37 kuruştur.

MADDE 2. — Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün 1951 malî yılı tahsilâtı, ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 84 685 486 lira 87 kuruştur.

MADDE 3. — Tahsilâta sarfiyat arasındaki farkı teşkil eden 13 105 585 lira 50 kuruş açık, 4844 ve 5074 sayılı kanunlar gereğince çıkarılan bonolar hasılatı ile karşılanmıştır.

MADDE 4. — 1951 ve ondan evvelki yıllarda tahsisat üstünde yapılan ve muvakkat hesaplara alınmış bulunan 6 345 047 lira 83 kuruşluk sarfiyat, karşılıksız borçlar namı altında hesabı katide açılacak bir sütunda gösterilmek suretiyle mahsubu için tahsisat olarak kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tahsisattan 1951 bütçe yılı içinde sarf olunmayan ve ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin ayrı bir sütununda gösterilen 13 623 555 lira 63 kuruş imha edilmiştir.

MADDE 6. — Adı geçen Umum Müdürlüğün 1951 bütçe yılı bilançosuyla kâr ve zarar hesabı tasdik edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 8. — Bu Kanun hükümlerini icraya Maliye ve Ulaştırma Vekilleri memurdur.

Hü.

Di. M. E.

Dahiliye Vekili

N. Gedik

Maliye Vekili

H. Polatkan

Nafia Vekili

K. Zeytinoglu

Sih. ve İç. Mua. Vekili

B. Uz

Ziraat Vekili

N. Ökmen

Çalışma Vekili

H. Erkmen

Hariciye Vekili

F. Köprülü

Maarif Vekili

C. Yardımcı

İkt. ve Ticaret Vekili ve

İşletmeler V. V.

S. Yırcalı

Güm. ve İnh. Vekili

E. Kalafat

Münakalât Vekili

M. Çavuşoğlu

İşletmeler Vekili

A/1 - CETVELİ

Fasıl	Tahsisatın nev'i	Tahsisat			İmha olunacak tahsisat	
		Lira	Lira	K.	Lira	K.
201	Memurlar ücreti	9 902 700	9 268 237	78	634 462	22
202	Hizmetliler ücreti	10 867 360	9 959 999	32	907 360	68
203	Geçici memur ve hizmetliler ücreti	10 000	7 700		2 300	
204	Yabancı uzman ve hizmetlilerle tercümanlar ücreti	264 000	99 693	75	164 306	25
206	4178 ve 4598 sayılı kanunlar gereğince yapılacak zamlar ve yardımlar	475 950	467 985	70	7 964	30
209	5434 sayılı Kanun gereğince Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına yapılacak ödemeler karşılığı	2 100 055	1 490 889	12	609 165	88
210	Temsil ödeneği	2 100	2 100		—	
211	Fazla mesai ve sair munzam ücretlerle tazminatlar ve ikramiyeler	1 380 000	1 354 883	57	25 116	43
214	İşçi sigortası yardım ve tazminleri	1 295 000	1 294 624	65	375	35
220	Yiyecek giderleri	4 442 000	4 130 200	29	311 799	71
221	Emekli, dul ve yetim aylıkları	250 000	236 324	93	13 675	07
223	İşçi ücret ve tazminleri	13 799 000	12 544 051	73	1 254 948	27
227	Giyecekler	1 000 000	956 895	64	43 104	36
301	Büro giderleri	235 000	183 841	83	51 158	17
303	Basılı kâğıt ve defterler	50 000	41 850	08	8 149	92
304	Posta, telgraf ve telefon ücret ve giderleri	153 000	133 251	27	19 748	73
305	Kira karşılığı	84 100	53 491	12	30 608	88
307	Yolluklar	499 000	489 033	77	9 966	23
308	4598 sayılı Kanun ve İdare Tüzüğü gereğince ödenecek tedavi giderleri ve yollukları	50 000	12 688	56	37 311	44
401	Basımevi giderleri	45 000	7 346	31	37 653	69
403	Temsil ve kutlama giderleri	25 000	18 329	81	6 670	19
407	Muhasebei Umumiye Kanununun 48 nci maddesini ilgilendiren giderler.	54 000	43 241	84	10 758	16
412	Hastane ve revir giderleri	250 000	249 025	31	974	69
416	Okul ve tahsil giderleri	83 502	66 826	10	16 675	90
418	Faiz, Acyo ve akçe farkları	50 000	49 977	71	22	29
419	Mahkeme giderleri	62 030	49 731	07	12 298	93
421	Kara, deniz ve göl taşıtları işletme giderleri	28 672 000	28 596 857	48	75 142	52
422	Etüd, proje, keşif, muayene, rapor ve bunlara benzer hizmet giderleri	55 000	16 986	06	38 013	94
451	Yayın giderleri	11 000	5 833	44	5 166	56
453	Amsterdam'da Uluslararası kurtarma ve kaza olduğunda İlk Yardım Kurulu Bürosuna ortaklık payı	150	91	47	58	53
454	Sigorta ücret ve giderleri	1 613 000	1 123 110	27	489 889	73
456	Düşünülmeyen giderler	6 000	3 000		3 000	

Fasıl	Tahsisatın nev'i	Tahsisat			İmha olunacak tahsisat	
		Lira	Lira	K.	Lira	K.
459	3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu gereğince yapılacak işler	1 000	—	—	1 000	—
476	Kurs giderleri	45 000	—	—	45 000	—
501	Geçen yıl borçları	50 000	49 583	42	436	58
502	Eski yıllar borçları	225 000	219 994	88	5 005	12
506	3980 sayılı Kanununun 3'ncü maddesi gereğince kullanılan kredinin itfa ve faiz karşılığı	50 000	—	—	50 000	—
509	3633 ve 5074 sayılı kanunlar gereğince çıkarılmış ve çıkarılacak olan bonoların faiz, acyo ve itfa ve sair giderleri	1 500 000	1 494 552	60	5 447	40
A/1 Cetveli yekûnu		79 656 947	74 722 210	88	4 934 736	12

1951 yılı Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü

A/2 - CETVELİ

Yatırımlar

901	Onarma ve satınalma giderleri	8 738 001	6 991 410	54	1 746 590	46
902	5074 sayılı Kanun gereğince girişilecek yüklenmeler karşılığı	8 500 000	7 902 065	54	597 934	46
903	Satınalınan rıhtımların sözleşmeleri gereğince yıllık taksit ve obligasyon faizleriyle itfa karşılık ve giderleri	53 000	51 377	99	1 622	01
904	3023 sayılı Kanununun 4'ncü maddesi gereğince Hazineye ödenecek ardiye ücretleri	200 000	200 000	—	—	—
905	Marşal yardımından sipariş edilen deniz vasıtalarının 1951 yılında ödenmesi gereken taksitleri karşılığı	14 266 680	7 924 007	42	6 342 672	58
A/2 Cetveli yekûnu		31 757 681	23 068 861	49	8 688 819	51

İCMAL

A/1 Cetveli yekûnu	79 656 947	74 722 210	88	4 934 736	12
A/2 » »	31 757 681	23 068 861	49	8 688 819	51
UMUMİ YEKÛN	111 414 628	97 791 072	37	13 623 555	63

B - CETVELİ

F.	M.	Varidatın nev'i	Muhammenat	Tahsilât	
			Lira	Lira	K.
1		Sefer gelirleri			
	1	Muntazam posta seferleri (Yurt içinde)	16 000 000	14 351 687	10
	2	Muntazam posta seferleri (Yurt dışında)	9 700 000	10 147 479	04
	3	Şilep seferleri (Zuhurat ve kiralamalar dâhil) yurt içi	1 500 000	589 499	97
	4	Şilep seferleri (Zuhurat ve kiralamalar dâhil) yurt dışı	12 000 000	12 720 710	79
	5	İstanbul şehir hatları (İzmit körfezi dâhil)	10 000 000	9 745 673	56
	6	İzmir körfez hattı	500 000	559 586	37
	7	Van gölü işletmesi	180 000	167 263	02
2		Klavuzluk ve romorkörcülük gelirleri	750 000	862 678	03
3		Gemi kurtarma gelirleri	365 000	405 828	24
4		Yükleme, boşaltma ve aktarma gelirleri			
	1	Ticaret eşyası yükleme, boşaltma ve aktarma	7 235 000	8 757 410	74
	2	Kömür yükleme, boşaltma ve aktarma	1 485 000	1 455 644	99
	3	Tatlı su verme işleri	500 000	591 989	16
	4	İhtiyari hizmetler	650 000	424 877	
5		Ambar, antrepo ve rıhtımlar gelirleri			
	1	Ambar ve antrepo ardiyesi	4 720 000	5 364 754	54
	2	Hamallıklar	1 570 000	1 860 370	46
	3	Rıhtımlar Resmi	7 300 000	10 289 616	55
	4	Palamar, Şamandıra ücreti	80 000	160 353	43
6		Cankurtarma geliri	250 000	244 037	48
7		Fenerler geliri	1 000 000	564 283	86
8		İskeleler geliri	170 000	150 727	60
9		Fabrika,havuz ve atelyeler gelirleri	625 000	1 182 959	39
10		Çeşitli gelirler			
	1	Bina kiralari	10 000	207 114	52
	2	İaşe kârları	509 000	361 279	80
	3	Faiz ve akçe farkları	150 000	36 920	79
	4	Çeşitli gelirler	1 100 000	3 295 687	40
11		Devlet Başkanlığı deniz taşıtları için Genel Bütçeden	300 000	173 257	52
12		Geçen yıldan birikmiş gelir artıkları	900 000	13 795	52
			Yekûn	79 549 000	84 685 486 87

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1951 mali yılı bilançosu

A K T İ F

P A S İ F

	Lira	K.	Lira	K.		Lira	K.	Lira	K.
Sabit kıymetler :			215 288 280	63	Sermaye hesapları :			130 924 558	88
Arazi ve arsalar	2 733 910	80			Asli sermaye	84 352 341	68		
Binalar	12 695 640	65			Yenileme sermayesi	37 714 971	15		
Sabit tesisat	15 026 979	52			Sigorta sermayesi	8 857 246	05		
Müteharrik tesisat	760 237	34							
Vasıtalar ve envanterleri	176 707 914	24				130 924 558	88		
Makina ve aletler	4 690 579	03							
Demirbaş eşya ve mefruşat	2 673 019	05			Çıkarılan bonolar :				
					Çıkarılan bonolar	154 281 642	64	154 281 642	64
	215 288 280	63							
					Borçlarımız :			67 835 593	68
Kasa ve bankalar :			3 512 668	12	Tarife hasılat carisi	66 734	94		
Kasa	1 646 787	05			Bütçe emaneti	3 323 553	30		
Türk parası	1 640 305	06			Muhtelif alacaklılar	34 565 838	63		
Enebi parası					Vergiler	1 113 647	11		
T. L.	6 481	99			Muvakkat hesaplar	28 761 657	84		
					Gemi iase hesabı	4 161	86		
Bankalar câri hesabı	1 865 881	07							
						67 835 593	68		
	3 512 668	12			Karşılıklar :				
					Sair karşılıklar	1 324 200	57	1 324 200	57
Stoklar :			11 113 297	37					
Malzeme ambarları	9 767 772	66			Nâzım hesaplar :			21 797 101	23
Merkez servislerine bağlı tâli mağazalar	369 607	17			Teminat ve kefalet mektupları	20 307 603	49		
Kömür ve akar yakıt depoları	297 630	13			Diğer nâzım hesaplar	1 489 497	74		
Bunkerler	678 287	41							
						21 797 101	23		
	11 113 297	37							

(S. Sayısı : 69)

İştiraklerimiz, esham ve tahvilât :

İştiraklerimiz	500		10 562	
Esham ve tahvilât	10 062			
	<u>10 562</u>			

Bitmemiş işler :

Derdesti ikmal iş ve siparişler	16 486 725	94	16 486 725	94
---------------------------------	------------	----	------------	----

Alacaklarımız :

Tarife, hasılat carisi	5 642 934	62	86 664 953	54
Muhtelif borçlular	59 217 800	11		
Muvakkat hesaplar	21 397 237	65		
Gemi iâşe hesabı	406 981	16		
	<u>86 664 953</u>	<u>54</u>		

Nâzım hesaplar :

Teminat ve kefalet mektupları	20 307 603	49	21 797 101	23
Diğer nâzım hesaplar	1 489 497	74		
	<u>21 797 101</u>	<u>23</u>		

Müdevver kâr ve zarar :

	17 002 608	77	17 002 608	77
--	------------	----	------------	----

1951 yılı zararı

4 286 899 40

Umumi yekûn

376 163 097

Umumi yekûn

376 163 097

Mülga Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 1951 mali yılı kâr ve zarar hesabı

Masraf	Lira	K.	Hasılat	Lira	K.
Umumi idare masrafları	9 938 996	97	İşletme hasılatı	88 646 631	32
İşletme masrafları	67 131 345	81	Fabrikalar hasılatı	1 189 678	42
Tamir masrafları	15 348 323	68	Müteferrik hasılat	8 119 248	47
Amortismanlar	9 353 646	13	3025 sayılı Kanuna göre		
Dahilî sigorta	1 132 784	41	Devletçe ödenecek Van gölü		
			1951 zarar karşılığı	516 272	44
Masraflar yekûnu	102 905 097	00	Yatlar tahsisatı	173 257	52
Cari yıl kâr ve zararı	26 890	57	1951 mali yılı zararı	4 286 899	40
Umumi yekûn	102 931 987	57	Umumi yekûnu	102 931 987	57

